

UUDENAJAN SOIHTU

TYÖMIEHEN VUOSIJULKAISU

I

1914

HANCOCKISSA. MICH., 1913
TYÖMIES KUSTANNUSYHTIÖN KUSTANTAMA

HANCOCKISSA, MICH.,
TYÖMIEN KUSTANNUSYHTIÖN KIRJAPAINOSSA
1913.

Junat kiitää!

*Näinpä muinen: jalkamiesi
tarpoo metsäpolkuaan,
vuoden tarpeet seljässänsä,
viikon eväät matkassaan.
Peninkulmat suota, selkää
ponnistelee — hyvillään:
onpa taasen talven suolat,
pääsen pirttiin lämpimään.*

*Näinpä sitte: rahtikuormat
teitä pitkin vaelttaa,
vankkureilla kolkkuvilla
summat suolaa, tavaraa.
Kuormat kulkee viikon, kaksi,
miten kaakit kestävät,
mutta kyllä tarpehetkin
ihmisille riittävät.*

*Postivaunu ihmeellisen
saavuttaapi nopeuden;
konstikos on sillä taittaa
peninkulmaa kymmenen.
Konstikos nyt onpi olla*

yhteydessä maailman,
viestit saada, lähetellä, —
viisaita jo ollahan.

Vanhat muistelee nyt tuota:
"kun ei ollut tietäkään,
mutta silti toimeen tultiin
paremmin kuin nykyään!" —
Vinhennyt on vauhti siitä,
"toimeen tullaan" vieläkin;
mutta melkein uskon jutun:
ennen tultiin paremmin.

Juna kiittää, junat kiittää
kilvan rautaratojaan
lennättäen lastiansa
määrättyhyn maailmaan.
Jos ei kasva itä vehnää,
lännen juna sitä tuo,
jos ei Lappi hedelmiä,
eteläpä niitä suo.

Ei nyt enää rae, halla
tuota hätää tuhollaan,
hädän tuoja on nyt toinen
Junat kiittää ratojaan.
Kiidättävät, mennän, tullen
raskahassa lastissa
keskuksiin, joissa räyhää
loppumaton markkina.

*Junat kiittää. — Ken ei viihdy
maassa lumen, pakkasen:
päivä muudan, ja hän saapi
kesäpäivän heltehen.
Onnellisen ajan lapsi!
Kesän, talven tahtois ain,
saavuttaisi toivomansa:
junaan istahtaisi vain.*

*Junat kiittää — kiirehemmin
tahtois päästä ihminen;
etanan on vaellusta
nopehinkin vauhti sen.
Kiirehemmin! Liian lyhyt
ihmiselon juoksu on,
siksi kiire, kilpa, touhu,
hoppu, hyppy loputon.*

*Junat kiittää, sähköt palaa —
junat, sähköt, ihmiset
kietoutuvat toisihinsa,
polttavat on sitehet.
Polttavat ne — sydämessä,
päässä aivot jännittää,
toivehina, kamppailuna, —
voitto väinen jäähdyttää.*

*Junat kiittää. — Mitä maksaa
hiiden orhi hirnuva,
mitä maksaa hornan hepo
raskahassa lastissa?*

*Mitä voitonhimon hoppu
höyry palvelijanaan
orjan käden ohjaamana? —
Verta! Verta! vastataan.*

*Verta tihkuu raudat, radat,
verta rattaat pärskyää;
verta vaunut, verta lasti,
verta juna kiidättää.
Kyyneleitä! Kyyneleitä!
Lapset äidiltä se vie,
siteet hellimmät se silpoo —
juna, kylmä rautatie!*

*Kyyneleitä! Kotimaasta,
synnyintanterilta se
ihmislaumat kiidättääpi
grottemyllhyin vierelle.
Tuopi, viepi, viskeleepi
oheen tuntemattomaan
onnenetsijöitä noita —
onnen viepi mukanaan!*

*Junat kiittää — rakentajat
päällä alusrautojen
taikka tietä tekemäänsä
ryysyisenä samoten.
Junat kiittää, — ryysylaumat
katsoo, toivoo... juna vie —
leskein leivän, orpoin onnen —
kylmä, kirkas rautatie!*

*Junat kiittää — kiihkeämmin
kehityksen kulku käy,
missä tasapainon levon
löytää se, ei vielä näy.
Jos se yhä tuonne rientää
kun nyt rientää hurjimmin,
loppuu hiilet, käyttövoima —
pysähtyypi junakin!*

Aku Päiviö.

HELEN KELLER.

Sokeat johtajat.

Kirj. Helen Keller.

Helen Adams Keller syntyi Tuscumblassa, Alabaman valtiossa v. 1880. Kun hän oli tuskin kaksi vuotta vanha, salrastui hän tulirokkoon, sillä seurauksella, että tuo kamala tauti riisti häneltä iäksi näön, kuulon ja maun. Täydellinen kuulon menetys vaikutti luonnollisestikin sen, että onneton tyttö kaiken lisäksi tuli myräksi. Helenin vanhemmat olivat kuitenkin onneksi siksi varoissaan, että voivat hankkia tyttärelleen erikoisopettajan, erään neiti Sullivanin, joka uusimpia kuuromyökkäin opetusmetoodeja käyttäen salkin tytön pian ihmeellisesti edistymään. Helen osoittautui luonnonlahjoiltaan harvinaisen eteväksi; näyttipä siltä kuin se, mitä hän oli aistien puutteellisuudessa menettänyt, olisi ikäänkuin korvautunut älyn terävyydessä ja tunne-elämän herkkyydessä.

Helen Keller on ensimmäinen kuuromyökkä-sokea maailmassa, joka on suorittanut ylioppilastutkinnon (v. 1900), opittuaan sitä ennen m. m. täydellisesti puhumaan ja kirjoittamaan. Eikä siinä kyllä, vaan vuonna 1904 hän suoritti maisterintutkinnonkin Harvardin yliopiston naisosastolla. Hän on kirjoittanut m. m. muutamia kirjoja, joista ainakin yksi ("Kertomus elämästäni") on ilmestynyt suomeksikin. Vaikka vasta 33 vuotias, on hän ennättänyt jo tulla maailmankuuluksi.

Helen Keller on jo muutamia vuosia kuulunut Amerikan sosialistipuolueeseen ja tekee nykyään hedelmällistä sosialistista agitatsionityötä etenkin yliopistonorison keskuudessa.

Olemme tähän suomentaneet hänen äskettäin "Outlook"-lehdessä (jossa m. m. Theodore Roosevelt on apu-
toimittajana) julkaisemansa artikkelin "Sokeat johtajat",
jossa hän terävästi ja säkenöivällä tyyllillä arvostelee nykyistä yhteiskuntajärjestelmää ja ennen kaikkea porvariluokan "sokeita johtajia". On otettava huomioon, että "Sokeat johtajat" on kirjoitettu erityisesti vetoomuksena siihen lukijapiiriin, johon Outlook — porvarillisten edistysmielisten äänenkannattaja — leviää.

Minä olen varmakin siitä, että monet niistä, jotka
lukevat tämän kirjoitukseni, sanovat itselleen: "Hän on
tosiaankin sokea. Hän on niin sokea, että kuvittelee
kaikkien muidenkin olevan sokeita." Asian laita on niin,
että minä olen jo kauan ajatellut, että useimpia meistä
vaivaa henkinen sokeus. On varmaa, että ainoastaan ani
harvat ihmiset katselevat tätä maailmaa, jossa he elävät,
avoimin, pelottomin silmin. He eivät osaa katsoa mihin-
kään suoraan, syvälle. He eivät ole oppineet käyttämään
silmäänsä muuten kuin perin alkuperäisellä, kehittymättö-
mällä tavalla. Tavallisesti he näkevät lyhtypylvään — jos
se on isonlainen — tai huomaavat varoituskyltin rauta-
tien ylikäytävällä, mutta ei aina sitäkään. Useimmiten he
odottavat, että joku toinen sen ensin huomaisi ja heille
siitä huomauttaisi. He maksavat usein satumaisen suuria
summia lakimiehille, lääkäreille, papeille ja muille "am-
mattioppineille", jotta nämä pitäisivät silmänsä auki
heidänkin puolestaan; mutta ikävä kyllä usein tapahtuu,
että nämä palkatut ohjaajat ja johtajat itsekkin ovat so-
keita. He tietystikään eivät myönnä, että heidän näös-
sänsä olisi mitään vikaa. He väittävät olevansa erinomai-
sen tarkkanäköisiä ja monet ihmiset uskovatkin sen.
Siitä johtuu, että heidän sallitaan johtaa kanssaihmi-
sään. Mutta miten usein vievätkään he nämä johdetta-
vansa turmioon!

Kun katselemme ympärillemme avoimin silmin, niin mitä kaikkea näemmekään! Miehiä ja naisia aivan oman ovemme edessä raskaan raadannan rasittamina, puutteessa tai puutteen pelossa, avun tarpeessa, mutta sitä saamatta, raataen riittämättömän toimeentulon edestä. Jos katseemme olisi kyennyt tunkemaan syvemmälle, olen varma siitä, ettemme olisi voineet kestää sitä, mitä me näimme — julmuutta, tietämättömyyttä, köyhyyttä, tauteja — melkein kaikki sellaista, minkä voisi estää, mitä on tarpeeton kärsiä. Sokeat johtajamme, jotka me ajoimme tiehensä, selittivät meille, että ihmiskunnan köyhyys ja kurjuus olivat Jumalan säättämiä. He opettivat meille, että raamatun sanat "teillä ovat aina vaivaiset" tarkoittivat sitä, että Kristus piti köyhyyttä välttämättömänä ja auttamattomana. Sitte me luemme raamattua omin silmin ja huomaamme, että Kristus ei tarkoittanut mitään sellaista.

Köyhyys, enin osa siitä, on inhottavaa, tarpeetonta; se on häpeäksi sivistyksellemme tai oikeammin sanoen se on todistus siitä, että me emme ole sivistyneitä. Koettakaamme ottaa selville, mitä köyhyys on. Mikä on sen aiheuttajana? Yksinkertaisesti se, että maa, koneet ja elämänvälineet kuuluvat muutamille harvoille, samalla kun ihmisten suuri enemmistö syntyy ja elää voimatta sanoa omakseen mitään muuta kuin kätensä ja älynsä. Tullakseen toimeen täytyy heidän myydä kätensä ja älynsä työ noille harvoille; ja kaikki se työ, minkä he suorittavat, tekee vain rikkaan yhä rikkaammaksi, mutta itselleen saavat työläiset sillä ainoastaan sen verran, mitä he henkensä pitimiksi tarvitsevat, eikä aina sitäkään. Köyhyyden suurimpana syynä on se, että pieni joukko ihmisiä, harvain luokka, omistaa koko maailman. On omituista, ettemme sitä ennen huomanneet ja että kun sen huomasimme, hyväksyimme sen sokeassa tyytyväisyydessä! Sokeat johtajamme lohduttivat meitä sanomalla, että hyväntekeväisyyttä oli paljon ja että rikkaat olivat anteliaita ja auttoivat köyhiä. Me käsitäm-

me nyt, että se, minkä nuo rikkaat lahjoittavat, on ainoastaan pieni osa siitä rahasta, minkä köyhät ovat työllään heille ansainneet! He eivät koskaan pysähdy ajattelemaan, että jos työläiset saisivat tasapuolisen osuuden tuottamastaan arvosta, niin rikkaita ei olisi olemassa ja hyväntekeväisyyttä tuskin tarvittaisiin. Hyväntekeväisyyden verhoon kääriytyy kaikenlaisia rikoksia. Eikä siinä kyllin, hyväntekeväisyys saa aikaan vieläkin parempaa. Se peittää ja salaa todellisen asiointilan. Se salaa sen tosiasian, että noiden harvojen omaisuus on joukkojen työn luomaa. Rikkaat ovat kyllä halukkaita tekemään köyhille mitä muuta tahansa, mutta he eivät ole halukkaita lakkaamaan elämästä heidän harteillaan.

Sokeiden johtajiemme tapana oli syyttää syy köyhyydestä köyhien itsensä niskoille. He selittivät, että työläiset eivät tehneet kylliksi paljon työtä, eivät olleet kyllin ahkeria ja säästeliäitä, että he tuhlasivat palkkansa. Harkitkaammepa näitä väitteitä hieman. Muistakaamme, että vaikkapa työläiset eivät tekisikään kylliksi työtä, he kumminkin tekevät kaiken työn, mitä maailmassa suoritetaan. He rakentavat joka ainoan talon, he kutovat joka ainoan kangaskyynärän, leipovat joka ainoan leipäkannikan. Kaikesta, mitä meillä on, me saamme kiittää heitä. Jollei työläinen ole hyvin toimeentuleva, jollei hän säästä, niin se tapahtuu ainakin yhtä paljon siksi, että suuri osa siitä, mitä hän tuottaa, menee toiselle ja joku toinen säästää sen. Jos jotkut omistavat jotakin, tuottamatta mitään, niin se on mahdollista vain siten, että jotkut toiset tuottavat, omistamatta mitään, ja siinä onkin lyhyesti lausuttuna koko epäkohdan ydin.

Me emme koskaan tavanneet kysyä itseltämme, miksi me olimme hyvin puettuja, hyvin ravittuja, asuimme hyvissä kodeissa, miksi meillä oli aikaa opinnoihin ja itsemme kehittämiseen; miksi joillakuilla meistä, jotka mielellään puhuivat työläisten säästeliäisyyden puutteesta, oli runsaasti maallista tavaraa tuhjata ja

heittää menemään. Emme me myöskään kysyneet, miksi tuhannet elävät kurjissa asunnoissa, syövät huonoa ruokaa, kulkevat ryysyisissä vaatteissa ja saavat raataa ylen änkensä, ilman että tulevaisuus lupaisi heille mitään muuta kuin lisää raskaan raadannan ja puutteen ilottomia päiviä. Nuo kaksi kysymystä ovat toinen toisensa vastauksena. Köyhien, tietämättömien ihmisjoukkojen työ juuri tekee meille mahdolliseksi olla hienostuneita ja elää mukavuudessa. Työnantajat omistavat sen, mitä työntekijät valmistavat ja se merkitsee sitä, että he omistavat myöskin itse työläiset. Ajatelkaahan! Työnantajat omistavat työläiset, heidän aikansa, heidän voimansa, heidän älynsä, talot, joissa he asuvat. Omistavat aivan yhtä täydellisesti kuin jos nämä työläiset olisivat todellisia orjia. Mutta noiden omistajien silmät ovat verhotut. He eivät näe, eivät käsitä sitä, että työläisen työvälineiden omistaminen on samaa kuin työläisen itsensä omistaminen. "Venetsian kauppiassa" huudahti juutalainen Shylock: "Te otatte henkeni riistäessänne minulta elinkeinoni." Näin puhui rahanlainaaja. Työläinen voi sanoa samaa paljon suuremmalla oikeudella ja hän voi odottaa meiltä paljon lämpimämpää myötätuntoa. Mutta valtaherrat ovat sokeita, he ovat tunteettomia.

Joskus me jouduimme kävelemään pimeitä, likaisia katuja pitkin; me näimme moraalisesti rappeutuneita miehiä ja naisia, kasvussaan ehkäistyjä lapsia, sokeita kerjäläisiä, raaistuneita nuoria miehiä — eikä meidän uteliaisuutemme kuitenkaan herännyt kyselemään kaikkien näiden ilmiöiden syitä. Sokeat johtajamme selittivät meille, että ihmisluonto oli sellainen. Ihmisluonto parka! Kun ihmisluonto leikkii tulitikuilla ja syyttää talomme palamaan, istuudummeko me silloinkin rauhallisesti ja sanomme: "Miten inhimillistä!" vai emmekö me koeta sammuttaa tuota tulipaloa? Me haluamme kohdistaa ihmisluonnon älykkäisyyden ja hyvyden ihmisluonnon tietämättömyyttä ja pahuutta vastaan. Minä

uskon, että me voimme sen tehdä ja sen vuoksi en ole epätoivoinen. Puhuessani köyhyydestä, tietämättömyydestä ja kurjuudesta tiedän kyllä piirtäväni maailmasta kaikkea muuta kuin kauniin kuvan. Kuitenkaan en ole pessimisti*). Pessimisti — hänkin yhtä lajia noita sokeita johtajia — sanoo: "Ihminen elää pimeydessä ja pimeydessä hän myöskin on kuoleva." Minä en usko sitä. Ihminen on luotu valoon ja hän ei ole kuoleva. Minä haluaisin, että joka ainoa ihminen eläisi valossa ja kykenisi näkemään selvästi, voidakseen karkoittaa kaiken pimeyden. Taudin, pahan tarkka tunteminen on sen parannuksen ehto ja alku. Minun mielestäni tässä maailmassa on paljon, jota kannattaa rakastaa. Se on hyvä maailma — tai on oleva sitä silloin, kun me kaikki käytämme silmiämme tehdäksemme sen yhä enemmän senkaltaiseksi, jommoisen sen pitäisi olla. Tämä maailma on parempi nyt kuin mitä se oli kymmenen vuosisataa takaperin. Se on parempi kuin mitä se oli viime vuonna. Meiltä ei mene hukkaan mitään, mitä ihminen on saavuttanut otsansa hiellä ja aivojensa älyllä. Joka päivä me saavutamme hiukan enemmän rakkautta, valoa ja tietoa. Me emme ole tulossa sokeiksi, vaan päinvastoin meidän näkökykymme on päivä päivältä avartumassa. Me emme ole menettämässä vapauttamme, sillä sitä meillä ei ole vielä koskaan ollutkaan. Vapaus on ihanne. Koska se on ihanne, haluan teroittaa sitä seikkaa, että useimmat meistä eivät ole vapaita. Jos me käsitämme sen, että me emme ole vielä vapaita, niin me voimme työskennellä vapauttamme saavuttamiseksi. Me emme voi olla optimisteja, ennenkuin meillä on joku ihanne. Me emme kykene pyrkimään hyvään oikealla tavoin, ennenkuin tunnemme mitä paha on. Me emme

*) P e s s i m i s t i, ihminen, jolla on taipumus katselemaan kaikkea pahimmalta puolelta; synkkäuskoinen. Vastakohta on o p t i m i s t i, joka näkee kaikki valoisimmalta puolelta.

voi olla vapaita, ennenkuin me tunnemme orjuutemme laadun ja tutkimme ne kahleet, jotka meitä sitovat.

Sokeilla johtajillamme oli tapana nousta koretuille paikoille ja loruilla muka meidän vapaudestamme. Totuus on, että koskaan ei ole ollut olemassa vapaata kansaa eikä hyvää hallitusta. Abelin surmaamisesta saakka ei ole koskaan ollut veljesrakkauden aikakautta. Meidän on yhä vielä yhdyttävä Mark Twainin sanoihin: "Ihmisten keskinäinen veljeys on kallisarvoisin asia maailmassa — mikäli sitä on jäljellä." Jo ammoisista ajoista saakka ovat ihmiset kumartaneet herrojansa ja taipuneet heidän tahtonsa alle. Joka päivä ovat he olleet valmiit jotakin tekemään: jotkut taistelemaan, toiset metsästämään, jotkut kaivamaan ja kover-tamaan, jotkut kehräämään, jokainen yrittäen siten ansaita leipänsä, elantonsa. Kaikkina aikoina ovat raatajat kyntäneet ja kylväneet ja nähneet nälkää. Kaikkina aikoina ovat maailman mahtavat nauttineet elämästä ja juhlineet. Koskaan eivät ihmiset ole tehneet työtä iloisella luottamuksella, ylpeillen kättensä töistä. Aina ovat jotkut voimakkaammat, julmemmat veljet ryöstäneet heiltä osan heidän työnsä tuloksista.

Me muistamme kuulleemme sokeain johtajiemme sanoneen, että ihmiset olivat vapaita, että jolleivät he pitäneet työpaikastaan, heillä oli vapaus mennä mihin vain halusivat. Mutta mihin voivat he mennä? Johonkin toiseen tehtaaseen, joltakulta toiselta herralta työtä pyytämään. Kun he lakkaavat tekemästä työtä, ryhtyvät lakkoon, niin yhteiskunta nousee aseihin heitä vastaan. Joutilaina olevat työläiset herättävät työnantajissa aina suuttumusta. Miksi? Sen vuoksi, että kun työläinen pistää kätensä taskuihinsa, niin hänen työnantajansa liikevoitot loppuvat.

Tuon tuostakin ovat sokeat johtajamme puhuneet ja esitelmöineet meille kullan ja hopean arvosta. Mutta he eivät koskaan ole antaneet vastausta tähän mitä tärkeimpään kysymykseen: "Miksi, vuosisatojen kehityksen,

kasvatuksen ja keksintöjen jälkeen, aikakaudella, jolloin kaikkea on yllin kyllin, ihmiskunnan enemmistö yhä vielä on köyhiä ja tietämättömiä?" Mikä ristiriita onkaan tässä — yltäkylläisyys kasvavassa moninkertaiseksi yhtä rintaa yhä kasvavan köyhyiden kanssa, työä säästävät koneet alituisesti kehittymässä, mutta työläiset kuitenkin yhä vielä vapahdusta vailla! Kiusaantuneina, ymmällään he eivät tiedä, kuinka kauan heillä riittää syötävää tai juotavaa, miten heidän on seistävä tai istuttava, miten he voisivat rehellisellä kättensä työllä vaatettaa itseään. Mutta, äläpäs! onhan maailmassa paljon armeliaita ihmisiä.

Kaikkietietäviltä sokeilta johtajiltamme me saimme tietää, että tämä luonnon asiointila oli tulos liikatuotannosta. Avatkaamme silmämme ja tarkastaamme tätä mieletöntä väitettä suoraan ja kursailematta. Kuinka voi olla liikatuotantoa silloin, kun suuret joukot miehiä, naisia ja lapsia saavat kärsiä kylmää ja nälkää ja kulkea puutteellisissa pukineissa? Vika ei ole liian suuressa tai liian pienessä tuotannossa sinänsä. Vika on siinä, että työläinen tuottaa liian vähän itseään varten ja liian paljon muita varten. Maailmassa on kylliksi kaikkea; mutta sitä ei jaeta oikealla ja järkevällä tavalla. Muutamien ihmisten on pakko olla joutilaina eikä heillä ole kylliksi; toiset taas kykenevät olemaan joutilaina, jos niin haluavat, ja heillä on enemmän kuin kylliksi. Sadoilla ihmisillä on useampi kuin yksi talo. Tuhansilla ihmisillä ei ole ensinkään taloa. Sadoilla ihmisillä on hyvät tulot, vaikka he ottavat osaa tuotantoon ainoastaan keksimällä jonkun ajatuksen tai tekemällä kädenliikkeen eikä aina edes sitäkään. Tuhannet ihmiset tekevät kovaa työtä ja kuitenkin saavat vain riittämätöntä palkkaa. Naisten ja lasten on pakko olla sidottuina koneiden ääreen epäsiisteissä työhuoneissa lisätäkseen miesten, perheenisien, pieniä tuloja.

Missä on sitte se ihmisten kehuttu vapaus — minä tarkoitan: ihmisten suuren enemmistön vapaus?

Sokeat johtajamme olivat tottuneet kerskailemaan tämän maan suuresta hyvinvoinnista. He pitivät siitä niin suurta ääntä, että me emme voineet heidän melultaan kuulla työläisten vastalauseita. He kehuivat, että "Amerikka kohottaa köyhänkin ihmisyyttä", että me pidämme huolta lapsista ja annamme naisille arvon. Kun me revimme rikki sen hunnun, minkä he niin taitavasti ovat silmiemme eteen käärineet, niin mitä me näemme? Kehityksessään ehkäistyn ihmiskunnan, tynpäistynä sekä ruumiillisesti että henkisesti, sodassa keskenään sekä elämän voimien kanssa; suuret ihmisjoukot huonosti ravittuina, huonosti puettuina, eläen kurjissa asunnoissa, työskennellen tappavissa toimissa, tylsistetyinä ja masentuneina. Sokeat johtajamme saavat sydämemme säälistä ja myötätunnosta väräjämään yksityiskohtaisilla kuvauksillaan Titanicin traagillisesta kohtalosta. Mutta he eivät ole koskaan kertoneet meille mitään siitä monta vertaa suuremmasta ihmishenkien hukasta, mikä tapahtuu teollisuusmaailmassa tai niiden miesten ja naisten urhoudesta, jotka kamppailevat pyörän, sukkulan tai poran ääressä. Ja kumminkin puuvillanöhtä, hienot kivisirpaleet ja jauhotomu jättävät paljon kauheampaa jälkeä kuin Balkanin teurastukset. Valokaasu, vesihöyry, myrkylliset kaasut, lyijyvalkoinen, fosfori, valkaisulaitosten kloori — siinä on lueteltuna vasta vain muutamia niistä kauhuista, joita työläisten täytyy katsoa silmästä silmään tunti tunnilta joka ainoana päivänä. Kun katsahdamme kaivokseen tai tehtaaseen, niin mitä me siellä näemme? Pieniä lapsia, joiden sielut ilottomassa raadannassa tukahutetaan kuin kynttilän liekki -- ajatelkaa noita pieniä olentoja, joissa jumalaisen olemuksen sirkkalehdet vasta versovat, murtuneina ja kasvussaan ehkäistyinä, tylsistyneinä ja ennen aikojaan vanhentuneina! Eikö silloin säälintunne meissä sano, että ne, jotka ensiksi pääsivät pois tämän maailman kärsimyksistä, olivat onnellisimpia? Sillä

mitä on elämällä tarjottavaa elämisen arvoista noille kiusatuille pienokaisille? Ennemmin tai myöhemmin kumminkin koneiden jättiläiskädet tarttuvat heihin ja pitävät heidät armottomassa puristuksessaan, ottaen kaikesta ja antamatta mitään!

Entä sitte se naisen arvossapidetty asema? Ainoastaan pieni osa miljoonista työläisnaisista saa työstään kylliksi suuren palkan voidakseen ylläpitää siistin kodin ja antaa lapsilleen kunnollisen hoidon ja kasvatuksen. Mitä arvonantoa osoitetaan naisille kansalaisina silloin, kun he eivät edes saa valita niitä, jotka heidän puolestaan ratkaisevat ravintoa, vaateetusta, asuinsuojaa ja kasvatusta koskevia tärkeitä elinkysymyksiä? Mitä me teemme säästääksemme äidit työskentelemästä koneiden ääressä siihen asti että he tulevat kykenemättömiksi äiteyteen ja synnyttävät maailmaan heikkoja ja raihnaisia lapsia? Kahdeksan milj. naista ja lasta työskentelee tämän maan tehtaissa ja samaan aikaan on kolme miljoonaa miestä työttömänä! Sokeita täytyy tosiaankin olla niiden, jotka eivät näe, että silloin on varmasti jotakin väärin, kun sellainen asiain tila on mahdollinen.

Minä en puhu näin mistään persoonallisesta vihan-kaunasta tai pettymyksestä. Minulle elämä on ollut yhtämittaista lempeiden sanojen ja hellien käsien hyväilyä. Minä rakastan kaikkia ihmisiä — rikkaita, köyhiä, kerjäläisiä ja varkaita. Läheisimpien, parhaiden ystäväni joukossa on ollut miljonäärejä. Henry Rogers*) oli miljooneistaan huolimatta jaloimpia miehiä, mitä koskaan on elänyt. Minä olen saanut osakseni ystävyttä ja myötätuntoa koko elämäni ajan. Mutta minä olen nähnyt ihmisten olosuhteissa liikanaista epä-

*) H e n r y R o g e r s, Standard Oil yhtiön (öljy-trustin) monivuotinen presidentti, miljonääri, kuollut pari kolme vuotta sitten.

suhtaisuutta ja minä olen tutkinut tämän epäsuhtaisuuden syitä. Minä olen aikani lapsi. Minä käsitan, että uusia voimia on liikkeellä maailmassa. Uudet, voimakkaat, vanhan tasapainoa häiritsevät aatteet ovat tunkeutuneet mieleni suljettujen ovien läpi ja herättäneet minussa yhteiskunnallisen omantunnon. Tehtaankaan voimapyörää ei pyöritä se virta, joka jo on vierryt ohi, vaan se, mikä paraikaa virtaa.

Kun me tiedustelemme, miksi asiain tila on sellainen kuin se nykyään on, niin saamme vastaukseksi: Yhteiskunnan perustus on laskettu yksilöllisyyden (individualismin), valloituksen ja riistännän pohjalle, ensinkään ottamatta huomioon koko yhteiskunnan yhteistä etua. Sellaisille kokonaan väärille pohjaperusteille rakennetun yhteiskunnan rakenne on omiaan hidastuttamaan sen jäsenien kehitystä, edistyvimpienkin, sillä se pyrkii suuntaamaan ihmisen energian hyödyttömille urille ja moraalisesti alentamaan hänen luonnettaan. Seurauksena tästä on väärä arvojen mittaperuste. Aineellinen hyvinvointi katsotaan kaikkien pyrkimysten päätarkoitukseksi ja niin ollen kehitetään vain ihmisluonnon alhaisempia vaistoja — voitonhimoa, viekkautta ja itsekkyyttä. Puuvillatehtaan tai kivihiilikaivannon vuotuista tuotantomäärää pidetään paljon tärkeämpänä asiana kuin terveiden, onnellisten ja vapaiden ihmisolentojen tuottamista.

Tätä yhteiskunnan luonnotonta, epämoraalista tilaa on jatkuva niin kauan kuin me elämme järjestelmässä, jossa vallitsee yleinen kilpailu elämänvälineistä. Työläiset eivät voi nostaa päätänsä pystyyn niin kauan kuin kussakin sukupolvessa sallitaan vähälukuisen etuoikeutetun luokan periä kaikkien edellisten sukupolvien aikana kerääntyneet työn tulokset, kun sitävastoin ne suuret työläisjoukot, jotka kaiken varallisuuden tuottavat, eivät peri mitään. (Usein unohdamme, mitä varallisuudella ymmärretään. Se on miesten, naisten ja lasten

varastoon kerättyä työtä. Raha itsessään ei pysty luomaan mitään. Raha on jotakuinkin yhtä tuottokykyistä kuin tyhjiössä pyörivä pyörä. Sillä on arvoa ainoastaan sikäli kuin sen saantiin on käytetty ihmiskätten työtä.)

Viime vuosisadan aikana on ihminen saanut suuremman vallan luonnonvoimain yli kuin mitä hänellä koskaan ennen on ollut. Seurauksena siitä maailman varallisuuden tuotanto on kasvanut satakertaisesti. Keksimiensä koneiden avulla ihminen kykenee tuottamaan kylliksi tyydyttääkseen joka ainoan ihmisolennon vaatimukset elintarpeisiin, mukavuuksiin vieläpä jossakin määrin ylellisyyksiinkin nähden. Mutta tästä tuotantokyvyn tavattomasta kasvamisesta huolimatta työläisten tila ei ole sanottavasti parantunut. Siksi, että vallitseva teollisuusjärjestelmä kieltää heiltä heidän työnsä hedelmät, he eivät ole saaneet heille kohtuudenmukaisesti kuuluvaa osuutta sivistyksen antimista. Todellisuudessa ovat koneet yhä vain avartaneet kuilua niiden omistajien ja niillä työskentelevien välillä. Niistä on tullut ihmisen orjuutuksen pitkittämisen välikappaleita, sillä niitä voivat käyttää ammattitaidottomatkin työläiset pienillä palkoilla, mikä luonnollisestikin yhä lisää työnantajien ja osakkeenomistajien liikevoittoa. Siten työläiset muuttuvat itsekkin vain hoitamiensa koneiden osiksi; mutta kone maksaa paljon, kun sitä vastoin ihmiselämä on halpaa. Kun työläiset eivät tule enää toimeen, tekevät he lakon ja mitä tapahtuu silloin? Valtaherrat häätävät heidät pois noista hökkeleistä, joita työläiset nimittävät kodeikseen; poliisit ja sotilaat hajoittavat heidän mielenosoituskokouksensa, telkeävät heidän johtajansa vankiloihin ja ajavat heidät pois kaupungista, jos voivat. Tällainen hirveä asiointi vallitsee monessa eri osassa maattamme parhaillaankin. Sillä ei edes perustuslakimmeakaan kykene suojelemaan työläisiä silloin, kun heidän etunsa joutuvat vastakkain kapitalistien etujen kanssa. Meidän lainkäyttömme, jota sokeiden johtajiemme oli tapana nimittää kunniakkaaksi perinnöksi

esi-isiltämme, on kaukana tasapuolisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta. Se perustuu rahapalkkiojärjestelmään. Se on niin kiedottu joka askelella kaikenlaisiin muoto-seikkoihin, että on välttämätöntä palkata suurella kustannuksella erikoisia asiantuntijoita selittämään ja tulkitsemaan lakia. Sitä paitsi kaikista vähäpätöisistäkin rikoksista on säädetty joko sakko- tai vankilarangaistus. Tämä merkitsee sitä, että köyhiä aina rangaistaan, kun taas rikkaiden tavallisesti sallitaan päästä rangaistuksesta.

Me emme enää kauemmin voi sulkea silmiämme näiltä huutavilta epäkohdilta. Ne jakavat maailman toisilleen vihamielisiin taloudellisiin luokkiin. Juuri kaikkien näiden eittämättömien epäkohtien vuoksi olen minäkin kapitalistisen järjestelmän leppymätön vihollinen, järjestelmän, joka kieltää työläisiltä ihmisoikeudet. Minä pidän tuota järjestelmää ehdottomasti vääränä, kokonaan oikeudettomana ja julmana. Se tuottaa tarpeetonta kurjuutta miljoonille kanssaihmisilleni. Se riistää pieniltä lapsilta elämänilon, katkeroittaa äiteyden, murtaa miesten terveyden ja tallaa lokaan heidän miehyytensä. Siksi tuo järjestelmä on muutettava, hävitettävä, ja perustus luotava paremmalle, terveemmälle ja valoisaammalle yhteiskuntajärjestelmälle. Kilpailun on väistyttävä yhteistoiminnan tieltä ja luokkavastakohtien on annettava tilaa veljeydelle. "Jokainen kaikkien puolesta" on paljon innostavampaa ja vaikuttavampaa oppia kuin "jokainen omasta puolestaan". Maan ja tuotantovälineiden yksityisomistuksen sekä elintarpeiden jaon yksityisen määräämisvallan sijaan täytyy tulla niiden yhteisomistus ja kansanvaltainen hallinto.

Ei, ei, meidän ei tarvitse muuttaa ihmisluontoa. Meidän tehtävämme ei ole sentään niin vaikea. Kaikki, mikä on tarpeen tehdäksemme tästä maailmasta mukavan ja miellyttävän asuinpaikan ihmiselle, on kapitalistisen järjestelmän hävittäminen, poistaminen. Käyttääk-

semme Sir Oliver Lodgen*) sanoja: "me olemme astuneet tietoisien kehityksen aikakauteen ja olemme alkaneet sovelluttaa ympäristöä elimistöön". Toisin sanoen, me olemme oppineet hallitsemaan luonnonvoimia ja käyttämään niitä hyväksemme. Sokean taistelun aika on loppumassa. Ne voimat, jotka hallitsevat soveliaimman eloonjäännin lakia, jäävät yhä edelleenkin vaikuttamaan; mutta ne tulevat olemaan ihmisen tietoisien, järjiperäisen valvonnan alaisena.

Kaikessa, mitä luen, huomaan merkkejä joukko-tyytymättömyydestä. Ihminen on heräämässä, vaikkapa hitaastikin. Hän hieroo silmiään ja mutisee itsekseen: "Jotakin on nurinkurin tässä maailmassa. Katsoen siihen, miten kovasti minä teen työtä, minä saan korvaukseksi vain mitättömän vähän. Minä en näe, että sadalla teräsaauralla saisin yhtään sen enemmän leipää kuin saivat esi-isäni, jotka käyttivät puista sahraa. Minä en ole sen paremmin vaatetettu nykyään, jolloin yksi kone tekee tuhannen käden työn, kuin esi-isänikään, jotka kävivät kotikutoisessa sarassa. Jokaisessa kaupungissa ja kylässä on kylläkin kansakoulu, mutta silti en näe, että lapseni saisivat sen parempaa opetusta. Meillä on paljon sellaista, mikä ei ole minkään arvoista — halpoja koristeita, räikeän ylellisiä pukuja, patenttilääkkeitä sekä ruoka-aineita, jotka ovat valmistetut myytäväksi eikä syötäväksi. Sellainen ei ole järjellistä. Minäpä ryhdyn tässä tuumasta toimeen ja otan selvää, miksi olot ovat tällä kannalla". Tästä se kaikki "melu" johtuu. Kansa — tuo suuri "yhteinen lauma" — on ottamassa selvälle, mikä on vikana sen järjestelmän yhteiskunnallisessa, valtiollisessa ja taloudellisessa rakenteessa, josta he ovat yhtenä osana. Työläiset — kaiken maailman varallisuuden tuottajat —

*) Sir Oliver Joseph Lodge, etevä englantilainen fyysiikan tutkija, synt. 1851. Kirjoittanut uselta huomattavia teoksia.

hankaavat jo rikki niitä ahtaita pidäkkeitä, mitkä heidän elämänsä kahlehtivat. He ärisevät ja kiukuttelevat kuin vihaiset koirat ja nykivät sitä teollisuusorjuuden kahlehihnaa, johon he ovat kiinnitettyt. He ovat tuskastuneet vanhoihin kytkyeisiin, vanhoihin rasituksiin, kulu-neisiin opinkappaleihin, ovat väsyneet juhlimaan olemattomalla ja ravitsemaan itseään vain kuvitelluilla herkuilla. Isäntien mielestä on herännyt työläinen suurta ääntä pitävä itseks eläin, "palkattu agitaattori". Nykyinen aika ei ole mitään lauhkeuden, ei mitään aran, nöyrillä anteeksipyytelyillä ja pehmeällä hempeydellä elämään hiipivän alottelun aikaa. Se on koväänisen, suoran puheen ja pelottoman ajattelun aikaa, uurastavan ja tietoisien miehekkyyden aikaa, kaiken tarmokkaan, kiihkeän ja rohkean aikaa; aikaa, joka on täynnä uusia, valoisia ihanteita sekä todellisen kansanvallan jälleen heränneitä toiveita. Minä rakastan sitä, sillä se saa minun mieleni suloisesti väräjämään ja antaa minulle aavistuksen siitä, että minä olen saava nähdä suuria ja pelottavia tapahtumia. Minä olen aikani lapsi ja olen iloinen siitä, että elän sellaisessa suuremman kuohunnan aikakaudessa. "Se, mikä on tuleva, kulkee tietänsä" kautta vuosisatojen, huolimatta estelyistä, vainoamisista ja parjauksista, ilman puolusteluita, pelkäämättä. Keneltäkään lupaa kysymättä uusi järjestelmä kohoaa vanhan puitteista. Vallassaolijoiden mielestä tämä on liian mieleletöntä, jotta sitä voisi kärsiä — se on heidän mielestään järjettömien intoilijoiden vastustusta isiltä perittyjä tapoja ja yksityisomaisuuden pyhiä oikeuksia vastaan; ja sen vuoksi he lisäävät poliisejaan ja kutsuvat aseisiin nostoväkensä. Sokeudessaan he luulevat voivansa pysähdyttää tuon valtavan voiman kulun, voivansa vaientaa Jumalan äänen maassa. Nuo sokeat siten vain kiiruhtavat sen päivän tuloa, jolloin kaikki ikeet on murtuva ihmisten niskoilta. Pelottavan kurjuuden musertamina ja tylsistyttäminäkin työläiset vaativat, että heidän tulee saada osansa niistä

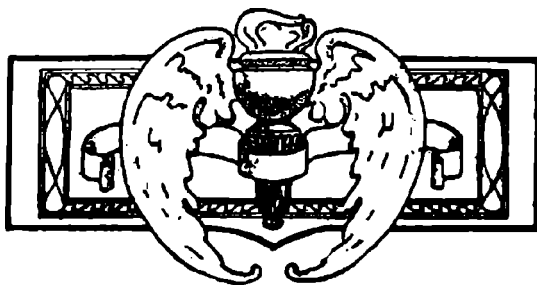
kauneuksista, mukavuuksista ja ylellisyyksistä, mitä he ovat tuottaneet. He tulevat sitä vaatimaan eivätkä mitkään oikeuslaitokset, lainlaatijakunnat tai armeijat voi estää noita miljooneja vähitellen voittamasta takaisin sitä, mitä he ovat luoneet ja tuottaneet.

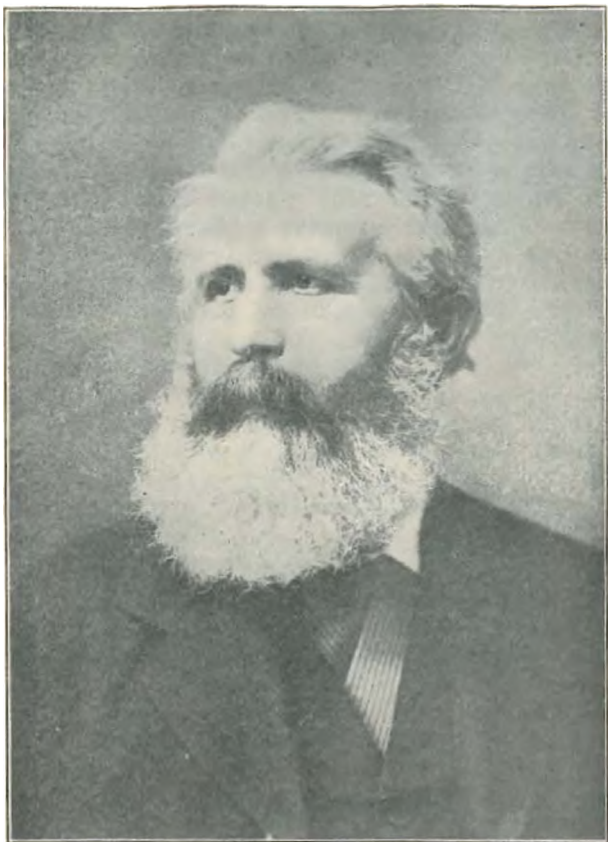
Nuori polvi alkaa jo käsittää tämän ja uudet ajatukset, uudet käsitykset maailman työläisistä, naisista ja lapsista "välähtelevät meteorien lailla sen pimeyden läpi, jossa me elämme". Tahallinen vääristely ja ahneus ovat istutettuja luonteenomaisuuksia eivätkä onneksi siirry jälkeentulevaan polveen periytymisen kautta. Veljeyden aurinko on kohoamassa pimennostaan. Se on se valo, joka meidät on herättänyt. Se näyttää meille, mitä meidän tulisi huomata kanssaihmisissämme. Meille alkaa selvetä se, että työläiset eivät ole pelkkiä koneita, vaan että he ovat miehiä ja naisia. Mielikuvituksemme, myötätuntomme ja lisääntyvä tietomme pakoittavat meidät ottamaan osaa heidän kärsimyksiinsä ja heidän pyrkimyksiinsä. Me liitämme yhteen ymmärryksemme, kätemme ja tunteemme lopettaaksemme ne julmat olosuhteet, joiden alaisina miljoonat elävät, työskentelevät ja kuolevat.

Nyt jo on tuhansien vakavamielisten miesten ja naisten katse tähdättynä tätä valoa kohti ja se ohjaa heitä heidän jokapäiväisessä elämässään, heidän ajatuksissaan ja työssään. Tasaisesti ja varmasti kasvaa tuo uusi valo, leviten uuden koittavan aamun lailla kaikkiiin maihin. Laajalle ja yhä laajemmalle se loimuua, ja on loimuava, kunnes se valaisee ihmiskunnan jokaisen pimeän päivän. Tämä valo on koittava niille, jotka etseivät valoa, mutta löysivät pimeyttä, se on antava uutta elämää niille, jotka etseivät hautaa ja olivat katkeroituneita. Se on avaava kaikki sokeat sydämet ja se on tekevä selväksi jokaiselle ihmisolennolle meidän läheisen riippuvaisuutemme toisistamme kaikissa maailman muutoksissa, iloissa ja suruissa. Se on valo, joka on karkoittava tietämättömyyden pilvet ja ihmisen itse

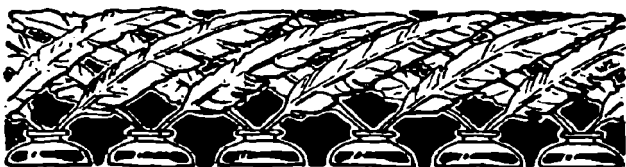
hankkiman kuoleman. Viimeinkin nuo sokeat, kuurot ja mykät joukot löytävät sielunsa, löytävät kielensä! Pystyssä päin ja ylpeinä on jokainen ansaitseva ja syövä leipäänsä, sillä työn häpeätahra on poistuva ikuisiksi ajoiksi. Työläiset eivät enää tule olemaan koneen osia, vaan niiden valtiaita. Me olemme kaikki pysyntelevä yhdessä; jokainen meistä voi aina odottaa toiseltaan apua ja huvitusta eikä kenellekään sanota: "kukin pitääköön huolta itsestään!" Jokainen on auttava ja tukeva toistaan ja me voimme kukin elellä turvallisudessa. Me saamme tuntee onnellisuutta, jota ei ole ostettu toisten kurjuudella. Me tulemme olemaan työtovereita "Jumalan valtakunnan" rakentamisessa maan päälle.

(Suomentanut *Severi Alanne.*)

JOSEF DIETZGEN.

Työläisfilosofi Josef Dietzgen.

Josef Dietzgen syntyi Blankenbergissa, lähellä Kölnin kaupunkia, Saksassa, jouluk. 9 p:nä v. 1828. Hänen isänsä oli hyvinvoipa nahkurimestari, jolta polka peri ammatin. Tarkkapäinen Josef kävi kansakoulun, kävipä vähän aikaa lukiotakin Kölnissä. Mutta häntä tarvittiin kotona nahkurin työssä ja niin sai säännöllisen opinuran jatkaminen jäädä. Työnsä lomassa hän kuitenkin yhä kartutti tietojaan, lueskellen varsinkin filosofiaa ja taloustiedettä. Taloustieteen opiskelu vei hänet yhä lähemmäksi sosialismia ja Marxin ja Engelsin yhdessä julkaisema "Kommunistinen manifesti", joka ilmestyi vuonna 1848, teki hänestä täysin luokkatietoisen sosialistin.

Tuona "hulluna" vuonna, 1848, jolloin vallankumouksen lieskat löivät ympäri Euroopan, otti Dietzgenkin aktiivisesti osaa agitatsiooniin, saarnaten kapinaa ja tyytymättömyyttä kotikylänsä talonpojille, sillä seurauksella, että hänen oli seuraavana vuonna lähdettävä taantumuksen kosta pakoan Amerikkaan. Jo kahden vuoden kuluttua palasi hän kuitenkin kotikyläänsä takaisin.

V. 1853 Dietzgen meni naimisiin ja hankkiakseen itselleen taloudellisen riippumattomuuden, isän nahkuriliike kun ei enää oikein vedellyt, hän v. 1859 taas siirtyi Amerikkaan, asettuen Alabaman valtioon. Sisällissodan puhkeaminen teki kuitenkin äkkinäisen lopun hänen rikastumisaikeistaan; hän sai olla kiitollinen, että orjien vapautuksen kannattajana pelastui joutumasta hirteen, kuten joillekuille hänen naapureistaan kävi samasta syystä. Sodan sytyttyä palasi Dietzgen takaisin kotiseudulleen.

Vuosina 1864—68 oleskeli D. Venäjällä, Pietarissa, jossa hän toimi suuren, hallituksen omistaman nahkatehtaan johtajana. Perittyään eräältä sedältään nahkuriliikkeen Sieburgissa, Reinin varrella, palasi hän kuitenkin jälleen Saksaan, v. 1869. Samana vuonna ilmestyi hänen ensimmäinen teoksensa "Ihmisen aivotyön luonne, käsitöntehtäjän esittämänä."

Sieburgissa oleskeli D. sitte vuoteen 1884 saakka, kirjoitellen ahkerasti sosialidemokraattisiin lehtiin ja yhäti syventäen filosofisia tietojaan lueskelemalla ja tutkimalla, mikäli suinkin liiketouhultaan ehti. Hänen kirjalliset harrastuksensa ja työskentelynsä sosialismin hyväksi vaikuttivat kuitenkin sen, että hänen nahkuriliikkeensä vähitellen yhä huononi. Kun "sosialistilain" alkupäivinä hänetkin vangittiin ja pidettiin telkien takana kolme kuukautta, tippuivat viimeisetkin liiketuttavat pois. Päästyään vapaaksi vankilasta antautui D. vaalitaisteluun sosialidemokraattisena ehdokkaana valtiopäiville, mutta ei tullut valituksi. Masentuneena ja ollen taloudellisesti melkein vararikon partaalla ei hän nähnyt muuta neuvoa kuin lähteä kolmannen kerran Amerikkaan, jonne hänen vauhin poikansakin oli lähtenyt jo joitakuuta vuosia ennen.

Amerikassa oli Dietzgen ensin pari vuotta erään New Yorkissa ilmestyvän saksalaisen sosialisti-lehden toimittajana, siirtyen v. 1886 Chicagoon. Täällä tapahtui samana vuonna kuuluisa Haymarketin pomminheitto, jonka johdosta Chicagon sosialistilehtien toimittajat vangittiin ja muutamia heistä seuraavana vuonna hirtettiin. Siinä hätäkässä, minkä tuo pomminheitto ja sen aiheuttamat vangitsemiset synnyttivät, astui ukko Dietzgen uhratuvallesti ja pelkäämättä esiin ja tarjoutui niiden peräsimettä jääneiden lehtien toimittajaksi. Vaikka hän tästä toimesta pian erkan, pysyi hän niiden avustajana kuolemaansa saakka.

Sydänhalvaus lopetti Dietzgenin toimellaan elämän Chicagossa huhtik. 18 p:nä 1888.

T:ri Bruno Wille kertoo eräässä saksalaisessa sosialistilehdessä julkaisemissaan muistelmissa siitä vaikutuksesta, minkä Dietzgenin kohtaaminen häneen teki, m. m. seuraavaa:

"Kun minä saavuttuani miellyttävään Sieburgiin, kyselin Dietzgenin kotia, näytettiin minulle pientä viini-köynnösten peittämää taloa, joka sijaitsi erään puron varrella olevan puutarhan keskellä. Vedessä likoamassa olevat nahat ja tammiparkin haju ilmaisivat nahkuriverstaan läsnäoloa. Sievä, kookasvartaloinen tyttö vei minut vieras-

huoneeseen ja kutsui isäänsä. Hauskannäköisessä huoneessa näkyi todistuksia sen omistajan kirjallisista taipumuksista, se kun oli täynnä kirjoja, jotka selvästi olivat siellä muutakin tarkoitusta varten kuin vain koristuksena.

Dietzgen astui sisään ja tervehti minua sydämellisesti. Hän oli jättiläinen kooltaan eikä häntä voimakkuutensa ja vilkkautensa perusteella olisi vielä voinut luulla 54-vuotiaaksi, vaikka hänen rehevä partansa olikin jo harmaa. Ensi silmäys hänen jaloihin plirteihlensä vakuutti minulle, että edessäni oli nerokas mies. Hänen suuret leimuavat silmänsä saivat ajattelemaan tunnettuja Goethe-muotokuvia. Hänen kaunis otsansa kantoi muinaisajan filosofien tyynen rauhallisuuden leimaa. Hänen miehekkyyteensä oli yhtynyt lempeä ja hellä mieli. Dietzgen tuli suoraa päätä työstään tehtaassa eikä ollut vähääkään hämmentynyt kohdatessaan vieraansa paitahisasillaan.....

Muutamassa minuutissa olimme syventyneet keskusteluun filosofisista kirjoista ja kysymyksistä. Minä hämmästyin Dietzgenin terävää asiantuntemusta ja laajoja yleisiä tietoja, jotka olisivat voineet saattaa häpeään nuo itsestään suuria luulevat koulunoppineetkin, jotka katselevat yliopistosivistystä vailla olevaa miestä syvällä halveksumisella.”

•

Dietzgenin elämäntyöstä ja filosofiasta on venäläinen puoluetoveri Semkovsky hiljattain Lutsh-lehdessä kirjoittanut artikkelin, jonka ”Karkoitettun” suomentamana otamme tähän.

Huhtikuun 15 pnä, melkein tasan kuukausi sen jälkeen kun edistyneempi työväestö koko maailmassa oli viettänyt Karl Marxin kolmikymmenvuotista kuolinpäivää, oli kulunut 25 vuotta huomattavan työläisajattelijan *Josef Dietzgenin* kuolemasta. Hänestä oli Marx sanonut: ”meidän filosofimme”. Hän oli se saksalainen työmies, joka toisen marxilaisuuden perustajan Friedrich Engelsin sanojen mukaan oli aivan itsenäisesti, riippumatta molemmista tieteellisen sosialismin perustajista ja jopa riippumatta heidän filosofian-

opettajastaan Hegelistä, keksinyt marxilaisen tutkimustavan tärkeimmän asean. Hän oli juuri se nerokas itseoppinut nahkuri, josta nykyajan etevin marxilainen teoreetikko Karl Kautsky oli kirjoittanut "Siveysopin ja materialistisen historiankäsityksen" alkulauseessa: "Tutkimuksessani nojaudun minä materialistiseen filosofiaan sellaisena kuin sen olivat perustelleet toiselta puolen Marx ja Engels ja toiselta puolen toisella tavalla, mutta samassa hengessä Josef Dietzgen."

Dietzgenin nimi on vielä kovin vähän tunnettu laajemmissa Venäjän*) itsetieroisien työväestön piireissä. Muttei ole enää kovin kaukana se aika, jolloin köyhälistöajattelijan saavutukset tulevat jokaisen ajattelevan proletaarin omiksi.

Vuonna 1869 oli ilmestynyt saksankielinen pieni kirjanen seuraavalla merkillisellä otsikolla: "Ihmisen pään työn sisältö käsityöläisen esittämänä"**) . Pään työ oli ammoisista ajoista saakka eristetty käsien työstä niin kauas kuin taivas on maasta; se oli ollut jonakin herrasluokkien koulunkäyneiden ammattimiesten — oppineiden ja filosofien — perinnöllisenä etuoikeutena. Ja nyt ensi kerran ryhtyy tämän hienon "ylimystöllisen" koneen — ihmisen pään — sekä tämän ajatustyön ihmeitten tutkimukseen "käsityöntekijä", nahkurityömies Josef Dietzgen.

"Huolimatta siitä, että olen kirjan tekijä, — sanoo hän alkulauseessa, — täytyy minun suoraan tunnustaa, etten ole filosofian professori, vaan käsityöläinen ammatiltani." Dietzgen arvaa edeltäpäin, että porvarilliset patenttioppineet heittävätkin hänelle vasten kasvoja kulu-neen poroporvarillisen lausepartensa: "suutari pysyköön lestissään", mutta oman arvonsa tuntien vastaa hän

*) Ja Suomen.

Suomentajan muist.

**) Tämän ensimmäisen teoksensa oli Dietzgen kirjoittanut Pietarissa oloajallaan. D. oli siellä erään nahkatehtaan työnjohtajana.

heille Marxin sanoilla: "Teidän arkipäiväinen viisautenne oli tullut vasta oikeaksi tuhmuudeksi sillä hetkellä, jolloin kelloseppä Watt oli keksinyt höyrykoneen, parturi Arkwright kehuukoneen ja jalokivienhioja Fulton höyrylaivan."

Dietzgen ymmärtää kyllä, kuinka vaikea työläisen on nykyoloissa raivata itselleen tietä inhimillisen tiedon Arkwright kehuukoneen ja jalokivienhioja Fulton nuoruudenrunossaan sanoo hän:

Puutteen kahlein olen kytketty maahan
Taikausko järkeni kahlehtii . . ,

mutta hän ymmärsi myös, että juuri proletaari on kutsuttu hävittämään porvarillisen filosofian viimeiset ennakkoluulot, sillä ainoastaan työväenluokka "pyrkii hävittämään viimeisenkin *ylieherruuden ja orjuuden* ja siksi se voi tulla toimeen ilman mitään ennakkoluuloja"; se voi katsoa totuutta suoraan silmiin, koska sen ei ole tarvis salata tai sotkea mitään joidenkin luokkaetujensa säilyttämiseksi.

Porvarillisen filosofian ennakkoluulojen hävittäminen se se onkin Dietzgenin mielestä julistamansa prolettaarisen filosofian päätehtävä. Ensimmäiselle teokseen, jonka nimen olemme äsken maininneet, antoi hän seuraavan kuvaavan alaotsikon: "*Uusi puhtaan ja käytännöllisen järjen arvostelu*" *). Vaatimaton työläisajattelija tuntee itsessään oman luokkansa voiman ja heittää taisteluvaatimuksen suurimmalle porvarilliselle maailmanfilosofille Kantille. Ilman professorioppineisuuden apukeinoja, mutta työväestölle ominaisella katsantokannan perusteellisyydellä ja selvyydellä; ilman koulufilosofian ammattisukkeluuksia, mutta ihmeteltävällä esityksen yksinkertaisuudella ja omintakeisella

*) "Puhtaan järjen arvostelu" ja "Käytännöllisen järjen arvostelu" ovat saksalaisen filosofin Kantin pääteokset.

mehevällä kansankielellä arvosteleo Dietzgen uudelta näkökohdalta kaikkia näitä ikuisia kysymyksiä maailmasta, asioiden olemuksesta, inhimillisestä tiedosta ja antaa musertavia iskuja porvarilliselle maailmankatsomukselle, tämän hienoimpiinkin haaroihin, viimeisimpiinkin turvapaikkoihin.

Tuhattuotisen kehityksensä aikana oli herrasluokkien filosofia luonut lukemattoman suuntien, koulukuntien ja järjestelmien paljouden.

Mutta on yksi *pohjakysymys*, joka antaa avaimen koko tähän monimutkaiseen ja sotkuisaan filosofisten oppien ketjuun. Tämä kysymys kuuluu: *Yksi vai kaksi maailmaa?* Onko olemassa vain yksi ainoa *tämä* maailma, jossa me elämme ja taistelemme, tämä tähtien, auringon ja maan maailma, kivien ja kasvien, eläinten ja ihmisten maailma, sanalla sanoen luonnollinen, aisteilla havaittavien, kokeellisten esineiden ja ilmiöiden maailma — vai piileekö tämän maailman *takana* tai sen *yläpuolella* joku toinen "*korkeampi*" maailma, *yliaistillinen*, *ylikokeellinen*, *yliluonnollinen* (metafyysillinen) maailma?

Herrasluokkien filosofia usein hyvin peitetystä ja naamioidussa muodossa hyväksyy opin kahdesta maailmasta, jonka ohessa se julistaa toisen "tuolla puolella olevan" maailman — jota me emme löydä välittömästi kokemuksessamme, vaan jonka voimme ainoastaan ajatella mielessämme — vasta oikeaksi, totiseksi maailmaksi, mikä ilmaisee "asioiden olemuksen" ja millä on pysyväinen ja korkein arvo; mutta meidän maallisen, muuttuvaisen ja ohimenevän, aisteilla havaittavan maailmamme julistaa se vähemmän todelliseksi, vähemmän totiseksi, vähemmän arvoiseksi. Tällaisen filosofian yhteiskunnallinen merkitys (vaikkeivat itse filosofit ole aina tietoisia siitä) on selvä: on nöyryytettävä taistelevien ylpeyttä ja tehtävä heidän taistelunsa arvottomaksi heidän omissa silmissään ja siinä tarkoituksessa on painettava alas *tämä* maailma, jossa taistelua käydään, tylsistettävä sen kärsimysten paheksumista tarjoamalla

lohdutukseksi oppia toisesta ylikuonnollisesta maailmasta, joka muka onkin todellinen ja pysyväinen maailma*).

Kaikella arvostelunsa voimalla hyökkää Dietzgen tätä vallassaolijain filosofiaa vastaan, tätä "satapäistä filosofis-jumaluusopillis-metafyysillistä hirviötä" vastaan, kuten hän sitä nimittää. Purevasti ivaa hän metafyysillistä uskoa toiseen "oikeaan" maailmaan, joka muka hallitsee tätä ilmiöiden maailmaa taikka salaperäisesti piilee tämän takana. "Ulkopuolella maallista maailmaa ei ole mitään muuta pikkumaailmaa" — sanoo Dietzgen "Filosofian saavutuksissaan". — "Ihminen, jolla on pää, — ja päättömistä ei kannata puhua — ei voi havaita mitään ei-maallista, metafyysillistä maailmaa". Ja kirjeissään pojallensa "työläiskansanvaltaisesta logiikasta", sanoo Dietzgen:

"Tämä maailma, jota me kuulemme, näemme ja haistelemme, jossa me elämme ja hengitämme, on totuuden maailma eli totinen maailma. Se on tosiasia. Pitääkö sitä vielä todistaa? Ja mitenkä yleensä todistetaan joku tosiasia; miten todistetaan esim. että joku hedelmä on arvokas? Otetaan ja maistetaan sitä. Niin tee sinäkin: mene ja ota elämä; tietysti tämä merkitsee: opi ymmärtämään se — ja olen vakuutettu, että oma elämänhalusi sanoo sinulle, että todistus on jo annettu, että maailma on totuus ja on totinen maailma."

*) Tässä D. tuntuu menevän liiallisuuksiin. Historialta osoittaa, ettei se alkujaan ollut ylhäisö, joka oli tarjonnut tällaista lohdutusta, vaan että tämä oppi oli lähtenyt juuri sorretuimman alhaisen keskuudesta silloinkin nautintohimoinen ylhäisö oli hyväksynyt päinvastaisia oppeja. — Materialismin perusteena on ulkonaisen, ihmisestä riippumattoman maailman objektiivinen tutkimus, ja tämä on siksi vankka pohja, ettei ole tarvis puolustaa sitä toisina ajattelevien vaikuttimia alentamalla. Materialismia ei horjuta ollenkaan idealismin kannattajain jalojen valkuttimien, tyydyttämättömän henkisen kaipuun tunnistaminen.

Suomentaja.

Tämä ainoa totinen maailma, "jota me kuulemme ja haistamme", tämä aisteilla havaittavien ilmiöiden maailma, avautuu eteemme koko tyhjentämättömässä rikkaudessaan, kaikessa muotojensa värikkäässä loistavuudessa. Mutta ehkä jokaisen tämän maailman ilmiön takana piilee "jokin", mikä ilmenee; piilee joku salainen "olemus" eli Kantin opin mukaan käsittämätön "esine itsessään" (Ding an sich)? Dietzgen osoittaa, että kaikki nämä salaperäiset "olemukset" ovat yksinkertaisesti meidän ajatuskykymme luomat ja piilevät ei "ilmiöiden takana", ei ulkonaisessa maailmassa, vaan ainoastaan ihmisten päässä. Todellinen maailma se on vain kaikkien ilmiöiden summa eikä mitään tämän yli, samoin kuin metsä ei ole muuta kuin siihen kuuluvat puut yhteensä eikä joku salaperäinen "jokin", mikä puiden kautta ilmenee. Ilmiöiden takana ei ole mitään: "ilmiöitä ilmenee — siinä kaikki!"

Ei yksikään esine, ei yksikään ilmiö ole olemassa itsessään, vaan aina *yhteydessä*. "Etikka" — mainitsee Dietzgen esimerkkinä — "ainoastaan kielen suhteen ilmaisee vaikutuksensa jonakin happamana; rautaan se vaikuttaa liuottavasti; kylmässä se on jähmeätä, lämpimässä nestemäistä. Ja se vaikuttaa niin erilaisesti kuinka erilaisia ovat esineet, joiden kanssa se joutuu suhteisiin avaruudessa ja ajassa. Etikka *ilmenee*, samoin kuin yleensä kaikki esineet poikkeuksetta ilmenevät, muttei milloinkaan etikkana sellaisenaan ja itsessään, vaan ainoastaan suhteessa, yhteydessä, yhdistyneenä toisiin ilmiöihin."

Siten osoittaa Dietzgenin filosofia ainoastaan yhden tien maailman tuntemiseen: ilmiöiden ja niiden keskinäisen yhteyden tuntemisen; ei metafysiikkaa, vaan kokeellisen tieteen. Ja mikäli määrätty metafysiilliset käsitykset eivät olleet vieraita *vanhalle materialismille-kaan*, kääntää Dietzgen arvostelunsa säälimättömän aseeseen myös tätä vastaan, toimien tässä täydessä sopu-

soinnussa *uuden materialismin* perustajain Feuerbachin, Marxin ja Engelsin kanssa.

Vanha metafyyssillinen materialismi näki tämän maailman ilmiöiden takana materian, aineen, juuri kuin tämä olisi joku peitetty "olemus", "substanssi". Tätä myös vastaa tavallinen käsitys, että jos joltakin esineeltä otetaan toisensa jälkeen sen väri, muoto, kiinteys — sanalla sanoen kaikki sen aisteilla havaittavat ominaisuudet, niin sittenkin jää jällelle vielä "jokin" — materia, aine, näiden ominaisuuksien kannattajana. Dietzgen esiintyy tällaista käsitystä, vastaan. "Ehkä sanotaan", kirjoittaa hän "Pään työn sisällössä" — "että lehden väri on laatu, mutta lehti itse on aine eli substanssi. . . . Mutta samoin kuin ammentaessamme hiekkaläjystä voimme ammentaa sen tyhjäksi, aivan samoin ottaessamme lehdeltä sen ominaisuudet yhden toisensa jälkeen otamme epäilemättä pois koko sen aineen eli substanssin." "Ajatella, että aine on ydin, mutta sen ominaisuudet toisarvoisia liitteitä" — sanoo Dietzgen toisessa paikassa ("Sosialistin tutkimusretki tieto-opin (eli gnoseologian) alalle") — "on vanhalla rajoitetulla katsantokannalla seisomista."

Ja tätä vanhan "porvarillisen" materialismin rajoitettua katsantokantaa vastaan asettaa Dietzgen uuden "sosialistisen" materialismin. "Sosialistinen materialismi" — sanoo hän — "käsittää aineeksi ei ainoastaan sitä, millä on painoa ja mikä tuntuu kouraan, mutta myös keikkea reali-(todellista)olemista. . . . Me uusimmat materialistit emme pysy sillä rajoitetulla kannalla, että muka etupäässä vain painava ja kouraantuntuva aine on ainetta; me katsomme, että myös kukkien tuoksu, myös äänet ja hajut ovat ainetta." *K kaikki, mitä on annettu kokemuksessa, on todellista ainetta ja tutkimuksenarvoista ainehistoa.*"

"Siten esiintyy Dietzgen" — käyttäkäsemme erään Vorwärtsissä julkaistun, hänen muistolleen omistetun kirjoituksen sanoja — "eteemme ajattelijana, joka

katkaisee kaikki siteet yhtä hyvin vanhan materialismin ennakkoluulojen kuin jumaluusopin käsitystenkin kanssa; joka hylkää kaiken metafysiikan, kaiken yli-luonnollisella pelaamisen ja asettuu kokonaan tosiasioiden vankalle pohjalle.”

“Tuskin kukaan muu oli tehnyt niin paljon kuin Josef Dietzgen” — sanoo Vorwärts — “köyhälistön vapauttamiseksi ennakkoluulojen ikeen alta.” Tämä työmies ja itseoppinut filosofi oli itse aina painostanut proletaarifilosofiansa vapautusluonnetta, filosofian, joka antaa kansalle loogillisen oikeuden vapautua lopullisesti kaikesta uskosta salaperäiseen sekä etsiä pelastustaan tässä maailmassa, missä jumalallinen totuus juuri asuukin”...

Edistyneen työväestön tulee oppia pitämään arvossa tätä Dietzgenin takomaa filosofista asetta, tulee oppia käyttämään sitä taistelussaan proletariaatin henkisen vapautuksen puolesta.

(Venäjänkielestä suomensi “Karkoitettu”.)

Kirkko ja kapitalismi Amerikassa.

— — — — —

“Minä näen pilven näköpiirissämme. Se tulee Roomasta. Se musta pilvi nosta Jesuiittain ja inkvisitsionin avulla hirmumyrskyn, Jollaista Amerikan kansa ei ole nähnyt — — Kun se on ohitse, tulee pitkältä rauhanpäiviä, joskaan en minä, ottekkä te niiltä näe. Mutta meidän lapsemme nauttivat niistä”. — Abraham Lincoln.

Työn ja pääoman välinen taistelu on pakottanut kapitalismin edustajat yhä kiinteämmin liittoutumaan ja kokoamaan voimansa kukistaakseen järjestyneen työväestön taloudellisen ja poliittisen taistelurintaman.

Eräs kapitalismin kädessä oleva mahtava voima on kirkko, jota jo kaikkina aikoina on käytetty vallassa-olevan luokan tukena, ja jota Amerikan järjestynyt kapitalistiluokka nykyään käyttää voimakkaimpana aseena unionismia ja sosialismia vastaan.

Meille selostetaan Amerikan perustuslaeissa, ettei kirkkoa eikä uskontoa saa sekoittaa politiikkaan, eikä teollisuusrettelöihin. Kuitenkin me näemme yhä selvemmin, että kirkon edustajat seurakuntain ja koulujen määrääjinä ovat tunkeutuneet yhteiskunnan vaikutus-

valtaisimpiin asemiin, joissa he joutuvat suoranaisesti tai epäsuorasti palvelemaan kapitalistien etuja usein vaikutusvaltaisemmin kuin poliittiset, julkiset kapitalismin edustajat.

Kirkon voima.

Amerikassa on useita satoja uskonlahkoja, joista huomatuimmat jakaantuvat seuraavasti v. 1910 tilaston mukaan:

Katolllaisia	12,079,000
Metodisteja	6,715,434
Baptisteja	5,241,841
Lutherilaisia	1,957,433
Presbyterejä	1,771,787
Nuorkristillisiä	1,264,758
Juutalaisia	1,800,000
Angloneja	837,000

Yhteensä 30,665,426

Voidaksemme käsittää sen laajan yhteiskunnallisen voiman, mikä on kirkon käsissä, otamme esimerkiksi katolisen kirkon, sillä se on Amerikan kirkoista johtavin ja pienempien kirkkokuntain täytyy useimmiten tanssia sen pillin mukaan.

Katolinen väestö on Amerikassa jo varhaista. V. 1528 perustettiin ensimmäinen katolinen asutus Floridaan. Vasta v. 1790 saapui "isä" Carroll ensimmäiseksi piispaksi Baltimoreen. Katolisen kirkon jäsenluku Amerikassa oli silloin 24,500. Piispa Carroll oli Rooman paavin lähetti ja Europan kuningasmielisten kapitalistien uskollinen sanansaattaja. Hän levitti mustan ja valkoisen orjakaupan sekä nöyryyden evankeliumia Amerikan siirtolaisten keskuuteen.

Samoihin aikoihin huudahti Napoleon Bonaparte Europan hallitsijoille: "Kansaa ei voida hallita, ellei sillä ole uskontoa, ja niille kansoille, joilla ei ole uskontoa on meidän se hankittava." Näin alkoi Amerikassakin

laajenemaan katolisen kirkon liike jesuiittain huolellisella avulla.

Katolisuuden laajentuminen ja edistyminen Amerikassa näkyy seuraavista numeroista:

Vuonna 1820 jäseniä	244,500
1830	361,000
1840	1,000,000
1850	1,726,740
1860	3,000,000
1870	4,685,000
1880	7,067,000
1890	10,627,000
1906	12,079,000

Hoffmanin laatima virallinen tilasto osoittaa, että v. 1907 Yhdysvalloissa oli 4,364 katolista seurakunnan koulua, joissa oli yhteensä 1,266,175 oppilasta. Katolilaisilla on 86 pappisseminaaria, joissa annetaan opetusta vuosittain 5,697 papinkokelaalle.

Katolisen kirkon varsinaiseen opettajakuntaan kuuluu seuraavanlainen armeija:

1 kardinaali
14 arkkipiispaa
89 hiippakuntain piispaa
3,958 uskonnon opettajaa
4,076 lähetyssaarnaajaa
8,072 seurakunnan pappia
11,135 hiippakuntain saarnaajaa.

Yht. 27,345

Kapitalismi kirkon jumalana.

Se pyhimyskehä, joka on työväestön tietämättömyyden avulla kasvanut kirkon edustajien toiminnan ympärille, on estänyt työväen näkemästä sitä julmaa osaa, mitä kapitalismi kirkon avulla näyttelee sekä siirtomaa-että sisäpolitiikassa.

Kirkon jäsenten seurakuntien toiminnan ja uskonnon johto ei ole raamatun eikä jonkun uskonnon perus-

teen määrättävänä, vaan sitä johtaa järjestynyt kapitalistiluokka riistännän vaatimien etujen mukaisesti.

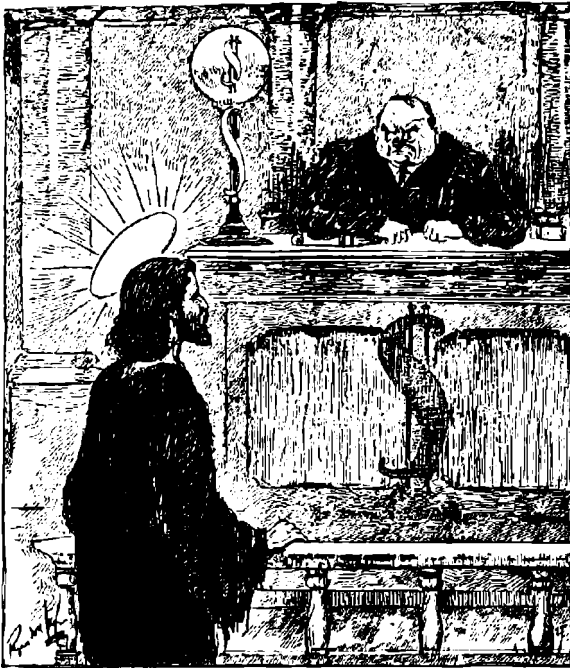
Meille on tunnettua, miten kaikkien maiden hallitukset ovat kiintyneet "lähetystoimeen", jonka viisaan menettelyn tarkoituksena on maa- ja kauppaomaisuuksien ryöstäminen. Amerikka ei suinkaan ole jälessä tässä jumalan avulla tapahtuvassa jalossa työssä. Katolisen kirkon ja muiden suurkirkkojen lähetystoimikunnissa tapaamme suurkapitalisteja sellaisia kuin: McKenney, chicagolainen tehtailija; B. Capen, suurliikemies Bostonissa, Mass.; G. W. Brown, kenkätehtailija; J. R. Pepper, pankkiiri; J. Gribbel, tehtailija ja osakekeinottelija; J. Stone, Maryland yhtiön presidentti; H. K. Corroll, Porto Ricon konsuli v. 1898—9; Edgar Levycraft, New Yorkin suurimpia kiinteistöjen omistajia ja johtava jäsen Amerikan "Raamattuyhdistyksessä"; Edgar Uelch, hedelmätrustin presidentti; T. Underwood, Underwood kirjotuskoneyhtiön presidentti.

Yhtä kuuluisien kirkon ja lähetystoimen johdossa olevien kapitalistien nimiä voisimme jatkaa sadottain.

Täten kokoonpantu kirkon johtajakunta suunnittelee kaikki "ristiretket" mahdollisimman paljon hyötyä tuottaviksi; sitä varten kerätään seurakuntien jäseniltä — Amerikassakin — vuosittain 7—8 miljoonaa dollaria, jonka rahan avulla ajetaan siirtomaapolitiikkaa. Nykyään Amerikan lähetysaarnaat ovat tunkeutuneet Filippiineille, Cubaan, Japaniin, Kiinaan, Koreaan, Mongoliaan, Mandshuriaan, Gröönlantiin, Alaskaan, Siperiaan, Syriaan, Persiaan ja Egyptiin. Lähetystyö on suurta liikettä niille, jotka sitä hyväkseen käyttävät. Mainitsen vain, että sen avulla saatiin sota syttymään Espanjan ja Amerikan välillä, jossa sodassa Filippiinien ja Cuban kansallisrikkaudet, maat ja mineraalit joutuivat Amerikan trustien käsiin. Kiinassa on lähetystoimi avannut Amerikan trusteille mahdollisuuden omistaa Kiinan parhaimpia omaisuuksia ja hallita Kiinan politiikkaa. Nyt parhaillaan on kysymys Japanin ja

Meksikon ryöstöstä ja Amerikan lähetyssaarnaajat tekevät siinäkin parhaansa.

Kapitalismi, ryöstettyään Cuban ja Filippiinien rikkauudet, tarjosi W. H. Taftin suosiollisella avulla Roo-

Minkäläinen kohtalo odottaisi Kristusta meidän päivinämmä, jos hän joutuisi nykyaikaiseen, rahavallan ohjaaman oikeuslaitokseen?

man paaville 7 miljoonan dollarin arvoisen maan lahjaksi kirkon palveluksista. Vastalahjaksi kehottivat paavi ja kardinaali Gibbons kaikkia katolilaisia äänestämään Taftia vuoden 1908 vaaleissa.

Presidentti Wilson ollessaan New Jersey'n valtion kuvernöörinä hyväksyi lain, joka pakottaa avioliittoon menevät vihittämään itsensä papilla. Tämä oli ennen kuulumaton päätös ja vastoin Amerikan perustuslakia, jonka pitäisi takaaman kaikille uskonvapauden. Roman paavi Pius X hyväksyi Wilsonin menettelyn huudahduksella: "Tehkää Amerikka katoliseksi!"

Kirkon sisäistä politiikkaa johtaa kapitalismi yhtä jesuiittamaisesti. Kirkon kouluissa pienille lapsille, ja seminaareissa opettajiksi ja papeiksi aikoville opetetaan lujaa uskollisuutta kirkkoon ja kirkon opetuksiin. Suurien trustien ja teollisuuksien omistajat johtavat ja avustavat kirkkojen rakentamista työväestölle. Trustien ja pienempien kapitalistien palkkaamat papit puristavat työväestöstä tyystin pois tyytymättömyyden oleviin oloihin. Työväestöstä koettaa kirkko kasvattaa uskollisia teollisuusorjia. Vaalien aikana papit unohtavat taivaan, avustaakseen kapitalismia ja kirkon edustajia valtaan. Kaikkien kirkkokuntien, mutta ennen kaikkea katolilaisten voimakkaana pyrkimyksenä on valloittaa eri valtioitten lainlaatijakunnat sekä valtioiden ja kauntien kouluhallinnot. Silloin avautuisi tie pakolliseen uskonnonopetukseen kouluissa. Sen on päämäärä, mihin Amerikan mahtava kirkko ja kapitalismi pyrkii.

Jokaisessa Amerikan työväen järjestyneessä taistelussa ovat kirkon edustajat suorittaneet kapitalismin puolustajina parhaan osan taistelusta työväestöä vastaan. Yhtenä valaisevana esimerkkinä voimme mainita Michiganin kuparialueen lakon aikana pappien edustajakokouksen laatiman päätöksen, josta ilmoittaa pastori W. A. Marvin seuraavasti: "Kuusi kirkkoa on lopettanut toimintansa melkein kokonaan Houghton kauntin piirissä. Jos lakko jatkuu tammik. ensi päivään 1914, niin useat kirkot jäävät myrskyjen käsiin. Kirkot on rakennettu yhtiöiden maalle. Pappien palkat ja muut kirkon rahalliset menot on suoritettu yhtiöiden kontto-

reista. Lakon jatkuessa kaikki tulot kirkkoille ja papeille ovat pysäytetyt.

“Siksi olkoon päätetty, että me metodistipapit tuomitsemme Western Federation of Miners union aloittaman lakon.”

Tällä tapaa puhuu kapitalismi pappien suun kautta ei ainoastaan Kuparialueella, vaan kaikkialla Amerikassa. Pappien taivas on heidän rahakukkarossaan kilisevä kulta ja kapitalistit ovat niitä jumalia, joilta he sitä kultaa rukoilevat.

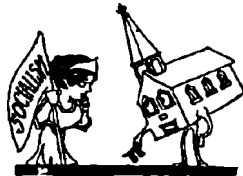
•

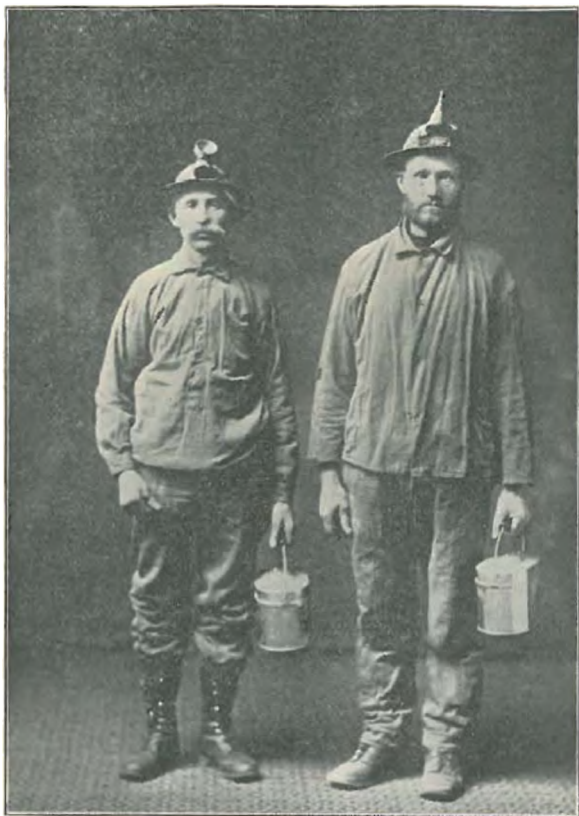
Kuinka kauan kirkko ja kapitalismi käsi-kädessä riistävät työväestöä, riippuu työväenluokan luokkatietoisuuden voimistumisesta.

Me tulemme näkemään yhä tulisemman taistelun kirkon ja sosialismin, työväen luokkataistelun välillä. Tämä taistelu ei tule olemaan kamppailua uskonnon oikeudesta eikä sen vääryydestä — sillä kapitalismin hallitsemilla kirkkoilla ei ole uskontoa — vaan siitä, kykeneekö kirkko säilyttämään tietämättömyyden ja orjuuden valtikan tai kykeneekö sosialismi nostamaan luokkatietoisuuden työväen voiman ja vapauttamaan köyhälistön kapitalismin ja kirkon orjuudesta.

Me olemme puolestamme valmiit tähän taisteluun. Me luotamme varmaan voittoon. Meidän voittoamme tukee tuotannollinen kehitys, tiede, sivistys ja yhä kasvava sosialistinen taisteluarmeija.

John Korpi.

MICHIGANIN KUPARINKAIVAJIA TYÖTÄMINEISSÄÄN.

Näiltä ja sadoilta muilta saunalaisilta, ensin imettyillä heistä parhaan miehen voiman kaksi- ja kolmikymmenvuotisella raadannalla maan uumenissa, ovat tunnottomat kaivostenomistajat kieltäneet järjestäytymisoikeuden, kahdeksantuntisen työpölvän ja 3 dollarin päivämalkan ja pakottaneet heidät lakkoon.

Tyypillinen "Suurten järvien" rahtilaiva.

Michiganin kuparialue ja sen järjestäytyminen.

Michiganin kuparialue, kuten me suomalaiset sitä kutsumme, tai Lake Superior kuparialue, joksi sitä nimitetään amerikalaisen keskuudessa, on ollut ensimmäinen huomattavampi kuparialue mitä Amerikassa on löydetty ja on nyt yksi maailman vanhimpia kuparituotantoalueita, sisältäen tuota punaista metallia enemmän kuin mikään toinen tunnettu alue ja ollen kolmas järjestyksessä tuotantomääräänsä nähden (Montanan ja Arizonan alueilla tuotetaan enemmän). Tämä alue käsittää suureen Superior-järveen pistävän Keweenaw niemekkeen Michiganin valtion pohjoisimmassa osassa. Tuon niemekkeen katkaisee Houghtonin ja Hancockin kaupunkien välitse kulkeva Portage kanava ja sen pohjoista osaa sanotaankin sen vuoksi meidän suomalaisten kesken "Kuparisaareksi".

Asiantuntijat*) selittävät, että tällä alueella harjoitettiin kuparinkaivamista jossain määrin jo ennen kuin Columbus löysi Amerikan ja ennenkuin Pohjois-Amerikan indiaanit olivat tälle alueelle asettuneet. Tuon

*) Horace J. Stevens: — The Copper Handbook.

varhaisemman ihmisrodun sanotaan olleen korkeammalla kehitystasolla kuin indiaanien ja nimitetään heitä epämääräisesti "vallienrakentajiksi" (mound builders). Ojibway-indiaanit, joiden hallussa Superior-järven eteläinen rannikko oli, silloin kun ensimmäinen valkoihoinen mies tunkeutui tälle suurelle "sisämerelle", tunsivat vain vähän kuparin käytännöllistä merkitystä, eikä heidän keskuudessaan tunnettu edes mitään taruja edeltäjänsä kuparinkaivamisesta.

Vertailun vuoksi mainittakoon, että Espanjassa olevat Rio Tinton kaivokset, joissa oli työrettelöitä samoihin aikoihin kun Kuparialueen kaivoksissa, ovat olleet tunnetut 3,000 vuotta. Kun Columbus kuningatar Isabellan avustamana lähti sille retkelle, jolla hän löysi Amerikan, niin hän hankki miehistönsä ja varustuksensa samalta Rio Tinton kuparikaivosseudulta. — Falunin kuparikaivoksilla, Ruotsissa, aloitettiin kaivos-työt aikaisin 12:nnellä vuosisadalla.

Superior-järven eteläisen rannikon kuparista puhuttiin ensi kerran julkisesti M. Lagarden Pariisissa v. 1636 julkaisemassa kirjassa, vaikkakin on luultavaa, että silloinkin oli metallin olemassaolo tullut tunnetuksi ainoastaan indiaanien kertomuksista niille ranskalaisille tutkimusmatkailijoille, jotka noihin aikoihin samoilivat näillä tienoin.

Seuraavan kerran mainitaan julkisuudessa Superior-alueen kuparista jesuiittain lähetyskertomuksissa vuosilta 1659 ja 1660 ja kerrotaan niissä indiaanien palvelleen noita raakoja metallimöhkäleitä jumalinaan.

Jesuiittakertomuksessa vuosilta 1666—1667 on eräs luku, jossa kerrotaan isä Claude Allouez'in Superior-järvelle tekemästä tutkimusmatkasta ja lienee hän ensimmäinen valkoihoinen mies, joka huomasi kuparia löytyvän järven eteläisellä rannikolla. Pian tuon jälkeen kävivät Superior-järven alueella isät Marquette ja Mesnard ja heidän toimestaan järjestettiin lähetystyö alkuasukkaiden käännättämiseksi. Kului kuitenkin lähes

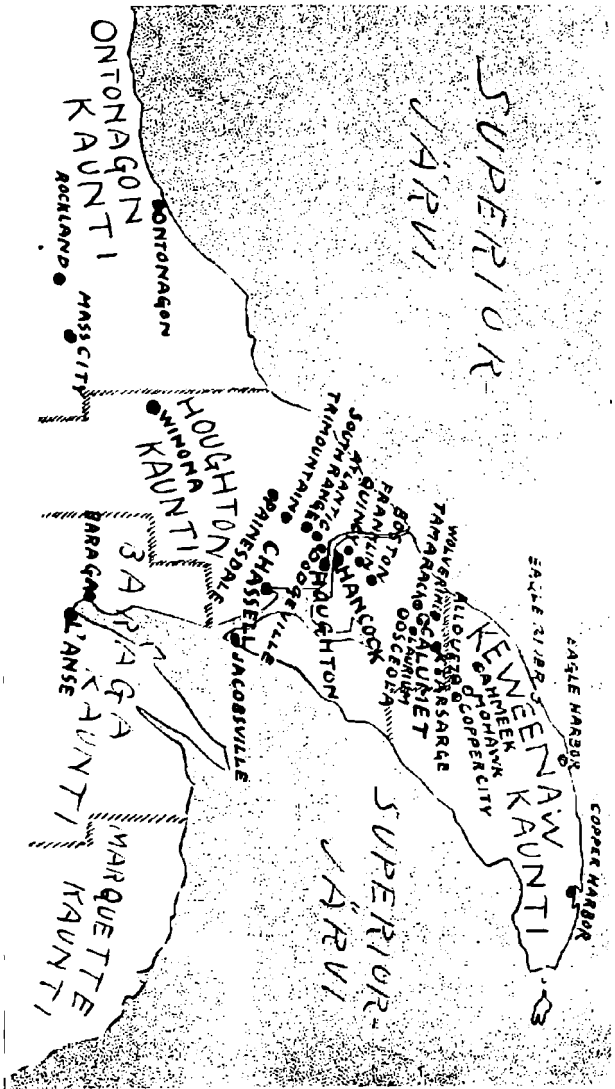
kokonainen vuosisata tämän jälkeen ennenkuin muut valkoihoiset miehet, paitsi jesuiittalähetysaarnaajat ja ranskalaiset retkeilijät, tutustuivat tämän salaperäisen järven seutuihin.

V. 1770 julkaisi kapteeni Jonathan Carver Lontoossa kirjan, jossa hän muiden asiain ohella kertoi Superior-alueen kuparista, "jota voi saada yksinkertaisesti maasta poimimalla". Tämän tiedonannon johdosta perustettiin Lontoossa kaivosyhtiö ja seikkailuhaluinen englantilainen Alexander Henry, metsästäjä, tutkija ja kaivosmies, ryhtyi muutamien englantilaisten kaivostyöläisten johtajaksi ja kaivoivat he talvella 1771—1772 pitkän tunnelin Ontonagon joen rannikolle, niille tienoin, missä nyt sijaitsee Victoria kaivanto. Kevätsateet aiheuttivat tunnelissa vieremän ja kuparinkaivaminen Superior-alueella keskeytyi 70 vuodeksi.

Kun Yhdysvaltain ja Ison-Britannian välillä solmittiin rauha Pariisissa, niin Benjamin Franklin, joka oli kuullut Superior-järven mineraalirikkauksista, sysäsi kynäänsä hiukan pohjoiseenpäin vapaasti piirretyllä kartalla, jonka perusteella raja määriteltiin, ja siten tuli Yhdysvaltain haltuun Pohjois-Michiganin rauta- ja kuparialueet, joista noita metalleja senjälkeen on kaivettu yli tuhannen miljoonan dollarin arvosta. V. 1798 teki Yhdysvaltain hallitus jonkinlaisia yrityksiä saadakseen seikkaperäisiä tietoja Superior-järven kuparirikkauksista ja 1826 luovuttivat Ojibway-indiaanit mineraalioikeutensa Yhdysvaltain hallitukselle.

V. 1830 saapui Superior-järven seuduille ensi kerran tri Douglas Houghton, nuori tiedemies, joka omasi harvinaisia teknillisiä kykyjä, rohkeutta ja tarmoa. Hänen toimestaan suoritettiin ensimmäinen maantieteellinen karttoitus Michiganin yläniemekkeellä ja käsitti se enemmän kuin kaksi kolmatta osaa Superior-järven eteläisestä rannikosta.

Ensimmäiset kaivantomiehet, jotka saapuivat Superior-järven kuparialueelle, olivat Jim Paull ja Nick

MICHIGANIN KUPARIALUEEN KARTTA.

Miniclear. He tulivat halki metsien keskitalvella eteläisestä Wisconsinista, ja kärsien suuria vastuksia saapuivat he suuren järven rannalle maaliskuulla 1843. Myöhemmin samana vuonna avattiin liittohallituksen maatoimisto Copper Harborissa ja lukuisia metallinetsijöitä saapui alueelle. V. 1844 saapui lisää kuparinkaivajia alueelle. Silloin tulivat ensimmäiset cornwallilaiset ("kosenjäkit"), jotka olivat tottuneita kaivosmiehiä ja ensimmäisen kerran suoritettiin tällä alueella varsinaista kaivostyötä v. 1844, mutta käsitti se ainoastaan muutamia tonneja kuparikiveä, joka nostettiin eräästä halkeamasta lähellä Copper Harboria. Tämä paikka hylättiin kuitenkin pian ja sama yhtiö alkoi kaivostyöt toisessa paikassa, suorittaen ensimmäiset voitto-osingot 1849, josta alkain Superior-alueen kaivokset ovat tuottaneet voitto-osinkoja satoja miljooneja dollareita.

*

Tässä yhteydessä on sopiva selostaa, miten nämä suunnattomat rikkaudet joutuivat yksityisten keinottelijain haltuun — senjälkeen kun ne aikaisemmin olivat Franklinin ovelan kynänsysäyksen kautta tulleet liite-tyiksi Yhdysvaltain rajojen sisälle.

Teoksessaan "History of the Great American Fortunes" kertoo Gustavus Myers (III osa, siv. 351):

"Vastatessaan Yhdysvaltain senaatin päätöslausemaan, jossa tiedusteltiin Superior-järven mineraali-alueiden arvoa ja asemaa, lausuu senaatin yleisten maiden komitea raportissaan tammik. 27 p:ltä 1846, että alue "on viimeisen kahden tai kolmen vuoden kuluessa kohonnut suureen arvoon yleisön silmissä". Komitea sanoo olevansa täydellisesti vakuutettu, että alueen kuparikaivokset olivat hyvin arvokkaita ja että asianmukaisen johdon alaisena voisi kaivoksista tulla hedelmällinen tulolähde Yhdysvaltain rahastolle. Komitea selostaa niitä suuria petoksia, joiden kautta suuret alat näistä halli-

tuksen mailla sijaitsevista mineraalirikkauksista olivat luisumassa yksityisten käsiin.”

Yksi niistä monista ja toinen toistaan ovelammista keinoista, joilla nouseva kapitalismi noihin aikoihin anasti haltuunsa luonnonrikkauksia, oli se, että hallitusta vaadittiin avustamaan yksityisiä kanavayhtiöitä — liikenteen vilkastuttamiseksi. “Yksi kanavayhtiö toisensa perään alkoi vaatia avustusta yleisistä varoista ja maanluovutuksia”, kirjoittaa Myers (II osa, siv. 24-25.) “Näillä yhtiöillä ei ollut pääomaa, eikä se ollut tarpeellista. Koko maan ja eri valtioiden hallintokoneistoja käytettiin pääoman hankkijoina yhtiöille... Tavallinen menettelytapa oli se, että kongressi luovutti joitakin maa-alueita eri valtioille, joiden oli ne luovutettava määrättyille kanavayhtiöille. Lahjoittaessaan noita maita möivät valtiot niitä joskus kanavayhtiöille, nimellishinta ollen \$1.25 eekkeriä kohden. Tuon maksun suorittamisesta vapauduttiin usein mädännäisen lainlaadinnan avulla.”

Superior-järven rauta- ja kuparialueiden anastamisesta kertoo Myers kirjassaan seuraavasti (II osa, siv. 25-27):

“St. Mary’s Falls Ship Canal Company sai 750,000 eekkeriä v. 1852; Portage Lake & Lake Superior Ship Canal Co. 400,000 eekkeriä vv. 1865—66; ja Lac La Belle Ship Canal Co. 100,000 eekkeriä v. 1866. — — — Useat kanavayhtiöt, joita hallitus niin suuresti rikastutti maaluovutuksilla, tekivät tuskin mitään yrityksiä kanavien rakentamiseksi. Muutamat niistä tekivät sen, että pettivät hallitusta anastamalla arvaamattomia mineraalirikkauksia, jotka eivät koskaan sisältyneet alkuperäisiin maaluovutuksiin.

“Yhdysvaltain yleisen maatoimiston komissionööri Sparks selitti vuosikertomuksessaan v:na 1885, miten siihen mennessä Portage Lake “kanava” oli ainoastaan arvoton oja ja koko kanavas suunnitelma täydellinen petos. Mitä oli yhtiö tehnyt suurella maaluovutuksellaan?

“Kongressi alkuperäisesti luovutti suomaita — se on, maita, jotka eivät olleet erikoisesti arvokkaita maanviljelystarkotuksiin, mutta joilla oli määrätty arvonsa käytettyinä muihin tarkotuksiin. Mineraalimaat olivat jyrkästi erotetut luovutuksista. Sellainen oli laki — käytännöllinen menettely oli kerrassaan toista. . . Komissioneri Sparks kirjoitti, että 100,000 eekkeriä anastettiin suorastaan rikkomalla selvää lakia ja “oli se otettu ulkopuolelta lain määräämien rajojen ja sekä noiden rajojen ulkopuolelta että sisäpuolelta otetut maat olivat kuparialueen kiellettyjä maita.

“...Tämä tosiasia paljastui selvästi useissa virallisissa kertomuksissa ja erittäinkin Chandlerin ja Calumet & Hecla yhtiön välisessä oikeusjutussa muutamia vuosia sitte. Tämä oikeusjuttu paljasti sen tosiseikan, että Calumet & Hecla-kaivosyhtiön kaivokset sijaitsevat niillä otaksutuilla “suo”-mailla, jotka kongressi luovutti v. 1852. Päällekantaja Chandler selitti olevansa kaivosyhtiössä osakkaana. Oikeuden päätöksessä, joka oli eduksi Calumet & Hecla-yhtiölle, oli seuraava merkillepantava huomautus (niin kuvaava kapitalistien suhtautumisesta oikeuslaituksiin): — “Tuomari Brown, jonka omat edut olivat kysymyksessä päätöksen teossa, ei joutunut oikeuden istuntoa eikä ottanut osaa päätöksen laatimiseen.”

Aivan oikein lausui Detroitin (Mich.) työväenjärjestöjen yhteinen kokous vähän jälkeen Kuparialueen lakon puhkeamisen hyväksymässään päätöslauselmassa m. m. seuraavaa:

“Kaikki ihmiset ovat syntymänsä perusteella luonnollisesti oikeutetut saamaan kukin osansa kaikista maahan kätkeytyistä luonnonantimista.

“Oikean yhteiskuntajärjestyksen luonnollinen tehtävä on suojella, kehittää ja käyttää kaikkia noita antimia ihmiskunnan yhteiseksi hyödyksi ja eduksi.

“Täytyy kieltää, että millään auktoriteettivallalla, paitsi kaiken luojalla, olisi tai sille voitaisiin antaa hal-

linnollinen valta myöntää tai luovuttaa joillekin monopoli-omistusoikeus mihinkään näihin salaisiin ja tuntemattomiin maanrikkauksiin, jotka ovat luonnollisesti ja liehtämättömästi yleisesti kansan tarvetta ja käyttöä varten.

“Pohjois-Michiganin metallikaivokset ovat tuollaisia maahan kätkeytyjä rikkauksia, jotka monopolietuoikeuden nojalla ovat anastetut, vastoin oikeata yhteisomistuksen periaatetta, joten suuret rikkaudet ovat tulleet varsinaisten tuottajain — palkkatyöläisten — ja suuren Michiganin valtion asukkaiden kustannuksella niiden muutamien haltuun, joilla nuo erikoisoikeudet ovat.”

Samoin oli Detroitin Työväenliitto oikeassa vaatiesaan samassa päätöslauselmassa, “että pantaisiin toimeen täydellinen tutkimus keinoista, joiden avulla kaivokset saataisiin palautetuksi valtiolle tai ainakin hankittaisiin valtiolle valta johtaa ja järjestää kaivosteollisuutta, täydellä vallalla järjestää työoloja, tuotantoa ja tuotteiden myyntiä ja muita tehtäviä.”

Mutta Detroitin Työväenliitto jätti tuossa muuten sosialistisessa päätöslauselmassaan sanomatta sen, että tuollaista asiain korjausta ei saada aikaan yksistään tutkimisella, vaan tapahtuu se ainoastaan työväestön itsenäisen luokkatoiminnan kautta poliittisella alalla, sosialistipuolueen kautta.

•

Kuparialueen kaivokset sijaitsevat Keweenaw, Houghton ja Ontonagon kaunteissa. Vanhimmat vieläkin käynnissä olevat kaivokset ovat Quincy ja Calumet & Hecla. Viimemainittu avattiin 1866 ja on se alueen suurin ja tuottavin kaivanto; se on maksanut enemmän voitto-osinkoja kuin yksikään toinen kaivosyhtiö maailman historiassa — yli 120 miljoonaa dollaria.

Viime vuosien ajalla on Calumet & Hecla anastanut kontrollin melkein kaikkiin myöhemmin perustettuihin kaivosyhtiöihin, mutta nykyisin tunnetaan Michiganin

kuparialueella eri nimillä seuraavat yhtiöt (lukuunottamatta pienempiä alkavia yrityksiä ja prospekteja): — Ahmeek, Allouez, Calumet & Hecla, Centennial, Copper Range Cons., Franklin, Hancock, Isle Royale, Lake, Mass, Mohawk, Osceola, Quincy, Superior, Tamarack, LaSalle, Victoria, Winona ja Wolverine.

Kaikki tämän alueen kaivokset ovat olemassaolonsa koko aikana v:sta 1845 v:een 1910 tuottaneet kuparia kaikkiaan 5,122,487,402 paunaa, jonka tuotantoarvo oli \$726,849,840, siitä voitto-osingoiksi eri yhtiöiden osakkeenomistajille jääden \$182,824,770.

Vuoden 1910 sensuksen mukaan työskenteli näissä kaivoksissa v. 1909 kaikkiaan 19,575 henkilöä, niistä varsinaisia palkkatyöläisiä 19,022, maan alla 11,613 ja maan päällä (pajoissa, sulimoissa y .m.) 7,409.*) Näistä kaivostyöläisistä suorastaan riippuvaisina elää noin 60,000 ihmistä Kuparialueella. Runsaasti kolmasosa kaikista kaivostyöläisistä ja heistä riippuvaisista on suomalaisia. Muista kansallisuuksista on runsaimmin itävaltalaisia ja italialaisia. — Kuparialueen kaivoksissa työskentelee ei vähempää kuin 38 eri kansallisuutta ja suomalaiset näistä ovat etevimpiä kaivosmiehiä kaivospäälliköiden omien lausuntojen mukaan.

*

Samalla aikaa kun Kuparialueen kaivostenomistajat, joista suuri osa asuu New Yorkissa, Bostonissa y. m. vuosittain kokosivat miljoonia miljoonien perään voitto-osinkoina ja yhtämittää valtasivat haltuunsa uusia kuparikaivoksia ja liittyivät yhteen voidakseen kiskoa yhä suurempia voittoja — samalla aikaa, vuosi vuodelta kävi kaivostyöläisten asema entistä ahtaammaksi: — Työtä alettiin vaatia aina enemmän, mutta palkat pysyivät entisellään ja elantokustannukset kohosivat säännöllisesti.

*) Kesällä 1913 oli työläisten luku kuitenkin vain noin 16,000.

Suuria joukkoja kaivosmiehistä poistui vuosien kuluessa muille markkinoille, maanviljelijöiksi ja mikä minnekin. Mutta enin osa ei päässyt mihinkään: velkaa oli karttunut kauppiaille y. m. ja useilla oli asuntohökelit yhtiöiden alueilla, joka esti muuttamista.

Talvella 1908—09 perustettiin jo L. K. Liiton paikallisunionit Calumetiin ja Hancockiin ja vähän myöhemmin (1910) South Rangelle ja Mass Cityyn, Ontonagon

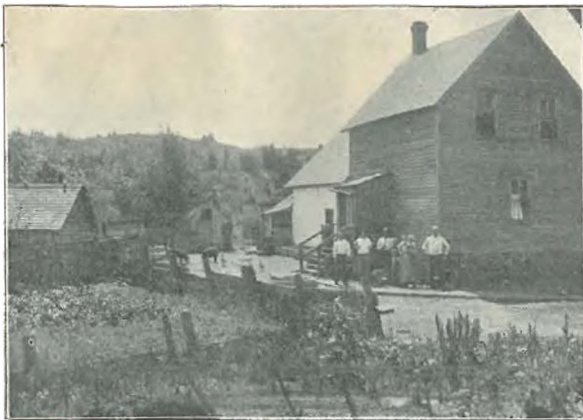

Näin siistissä talossa kannattaa kaivoskapteenin asua, suuremista pemoista puhumattakaan.

kauntissa.*) Tämä oli muutamien harvojen sosialistien hommaa; varsinkin Työmiehen toimittaja John Välimäki toimi innokkaasti ensimmäisten unioiden perustamistouhuissa ja niinpä olivat muutkin Työmiehen toimittajat ja innokkaimmat sosialistit perustavina jäseninä, kun lupakirjoja ensimmäisille uniolle pyydettiin.

*) Ahmeekin unio, Keweenaw kauntissa, perustettiin vasta kesäkuulla 1913.

Aluksi yhtyi unioihin jäseniä hyvin hitaasti. Vaikkakin jokainen kaivosmies tunsi olojen kurjuuden, harvat uskalsivat yhtyä unioon; toivoivat vaan, että herrat huomaisivat työläistensä kurjuuden ja parantaisivat oloja. Ja sitäpaitsi osasivat kaivosporhot erotella työstä aina tuon tuostakin joitakin innokkaimpia ja tunnetuimpia union jäseniä, joten sekin vaikutti osaltaan pelottavasti kaivosmiehiin, jotka vuosikymmenien kuluessa olivat tottuneet "pelkäämään ja

Monen kuparinkaivajan oi ole kannattanut asua edes tällaisessakaan talossa.

kunnioittamaan" työnantajiaan suuremmissa määrässä kuin ehkä työläiset missään muualla. Todistuksena siitä voidaan pitää sitäkin, että Kuparialueella ei ole koskaan ollut huomattavampaa lakkotaistelua; lukuunottamatta joitakin harvoja pienempiä rettelöitä. Suomalaiset sosialistit, jotka olivat tulleet johtaviin toimiin unioissa, eivät kuitenkaan antautuneet epätoivoon, vaan puuhasivat ahkerasti järjestämistyössä ja saivat L. K. Liiton pääkortteerinkin panemaan yhä enemmän ja enemmän

painoa Kuparialueen järjestämistyölle. Niin palkattiin alueelle organiseeraajia eri kansallisuuksista ja työtä jatkettiin sitkeästi.

TYYPILLISIÄ MICHIGANIN KUPARINKAIVAJALAKKOLAISIA.

Edustaen niitä kuutta eri kansallisuutta, mikä Michiganin kuparinkaivajain lakossa ovat lukuisimmin edustettuina.

Setsova rivi. vasemmalta oikealle lukien:

John Guengi, italialainen (Hancock); ollut tässä maassa 23 vuotta, kaiken aikaa työskennellen "Kuparisaaren" kaivoksissa — 9 lasta.

Nick Pavkovich, kroatsialainen (Hurontown); työskennellyt Kuparialueen kaivoksissa 24 vuotta.

Lorenzo Krevinski, puolalainen (Calumet); työskennellyt Osceolan kaivoksessa 10 vuotta — 6 lasta.

Sakari Lassila, suomalainen (Hancock); työskennellyt Quincy kaivoksessa 26 vuotta — 10 lasta.

Istuva rivi. vasemmalta oikealle:

Alfred Hadley, englantilainen (Abmeek); työskennellyt Kuparisaaren kaivoksissa 20 vuotta.

Emri Kulik, unkarilainen (Calumet); työskennellyt Kuparisaaren kaivoksissa 14 vuotta — 3 lasta.

Niin hitaasti kuitenkin kasvoi unioiden jäsenluku kaikesta huolimatta, että vielä maaliskuun lopussa 1912 oli Hancockin uniossa ainoastaan 550 jäsentä, Calumetissa 450, South Rangella 148 ja Mass Cityssä 111 ja silloin olivat vielä Keweenaw kauntin kaivostyöläiset kokonaan järjestymättömiä, paitsi muutamia, jotka kuuluivat Calumetin unioon ja ovat lasketut edellämainittuun 450:een. Maaliskuun lopulla 1912 oli siis Kupari-alueen kaikista kaivostyöläisistä unioissa ainoastaan 1,259.

Kaivostyöläisten työolot kuitenkin yhä edelleen kävivät sietämättömämmiksi ja tyytymättömyys heidän keskuudessaan tuli suuremmaksi ja yleisemmäksi. Näihin aikoihin lisäsi tyytymättömyyttä erikoisesti se, että useissa kaivoksissa otettiin käytäntöön n. s. "yhden miehen porakone", jonka avulla oli tarkoitus teetää yhdellä miehellä se poraustyö, jossa ennen oli tarvittu kaksi miestä. Kaivosmiesten tyytymättömyys yhden miehen porakoneen käytäntöön ottamisen johdosta aiheutuu pääasiassa siitä, että sen kanssa työskenteleminen on raskeampaa kuin entisellä kahden miehen porakoneella. Kun entiset porakoneet painoivat noin 275 paunaa, painaa yhden miehen kone noin 150 paunaa. Sitä on kylläkin verraten helppo nostaa jossain huoneessa ja laskea jälleen lattiaan, mutta toista on kuljettaa sitä vetisten kivien päällä liikkuen pimeässä "stoopissa". Mutta miehet vastustavat sen käytäntöön ottamista myöskin sentakia, että se pakottaa työskentelemään yksin. Kone itsessään ei ole vaarallisempi käyttää, mutta tapaturma voi olla paljon vaarallisempi, jos mies työskentelee yksinäisyydessä, etäällä toisista. On kyllä olemassa laki, joka säättää, että mies ei saa työskennellä 150 jalkaa etäämpänä lähimmästä työtoveristaan samalla tasanteella, mutta tuotakaan lakia ei noudateta. — Tietystikään ei uuden porakoneen käytäntöön ottamista voida estää, mutta epäilemättä sen käytäntöön ottamisessa voidaan katsoa, että ihmishenkiä ei saateta entistä suurem-

paan vaaranalaisuuteen, se kun kuparialueen kaivoksissa on jo muutenkin liiaksikin suuri.

Samoihin aikoihin lisättiin useimmissa suuremmissa kaivannoissa työnjohtajain lukua, alettiin asettaa käytäntöön sitä "tieteellistä työnjohtoa", jonka tarkoitus on imeä työläisestä mahdollisimman tarkkaan kaikki se työvoima, mitä hänestä suinkin irti saa.

Kapinahenki alkoi ilmetä kaivosmiesten keskuudessa huomattavammin talvella ja keväällä 1912—13.

Kaivosmiesten union toimeenpanema mielenosoituskulku ja kokous kesäk. 3 p:nä 1913, ennen lakon puhkeamista.

Tuhansien oli käännettyä takaisin, kun olivat mahtuneet Calumethin Operatalon juhlasaliin, jossa kokous pidettiin.

Varsinkin kevättalvella alkoi miehiä suurissa joukoissa liittyä unioihin ja lakkoon alkamisesta puhuttiin ihan julkisesti.

L. K. Liiton pääkortteerista päin katseltiin asemaa huolella ja varovaisuudella eikä kummakaan, sillä olihan miehistä suuri osa vasta hiljan yhtynyt järjestöön ja heidän taistelukuntoisuuttaan oli siis syytä epäillä. — — — Tuli kevät ja kesä, mutta yhä vaan "jarrutettiin" Denverissä ja kaivosmiehet Kuparialueella kävivät

kärsimättömiksi, puhuttiin jo yhtä ja toista miesten keskuudessa ja uhattiinpa alkaa lakko omin päin, elleivät: "Denverin herrat" uskalla leikkiin ryhtyä.

Vihdoin, heinäk. 14 p. 1913, lähetettiin alueen kaivosten liikejohtajille seuraava kirjelmä:

"L. K. Liiton paikallisosastoihin järjestyneet työläisenne ovat jäsenistön yleisäänestyksellä päättäneet pyytää teitä kokoontumaan edustajiemme kanssa konferenssiin jonain päivänä tässä kuussa neuvottelemaan työpäivänlyhennys-, palkankorotus- ja joistakin muista työolojen korjausmahdollisuuksista.

"Kaivoksissa ja kaivosten ympärillä työskentelevät työläiset ovat tyytymättömiä palkkoihin, työpäivään ja muihin työoloihin. Oivaltaen, että he yksilöinä eivät ole kyllin voimakkaita korjatakseen näitä epäkohtia tai vähentääkseen sitä taakkaa, joka heidän kannettavakseen on asetettu, ovat he järjestyneet L. K. Liiton paikallisosastoihin ja paikallisiin kautta ovat he järjestyneet koko Kuparialueella yhteen sillä ymmärryksellä ja toivolla, että he tästä lähtien voivat myydä työvoimaansa yhteisesti edullisemmin itselleen ja työnantajilleen.

"Mutta samalla kertaa kun kaivostyöläiset ovat päättäneet vaatia palkankorotusta ja lyhempää työpäivää, ei meidän tarkoituksenamme ole saada lakkoa Kuparialueelle kaikkine kärsimyksineen, jotka siitä ovat seurauksena työläisille, työnantajille ja kansalle yleisesti. Me toivomme sydämestämme, että vaatimuksemme ratkaistaisiin rauhallisesti ja oikeudenmukaisesti. Jos te ajattelette samalla tavoin, niin me uskomme, että ne ystävälliset suhteet, jotka ovat olleet olemassa teidän ja työläistenne välillä ennen, tulevat tulevaisuudessakin jatkumaan.

"Kuitenkin, jos te seuraisitte joidenkin lyhytnäköisten ja enärehellisten kaivostenomistajien ennen antamaa esimerkkiä, ovat työläiset samassa yleisäänestyksessä määränneet meidän julistamaan lakkoon kaikki omistamanne ja kontroleeraamanne kaivokset.

LAKKOKULKUE CALUMETISSA.

Se kuitenkin voidaan nyt jo sanoa, että tämä kuo-
hahdus olisi päättynyt lyhyeen ja sillä seurauksella, että
Kuparialueen työläiset olisivat joutuneet entistä anka-
ramman orjuutuksen alaisiksi, elleivät suomalaiset sosia-
listit olisi vuosien ajalla epätoivoisissa oloissa ponnis-
tellessaan luoneet pohjaa järjestymiselle ja yhteydel-
le maan muiden työväenjärjestöjen kanssa. Tuon raivaus-
työn perusteella saatiin ensin Lännän Kaivosmiehliitto ja
vihdoin koko Amerikan Työväenliitto ja sosialistipuolue
tämän taistelun tueksi ajoissa.

Päätyköönpä tämä taistelu miten hyvänsä, me suo-
malaiset sosialistit voimme ylpeillä siitä tärkeästä osasta,
jonka sen yhteydessä olemme suorittaneet ja jatkaa
edelleen työtämme yhdessä muiden tämän maan ja koko
maailman järjestyneiden työläisten kanssa, siksi kun
riisto ja sorto on hävitetty maailmasta ja koko ihmis-
kunta vapaasti ja tasa-arvoisesti nauttii elämänhyvyk-
sistä sosialistisessa yhteiskunnassa.

T. H.

Urheita "isänmaahanpuolustajia" — valtion sotilaita — kaivosyhtiöi-
den omaisuutta ja rikkureita suojelemaan.

symästä minkäänlaisia heidän työläistensä tekemiä palkankorotusvaatimuksia.

Näiden järjestöjen palveluksessa on noin 80% kaikista tämän maan järjestyneistä työläisistä.

Ei ole niin ollen mitään syytä uskoa, että nämä isännät tulisivat mielihyvällä suostumaan myöskään ammattijärjestöjen taholta tehtyihin työpäivänlyhennysvaatimuksiin.

Kun lisäksi otetaan huomioon ne salaiset tehtailijoiden palkkaamat poliittiset kaupanhierostelijat (lobbyistit), jotka hiiviskelevät lainlaatijakuntien eteisissä ja joiden toimintaa Mulhallin tunnustukset sekä kongressin toimeenpanemat tutkimukset ovat paljastaneet, niin voidaan käsittää niiden voimien pelottavuus, mitä työläisillä on vastassaan sekä kongressissa että sen ulkopuolella.

Mutta siinä ei ole kaikki.

Paikalliset politikoitsijat -- kuvernöörit, sheriffit, tuomarit ja poliisipäälliköt — ovat valmiita palvelemaan isäntäluokkaa joka ainoassa lakossa, taisteltakoonpa se sitte Medfordissa, Mass., Patersonissa, N. J., Cabin Creekissä, W. Va., Hancockissa, Mich. tai Trinidadissa, Coloradossa.

Jokainen rauhallinen lakko pakotetaan muuttumaan pääoman vartijoiden aserysyksi, veriseksi poliittiseksi taisteluksi, jossa kaikki valtion voimat asetetaan työläisiä vastaan. Sotaväki, salapoliisit, poliisit ja tuomarit syöksevät suojattomien työläisten kimppuun. Ja lakkoilaiset kaikkialla pyytävät liittovaltain hallituksen väliintuloa. He vaativat tutkimusta toisensa perään, mutta joko huonoilla tuloksilla tai kokonaan tuloksettomasti. Näin siksi, että he eivät ole edustettuina siellä, missä poliittisia kysymyksiä ratkaistaan tai missä ne tulisi ratkaista.

Etä kysymys kahdeksantunnin työpäivästä on myöskin poliittinen kysymys, on jo Marx selvästi osoittanut kirjassaan "Arvo, hinta ja voitto."

Hän sanoo: "Mitä tulee työpäivän pituuden rajoittamiseen Englannissa samoin kuin muissakin maissa, niin sitä ei ole koskaan ratkaistu muuten kuin lakiasäättävän vallan väliintulon kautta. Ilman työläisten ulkopuolista painostusta ei tuollaista väliintuloa olisi koskaan tapahtunut. Mutta kaikissa tapauksissa tulos ei ollut saavutettavissa työläisten ja pääomanomistajien välisen yksityisen sopimuksen kautta. Juuri tämä yleisen valtiollisen (poliittisen) toiminnan välttämättömyys on todistuksena siitä, että pelkässä taloudellisessa toiminnassaan pääoma on voimakkaampi puoli.*)

Tämän lausunnon merkitys on nykyään näkyvissä joka ainoalla askelella. Trusti voi sulkea suuret tehtaansa kuukausimääräksi. Mitä se yhdessä teollisuushaarassa häviää, sen se voittaa takaisin toisessa. Samanaikainen jäsenyys useampien eri korporatsioonien hallinnoissa ja "rahatrusti" voivat auttaa "kärsviä" työnantajia saamaan korvausta heidän kovakorvaisten työläistensä hyökkäyksen tuottamasta vahingosta. Kysymyksessä ei työläisille enää ole taistelu yksistään silkkitehtailijoita, kivihiihiparoneita ja kupari- tai teräskuninkaita vastaan. Kysymyksessä on nyt taistelu kapitalistiluokkaa vastaan kokonaisuudessaan.

Ainoastaan luokkana työnantajat ovat määrääjinä politiikassa ja sen kautta tekevät tyhjiksi työläistensä sankarimaiset yritykset taloudellisella taistelukentällä.

Tästä syystä täytyy myöskin työläisten käyttää poliittisia aseita näyttääkseen voimaansa ja esittääkseen poliittisissa edustuslaitoksissa suuria, koko maan työväestöä koskevia vaatimuksiaan.

Lyhyt katsaus työläisten aikaisempiin yrityksiin kahdeksantuntisen työpäivän saavuttamiseksi on tekevä Marxin väitteen meille vieläkin selvemmäksi.

*) Viimemainen alleviivaus minun.

II.

KAHDEKSANTUNTISEN TYÖPÄIVÄ-AATTEEN
KEHITTYMINEN.

Kahdeksantuntisen työpäivän aate on jo useita vuosisatoja vanha. Jo suuri englantilainen utopisti Thomas More puhuu teoksessaan "Utopia" (ilmestynyt v. 1516) laissa määritellystä työpäivästä. Hän asettaa työpäivän *kuusituntiseksi*, väittäen että tuo aika on täysin riittävä kaikkien elämäntarpeiden ja -mukavuuksien tuottamiseen yllin kyllin.

Suuri opettaja Comenius (1592—1670) ehdottaa teoksessaan "Didactica Magna*"), että 24-tuntinen vuorokausi olisi jaettava kolmeen osaan: 8 tuntia nukkumista varten, 8 tuntia "ulkonaisia" tehtäviä (terveydenhoitoa, aterioita, pukeutumista) sekä virkistystä ja tuttavallista seurustelua varten ja loput kahdeksan tuntia työntekoa varten, tehden yhteensä 48 tuntia viikkoa kohti.

Ranskalainen filosofi Helvetius sanoo teoksessaan "Ihmisestä", että oli olemassa ainoastaan kaksi luokkaa: "rikkaat, jotka elävät yllin kyllä mutta samalla ilotonta elämää, ja köyhät, jotka ovat liianaisen työn rasittamia." Jotta rikkaiden liiallista varallisuutta vähennettäisiin ja köyhiä autettaisiin pääsemään varakkaammiksi ja kykeneviksi hankkimaan oppia ja sivistystä, hän esittää, että heidät olisi pantava tekemään työtä ainoastaan 7—8 tuntia, sillä "sitte ei valtiot olisi täynnä omaisuudetonta väkeä."

Filosofi J. G. Fichte määritteli välttämättömän työpäivän pituuden *seitsemästä kahdeksaan* tuntiin.

Tohtori Hufeland, eräs oppinut saksalainen lääkäri sanoi teoksessaan "Mikrobiotiikka eli taito pidentää jokapäiväistä elämää" (ilmestynyt v. 1796), että vuorokauden luonnollisena jakona pysyy edelleenkin: "kahdeksan tuntia työntekoon, kahdeksan tuntia lepoon ja

*) Suomeksi: "Suuri opetusoppi". Suom. muist.

kahdeksan tuntia ravitsemiseen, virkistykseen, ruumiinharjoituksiin, seurusteluun ja huvituksiin.”

Kaikki nämä esitykset ja pyrkimykset pysyivät pelkinä suurten ajattelijain haavekuvina niin kauan kun yhteiskunnassa ei ollut luokkaa, joka olisi pannut täytäntöön tämän ”luonnollisen lain”.

Vasta sitte kun teollisuuden alalla tapahtunut vallankumous oli luonut uuden, omaisuudettoman luokan, jonka ainoana kauppatavarana oli työvoimansa, tuli kysymys kahdeksantuntisesta työpäivästä varsinaisesti polttavaksi.

On mieltäkiinnittävää huomata, että Sveitsin työläiset ryhtyivät ajamaan kahdeksantuntin työpäivää *kasvatusopillisena* kysymyksenä. Lainaamme tähän erään kohdan Wintherthurissa, Sveitsissä v. 1843 julkaistusta kirjasta, nimeltä ”Kaksi puhetta alempien luokkien heräämisestä”. Mainitun kirjan tekijät ovat tuntemattomia, luultavasti Sveitsin kommunistisen ”Sivistysseuran” jäseniä. Kirjan esipuheessa sanotaan:

”Me työläiset haluamme, vakavasti asiaa harkittuamme, erottaa työpäivistämme yhden lepopäivän, voidaksemme käyttää sen kokonaan opiskeluun ja virkistykseen. Edelleen, me haluamme tehdä parhaamme saadaksemme työläisten enemmistön päättämään ottaa käytäntöön Euroopassa *uuden pyhäpäivän* määrättyinä viikon päivänä nimenomaan kasvatusopillisten yhdistysten tarkoitusperien toteuttamiseksi, noudatettavaksi laillisena lepopäivänä, ja me uhkaamme lakkauttaa kaiken seurustelun ja kanssakäynnin niiden kanssa, jotka haluavat meiltä riistää tämän mitä tepsivimmän keinon, minkä avulla meidät voidaan vapahtaa kurjuudesta.”

Jos joku Yhdysvaltain ylioikeuden tuomareista olisi ollut läsnä siinä kokouksessa, jossa tällainen päätöslauselma hyväksyttiin, hän olisi luultavasti antanut este-tuomion tuon työläisten valan rikkojien boikottausta vastaan, jos hän vain olisi silloin hoksannut käyttää tuota kekseliästä keinoa ilman Mr. Taftin apua.

Englannin työläiset ottivat ohjelmaansa kahdeksantunnin työpäivän vaatimuksen heti vuoden 1833:n surkean lastentyölain säätämisen jälkeen, joka laki sääsi kahdeksantunnin pisimmän työpäivän alle 11-vuotisille lapsille.

Sitten alottivat John Fielden ja Robert Owen, kumpikin filantropisteja (ihmisystäviä), yhdessä työväenagitaattorin John Dohertyn kanssa voimakkaan agitaationin koko maata käsittävän kahdeksantunnin työpäivän hyväksi, järjestämällä tehdastyöläisten keskuuteen "lyhyen ajan komiteoita"*) .

Heidän huutonaan oli: "*Kahdeksan tunnin työ kahdentoista tunnin palkasta.*" — Mikä viisas tunnuslause! Me tiedämme, että työnantajat aina ovat valmiit kääntämään jokaisen työläisten hyväksi säädetyin lain työläisiä vastaan. Vähentämällä palkkoja lyhenevän työpäivän mukana he koettavat tehdä työväenlait vihaetuiksi. Jokaisen kahdeksantunnin työpäivälain, olkoonpa se sitte koko maata käsittävä, valtion laki tai vain kunnallinen, tulisi ehdottomasti sisältää määräys, joka kieltäisi palkkojen alentamisen samalla kun työpäivää lyhennetään.

Owenin katkismuksen neljästoista luku määrittelee kahdeksantunnin työpäivän vaatimuksen pääkohdat seuraavasti:

"Miksi kahdeksan tuntia?"

- 1) Koska se on pisin ruumiillisen ponnistuksen aika, minkä keskinkertaisilla ruumiinvoimilla varustettu ihmisrotu voi kestää.
- 2) Koska nykyaikaiset keksinnöt kemiassa ja mekaniikassa tekevät tarpeettomaksi vaatia pitempiä aikaista ruumiillista ponnistusta.

*) L. Pumpiansky, "Zur Geschichte der Anfänge des Englischen Trade Unionismus". Stuttgart, 1912, p. 42.

- 3) Koska kahdeksan tunnin työllä voidaan tar-koituksenmukaisella järjestelyllä luoda va-rallisuutta enemmän kuin tarpeeksi.
- 4) Koska kenelläkään ei ole oikeutta vaatia kanssaihmissiään tekemään työtä kauemmin kuin on yleensä yhteiskunnalle edullista, vain sen vuoksi että hän rikastuisi, köyhdyttäen samalla useita.
- 5) Koska on yhteiskunnan todellisen edun mu-kaista, että jokainen ihmisolento on terve, henkisesti kehittynyt, tyytyväinen ja vara-kas.”*)

Hyväsydäminen ihmisystävä pistää esiin ohjelman viimeisestä kohdasta. Hänelle ovat tyytyväisyys ja varallisuus kaiken poliittisen tieteen viimeisenä huip-puna.

Mutta huolimatta siitä, mitkä utopisti Owenin teoriat olivat, ”lyhyen ajan komiteoilla” oli tosi mielessä. Ne kuuntelivat innokkaasti Mr. Benbowin perusteluita yleislakon — ”kansallisen juhlapäivän” — puolesta. Mutta kun työläiset olivat hyvin heikosti järjestyneet, ei yleislakkoajatusta pantu vielä silloin käytäntöön.

Kumminkin tuottivat ”Villatehdastyöläisten ja mui-den teollisuustyöläisten kansallisen apuyhdistyksen” johdolla toimeenpannut osittaiset ja paikalliset lakotkin huomattavia parannuksia huonosti palkattujen, ammatti-taidottomien työläisten kurjaan tilaan.

Englannin työväenluokan ensimmäinen suuri kansalli-nen poliittinen liike, chartisti-liike**), vuosina 1836—

*) Katso John Raen teosta ”Eight Hours Work”, ilmestynyt Lontoossa 1894; siv. 244.

**) Se sai nimensä n. s. ”kansankartasta” (The Peoples Charter), chartistien ohjelmasta, joka sisälsi seu-raavat kuusi vaatimusta:

1) Vuotuiset parlamentin vaalit. (Jatko seur. sivulla).

1848, pakotti itsepäisen vallassaolevan luokan tekemään joitakin tärkeitä myönnytyksiä, vaikkakaan sen ei onnistunut saada säädetyksi "kansan charteria". Chartistiliike epäsuorasti pakotti parlamentin säätämään painovapauslain v. 1836, uuden rikoslain v. 1837, jossa eräitä raskaita rangaistuksia poistettiin, vaimoja ja lapsia suojelevan kaivoslain v. 1842 sekä vihdoin kuuluisan *kymmenentunnin lain* v. 1847.

Kansallisen charteri-yhdistyksen hajottua pysyivät Englannin työläiset kuuroina kaikelle itsenäiselle valtiolliselle toiminnalle melkein puolen vuosisataa ja parlamentti jätti huomioon ottamatta heidän kaikkein tärkeimmätkin vaatimuksensa aivan viime aikoihin saakka.

Ei ole mikään sattuma, että samana vuonna, jolloin Englannin Itsenäinen Työväenpuolue perustettiin, säädettiin laki, joka kielsi yötyön alle 18-vuotisilta työläisiltä sekä työläisten vahingonkorvauslaki. Vuonna 1907 Englannin kaivosmiehet voittivat kahdeksantunnin työpäivälain.

Australiassa saavutetut kokemukset ovat mieltäkiinnittäviä useammassakin kuin yhdessä suhteessa. Siellä kahdeksantuntisen työpäivän liike alkoi v. 1847 ja v. 1855 oli se jo saavuttanut huomattavia tuloksia, varsinkin rakennusammattien keskuudessa. Yleensäkin rakennusammatit ovat kaikkialla olleet ensimmäisiä lyhemmän työpäivän käytäntöön ottamisessa.

Koneenkäyttäjät, pannusepät ja rautavalurit Victorian valtiossa, Australiassa saivat kahdeksantuntisen työ-

2) Yleinen äänioikeus jokaiselle täysi-ikäiselle miehelle.

3) Yhtäläiset vaalipiirit.

4) Varallisuusehtojen poistaminen vaalikelpoisuudesta parlamentin jäseneksi.

5) Salainen äänestys (vaalilipuilla).

6) Palkkion myöntäminen parlamentin jäsenille, s. o. kansanedustajille.

J. O.

päivän v. 1859; laivanveistäjien sitävastoin oli taisteltava sen puolesta vuodesta 1869 vuoteen 1879. Vuosien vierissä kävi niiden ammattien luku, jotka voittivat kahdeksantunnin työpäivän, yhä pienemmäksi.

Niinpä esim. vuonna 1879 oli Melbournessa, Australian pääkaupungissa, 17 ammattia, joissa kahdeksantunnin työpäivä oli voimassa.

Vuonna 1883 oli ainoastaan 20 sellaista ammattia.

„	1884	tuli	9	lisää
„	1885	„	5	„
„	1886	„	6	„
„	1888	„	4	„
„	1890	„	2	„

Lopulta työläiset näkivät, että heidän oli mahdotonta enää päästä sen pitemmälle kahdeksantunnin työpäivän liikkeessä yksinomaan taloudellisella toiminnalla, työnantajien kanssa tehtyjen sopimusten kautta. He alkoivat ottaa osaa myöskin poliittiseen toimintaan.

V. 1896 perustettiin Victorian valtiossa sovintolautakunnat (työläisten ja työnantajien välisten ristiriitaisuuksien sovittelua varten) ja kahdeksan vuotta myöhemmin (1904) säädettiin näitä koskeva laki, joka muutamilla muutoksilla tuli käytäntöön kaikissa Australian liittovaltioissa.

Siirtyäksemme omaan maahan, meidän on johdettava lukijaimme mieleen, että jo vuonna 1866 Baltimoren yleinen työväenkongressi selitti, että "nykyajan ensimmäinen ja suurin vaatimus tämän maan työväestön vapauttamiseksi kapitalistisesta orjuudesta, on sellaisen lain säätäminen, joka tekisi kahdeksantuntisen työpäivän normaalityöpäiväksi kaikissa liittovaltioissa".

Federalisella (Yhdysvaltain hallituksen teettämää työtä koskevalla) kahdeksantunnin työpäivälaililla, joka säädettiin vuonna 1868, oli varmastikin jotakin tekemistä näiden vaatimusten kanssa. Tuomarit tosin

kumosivat tuon lain, mutta se vahvistettiin uudelleen useampia kertoja, kunnes vuonna 1912 se jälleen säädettiin sellaisessa muodossa, että mitkään Yhdysvaltain ylioikeuden temput eivät enää siihen pystyneet.

Mutta maan työväestö kokonaisuudessaan ei tietystikään paljonkaan kostu laista, joka koskee yksinomaan hallituksen teettämää työtä.

Useamman kuin yhden kerran on Yhdysvaltain työväestö ottanut esille kysymyksen *koko maata koskeva*st kahdeksantuntin työpäivän laista, puhumattakaan mitään heidän eristetyistä taisteluistaan eri valtioissa, kaupungeissa ja määrätyillä teollisuusaloilla.

Vuoden 1887 lakot, varsinkin suuri McCormickin tehtaiden lakko Chicagossa, joka tukahutettiin Haymarketin uhrien vereen, olivat tarkoitettut kahdeksantuntisen työpäivän hankkimiseksi. Työnantajat ja poliisit olivat tappavinaan anarkisteja jonkun salaperäisyyden verhoon jääneen urkkijan heittämän pommin vuoksi, mutta todellisuudessa he tahtoivat tappaa *kahdeksantuntisen työpäivän liikkeen*.

Me kaikki vielä muistamme silloin uuden ja elinvoimaisen Amerikan Työväenliiton konventsionin St. Louis'ssa (1888), jossa päätettiin toimeenpanna *ensimmäinen työväestön vappumielenosoitus*. Vuoden 1890 vappu varattiin nimenomaan kahdeksantuntisen työpäivän hyväksi tehtävää agitatsionia varten.

Amerikan Työväenliitto ei täyttänyt velvollisuuksiin, ja myöhemmin kun kapitalistiset lainlaatijat tarjosivat "Työn päivän", syyskuun ensimmäisen maanantain, järjestyneelle työväestölle vapaana juhlakulkueiden toimeenpano-päivänä, niin Amerikan Työväenliitto unohetti kokonaan vallankumouksellisen menneisyytensä aikana tehdyt lupaukset.

Eräs toinen järjestö kuitenkin otti ajaakseen kahdeksantuntisen työpäivän vaatimusta. Jo vuonna 1866 oli Punanen Internatsionaali Genovassa pitämässään kongressissa hyväksynyt seuraavan ponnen:

“Me selitämme työpäivän supistamisen alustavaksi vaatimukseksi, jota ilman kaikkien muiden (työväenluokan) vapautumisyritysten täytyy raueta tyhjiin. Me esitämme kahdeksaa tuntia laissa määrättäväksi työpäivän rajoitukseksi.”

Ja Uuden Internationaalisen vuonna 1889 Pariisissa pidetty kongressi julisti toukokuun ensimmäisen päivän työväenluokan kansainväliseksi juhlapäiväksi sillä nimenomaisella tarkoituksella, että se käytettäisiin agitaatioon *laissa määrättävän kahdeksantuntisen työpäivän* hyväksi sekä muiden sanotun kongressin suosittamien lakisäädösten voimaan saattamiseksi*).

Voimme tässä yhteydessä lisätä, että mainitun kongressin esittämää työväenlakien minimiohjelmaa**) *ei ole vielä missään maassa kokonaisuudessaan toteutettu.*

Tämän ilmiön selitys on kylläkin yksinkertainen. Työläiset ovat yhä vielä vähemmistönä parlamenteissa. Yhteiskunnallisten reformien pysähtyminen eri valtakuntien lakiasäätävissä eduskunnissa ei ole sosialististen puolueiden syytä, vaan niiden porvaripuolueiden, joiden piiskan alla parlamentaarinen lainsäädäntö kituu ja kärsii. Yksistään jo sosialistipuolueiden pelkkä läsnäolokin parlamenteissa pakottaa valtapuolueet ottamaan huomionsa joitakin työläisten vaatimuksia.

Sen vuoksi on työläisillä mitä suurin syy koettaa saada edustajia kansallisiin lainsäädäntökuntiin, tehdäkseen eristetyt paikalliset vaatimuksensa koko maata käsitteviksi vaatimuksiksi, valmiina säädettäväksi laiksi. Heidän täytyy tehdä tahtonsa maan laiksi.

*) Ks. “Les Congrès Socialistes Internationaux”, Gand, 1902. Ordres du Jour et Resolutions, pp. 59, 67-68.

**) Minimiohjelma, ohjelma, jossa esitetään pienimmät, kaikkein välttämättömimmät parannusvaatimukset.

III.

TULEVAISUUDENKATSAUS.

Porvaripuolueiden taantumuksellinen politiikka parlamenteissa on saanut usean työläisen väheksymään poliittisen toiminnan merkitystä. Jotkut luulevat, että kahdeksantunnin työpäivä ja monet muut reformit voidaan ajaa läpi ammattijärjestöjen itsenäisen taloudellisen toiminnan avulla. Ranskalaiset ja italialaiset työväenjärjestöt ovat esittäneet suurlakkoa keinona lyhyemmän työpäivän saavuttamiseksi ja ovat sillä kokeilleetkin, mutta huonolla menestyksellä.*) Venäläiset työläiset, varsinkin Pietarissa, koettivat saada kahdeksantunnin työpäivän läpiajetuksi vallankumouksellisilla keinoilla vuoden 1905:n vallankumouksessa, mutta epäonnistuivat.

Englannin suurlakot vuosina 1910 ja 1911 ovat antaneet meille sen opetuksen, että sellaistaakin lakkoa, johon ottaa osaa miljoona työläistä, täytyy olla tuke-
massa parlamenttaarisen toiminnan, jos mieli saada upp-
niskaiset kukkarokuninkaat taipumaan. Englannin kai-
vosmiehet ovat menneet vielä askelen edemmäksikin: he haluavat päästä yksityisistä kivihiiliparooeista kokoa-
naan ja vaativat nyt kaivoksien ottamista valtion haltuun.

Hyvin luultavasti tulevat myöskin amerikalaiset kaivosmiehet ja rautatietyöläiset pakotetuiksi tekemään samoin, heidän taistelunsa asestettujen yhtiöiden kanssa kun käy vuosi vuodelta yhä ankarammaksi.

Toisaalta taas suuret työnantajat alkavat havaita heikkoutensa politiikassa. He saattavat koota miljooneja ja biljooneja yhteisiin puolustusrahastoihin. Tänä syksynä ovat englantilaiset tehtailijat perustaneet kansallisen, koko maata käsittävän "suojelusyhdistyksen", 250 miljoonan dollarin vararahastolla, taistellak-

*) Tämä ei todista suurlakon hyödyttömyyttä, vaan niiden järjestöjen väärää menettelytapoja.

seen "työväenunioiden tyrannivaltaa" vastaan. He myöntävät suoraan, että ainoa, mikä heille tuottaa vaikeutta, on määräämisvallan säilyttäminen parlamentissa. Niin pian kun työläiset kykenevät olemaan määrääjinä parlamentissa, on aatelisherrain ja miljonäärien pakko kuunnella heidän vaatimuksiaan.

Ja Englannin työväenunionit alkavat yhä enemmän käsittää, että heidän on välttämätöntä esittää vaatimuksensa parlamentin, eduskunnan kautta. Äskettäin Manchesterissa pidetty Englannin ammattiyhdistysten kongressi hyväksyi kaksi tärkeätä päätöslauselmaa: toisessa niistä kehoitettiin maan eri ammattiliittoja äänestämään toimeenpantavassa yleisäänestyksessä valtiollisen toiminnan puolesta, jotta surkean kuuluisa Osborne-päätös saataisiin kumotuksi ja järjestön jäsenet oikeutettaisiin toimeenpanemaan verotuksia varojen kokoamiseksi poliittista toimintaa varten; toisessa taas kehoitettiin agitteeraamaan laissa määrättävän kahdeksantuntisen työpäivän puolesta. Poliittista toimintaa viimeainitussa tapauksessa on tuettava *ulkopuolella parlamenttia tapahtuvan painostuksen* (lakkojen ja mielenosoitusten) kautta.

Suuri enemmistö Englannin ammattiyhdistyksistä äänesti valtiollisen toiminnan puolesta ja siten Osborne-päätös on raukeava tyhjiin.

Vielä tärkeämpi on maailman ammattijärjestöjen kansallissihteerien *kahdeksannen kansainvälisen konferenssin* (neuvottelukokouksen) *hyväksymä päätöslauselma*. Tämä konferenssi, joka pidettiin Zürichissä, Sveitsissä, syyskuussa 1913, hyväksyi *yksimielisesti* seuraavan, ruotsalaisen edustajan Söderborgin tekemän esityksen:

"Konferenssi hartaasti kehoittaa työväen edustajia eri maiden parlamenteissa esittämään, missä sitä ei vielä ole tehty, ja uudelleen ottamaan esille, missä se jo ennen on tehty, lakiehdotuksia, jotka kieltävät yötyön sellaisilla työaloilla, missä se työn laadun takia ei ole

ehdottomasti välttämätöntä, ja se kehoittaa heitä myöskin esittämään lakiehdotuksia *kahdeksantunnin työpäivän määräämiseksi lailliseksi työpäiväksi*.

Yleiskatsauksen saamiseksi näiden kysymysten johdosta eri maiden lainsäätökunnissa käydystä keskustelusta kehoitetaan ammattisihteeristöön kuuluvien eri maiden kansallisjärjestöjen johtokuntia vuotuisissa toimintakertomuksissaan ilmoittamaan kansainväliselle sihteerille siitä kohtelusta, minkä tällaiset lakiehdotukset ovat saaneet osakseen eri maiden parlamenteissa sekä niistä tuloksista, mitä niiden johdosta syntyneistä väitteistä on ollut.

On ehkä mieltäkiinnittävää lukijoillemme tietää, että yksinpä Amerikan sikaarityöntekijäin union peräti vanhoillinen presidenttikin, Mr. Perkins, joka oli Amerikan Työväenliiton edustajana mainitussa konferenssissa, äänesti tämän päätöslauselman hyväksymisen puolesta.

Ja tässä juuri niiden puolueemme jäsenten, jotka kuuluvat eri unioihin tai istuvat Amerikan Työväenliiton neuvostoissa, tulisi tarttua asiaan.

Heidän täytyy pakottaa uniot noudattamaan omaa päätöstään. Heidän täytyy osoittaa heille, miten Gompersin yritykset saavuttaa joitakin työväestölle edullisia lakisäädöksiä koettamalla kongressin eteisissä harjoittaa poliittista kaupanhierontaa Mulhallin ja muiden kapitalististen politikoitsijain käskyläisten kautta, eivät ole tuottaneet mitään tuloksia.

Puolueemme jäsenten tulee osoittaa unioiden jäsenille — joko sitte omien unioidensa konventsioneissa tai kaupunkien keskusliittojen kokouksissa — että heidän velvollisuutensa on valita kongressiin työväenluokan edustajia — sosialistipuolueen ehdokkaita.

Meidän on osoitettava noille pelkän taloudellisen toiminnan kannattajille, että heidän on seurattava englantilaisten veljiensä kulkemaa tietä ja pantava täytäntöön *omien vanhoillisten edustajiensa* hyväksymät päätöslauselmat.

Koska sosialistipuolueen kansalliskomitea kokouksessaan toukokuussa 1913 hyväksyi jo päätöslauselman, jossa vaaditaan *koko maata käsittävää kahdeksantunnin lakia*, ei puoluejäsenillemme ole käyvä vaikeaksi osoittaa työläistovereilleen työpajoissa ja unioissa sitä merkillepantavaa yhteensattumaa, mikä vallitsee edellämainitun Zürichin päätöslauselman ja puolueemme kansalliskomitean Chicagon päätöksen välillä. Eikä se ole yksistään pelkkä yhteensattuma. Se on yhteinen taistelukenttä sekä unioille että sosialistipuolueelle.

Seuraava kongressimiesvaali on taisteltava ja tullaankin se taistelemaan kahdeksantunnin työpäivälain puolesta; *pääkysymyksenä siinä taistelussa tulee olemaan koko maata käsittävä työväenlainsäädäntö*, jota niin kipeästi tarvitaan, mutta jonka lainsäätäjämme siitä huolimatta ovat kokonaan laiminlyöneet.

Nykyinen kahdeksantunnin työpäivälaki, vaikka sitä on jo useita kertoja paikkailtu, vaatii yhä uudelleen "korjausta". "Työväelle ystävällinen" Mr. McReynolds, Yhdysvaltain päälakimies, on äskettäin "selittänyt" sitä omalla tavallaan. Hän julisti viime elokuussa, että tämä federaalinen kahdeksantunnin laki ei koskenut sellaista työtä, mikä hallituksen laskuun toimitetaan jonkun valtion valvonnan alla. Jos siis jonkun valtion tai kauntin hallinto korjaa teitä kongressin sitä varten myöntämällä varoilla, niin tietä korjaamassa olevat työläiset voivat tehdä työtä yhdeksän, kymmenen tai jopa kaksitoistakin tuntia päivässä, sanoo Mr. McReynolds.

Ja ystävämme Amerikan Työväenliitossa olivat kovin tyytyväisiä tähän kahdeksantunnin lain viimeisimpään muunnokseen.

Tosiasia on, että niin kauan kun tätä lakia ei ole tehty pakolliseksi kaikille työläisille kaikilla teollisuusaloilla, sitä tulevat aina tulkitsemaan, selittämään ja soveltumattomaksi julistamaan ne, jotka ovat perehtyneet tällaiseen selittämistyöhön.

Kysymyksen kahdeksantuntisen työpäivälain perustuslainmukaisuudesta ei pitäisi ensinkään huolettaa puoluetovereitamme. Jos perustuslaki on tuota lakia vastaan, niin *me muutamme perustuslain*.

Jos sitä asianmukaisesti tulkitaan, voidaan perustuslain sanoa puoltavan kahdeksantuntin työpäivälakia. Perustuslain johdanto vaatii "yleistä hyvinvointia ja vapauden siunauksia meille itsellemme". Jos me kerran pidämme kahdeksantuntin työpäivää siunauksena, niin silloin jo perustuslakimmeekin vaatii sitä.

Sitä paitsi perustuslain I luvun, 8:n pykälän kolmas kohta antaa kongressille vallan järjestää valtioiden välistä kauppaa. Eikö työvoiman myynti ole "valtioiden välistä" kauppaa? Eivätkö korporatsioonit sijaitse ja niiden osakkeenomistajat asu toisissa valtioissa kuin heidän työläisensä? Eikö työpalkkoja kuluteta useissa eri valtioissa?

"Työvoimasta" ei ole tullut ainoastaan kansallinen, vaan vieläpä kansainvälinenkin kauppatavara ja kongressi voi hyvällä syyllä vaatia laillista määräämisvaltaa sekä sen myyntiin että sen ostamiseen nähden.

Lopuksi, XIV luvun ensimmäisessä pykälässä sanotaan, että "*mikään valtio älköön kieltäkö keltään sen laillisen tuomiovallan piirissä olevalta henkilöltä vhtäläistä lakien antamaa suojelusta*" ja sen edellinen luku sanoo, että "*mikään valtio älköön riistäkö keneltäkään henkilöltä hänen henkeään, vapauttaan tai omaisuuttaan muuten kuin lain säättämässä järjestyksessä.*"

Nämä perustuslain määräykset jätetään nykvään kaikkialla kokonaan huomioonottamatta, mitä työläisiin tulee. Seattlen "meripojat" hävittivät työläisten omaisuutta sosialistipuolueen päämajassa ilman että siitä seurasi minkäänlaista oikeuden asiaansekaantumista. Waddell-Mahonin hurtat ampuvat Michiganin kuparinkaivajia ilman lain varjoakaan. Trinidadin kivihiihityhtiöiden palkkaamat roistot riistävät hengen, vapauden

ja omaisuuden kaivostyöläisiltä Rockefellerin säätämän lain suojissa.

Lakonrikkureita virtaa joka-ainoalle lakkoalueelle. Niitä kuljetetaan sinne väkivallalla New Yorkin ja Chicagon kurjalistokortteereista. Miksi on yhtiöille edullista ottaa palvelukseensa lakonrikkureita? Siksi, että nämä voidaan pakottaa työskentelemään pitkiä työpäiviä ja tekemään työtä halvemmalla palkalla.

Tehkäämme siitä loppu yleisellä lailla, niin silloin meidän taistelumme heitä vastaan on käyvä helpommaksi. Hyväksykäämme Karl Marxin kuuluisassa "Pääoma"-kirjassaan antama neuvo:

"Suojellakseen itseään kiusaajiensa heihin tähtäämiä iskuja vastaan työläisten täytyy lyödä tuumansa yhteen ja heidän on luokkana pakotettava valtalukalta kansallinen, koko maata käsittävä laki, jonka tulisi estää heitä myymästä itseään ja kaltaisiaan kuolemaan ja orjuuteen pääoman kanssa tehtyjen vapaiden sopimusten perusteella — laki, jonka tulisi nimenomaan sanoa, koska se aika, minkä työläinen myy, päättyy, ja koska se aika, mikä kuuluu hänelle itselleen, alkaa".

Yhteiskunnan parantajat ovat nykyään täydessä tuihussa koettaen saada aikaan minimipalkka-lautakuntia ja toteuttaa pakollisen sovittelun suunnitelmia, jotka ovat tarkoitettut enemmän rampauttamaan työläisten taistelua kuin sitä edistämään. Mutta he eivät pane rikkaa ristiin koko maata käsittävän kahdeksantuntisen työpäivälain hyväksi. Kapitalistiluokan uskollisina edustajina he tuntevat, että kapitalisti voi voittaa takaisin hinnoissa sen, mitä hän on menettänyt palkoissa, mutta että hän ei voi yhtä helposti, työläisiään suurempaan työnopeuteen yllyttämällä, saada korvatuksi tuntia tai kahta, mitkä hän on menettänyt työpäivän lyhenyksessä.

Mutta se, minkä kapitalisti menettää, merkitsee vastaavaa voittoa työläiselle.

Joko me sitte olemme astumassa "ennenkuulumattoman" hyvinvoinnin aikaan tai olemme lähestymässä uutta pulakautta, työpäivän lyhennys on joka tapauksessa tuottava meille hyötyä ja hyvää.

Jos Vanderlip, New Yorkin National City pankin presidentti on oikeassa, niin Panaman kanavan avaaminen liikenteelle on suuresti vilkastuttava tuotantoa, Etelä-Amerikassa ja Aasiassa avautuvien uusien markkinoiden synnyttämän tarpeen täyttämiseksi. Sellaisessa tapauksessa "on ehdottomasti jokaisen kapitalistin edun mukaista pusertaa määrätty määrä työtä *mieluummin pienemmän kuin suuremman* työläisjoukon selästä, jos työkustannukset ovat jotakuinkin samat."*)

Työläisten edun mukaista on pakoittaa kapitalistit antamaan työtä mahdollisimman usealle työläiselle. Työpäivän lyhennys on helpoin keino millä sen voi tehdä.

Jos toisaalta lie totta, että me olemme nyt uuden teollisuuspulan kynnyksellä, niin silloin käy työpäivän lyhentäminen kautta koko maan vieläkin välttämättömämmäksi, sillä se on paras ase pakollista työttömyyttä vastaan.

Kansallisen kahdeksantunnin työpäivälain tulisi määrätä työviikon pituus 44 tunniksi. Koko maata käsittävä kahdeksantunnin työpäivälaki ei silti estäisi saamasta joillakuilla teollisuusaloilla seitsemäntuntistakin työpäivää tai viisipäiväistä työviikkoa. Se yksinkertaisesti vain määräisi pisimmän työpäivän, ei lyhintä.

Mitä lyhempi työpäivä, sitä korkeampi palkka-peruste; mitä korkeammat palkat, sitä korkeampi myöskin työvoiman hinta. Ja työvoiman hinnan täytyy pysytellä yhäti kohoavien elintarpeiden hintain tasalla.

Senvuoksi, työläiset, vallatkaa maan hallitus! Laitakaa niin, että teillä on sosialistiset edustajat tutkimassa lakkojanne ja työolojanne ja *säätämässä lakeja teidän suojelukseksenne!*

*) Karl Marx, Capital I, p. 697.

Tehkää koko maata käsittävästä kahdeksantunnin työpäivälaista pääkysymys ensi kongressimiesvaaleissa. Maaperä sitä varten on jo muokattu.

Taistelkaa kapitalismia vastaan lakoilla työpajoissa ja kaivoksissa, äänestyslipuilla vaalipaikalla ja maan valtiollisissa laitoksissa! Sillä työväenluokan edut on tehtävä samalla myöskin koko kansakunnan eduiksi.

(Suomentanut *Severi Alanne.*)

He rakentavat rautatiet, mutta toiset ne omistavat ja niillä voittoja kiskovat.

“Demokraattiaika.”

Kokoillut E. S.

(Kuvitus American Review of Reviews'ta.)

Marraskuussa vuonna 1912 ilmaisi Yhdysvaltain “kanssa” tyytymättömyytensä republikaaniseen hallitukseen valitsemalla, v. 1910 valitun kongressin ohelle, demokraattisen presidentin ja siten heittäytyen aasi-puolueen siunattuun helmaan seuraavaksi neljäksi vuodeksi.

Vaalien tulokset määräisivät presidentin tuolin new-jerseyläiselle säädyliselle koulumestarille, Woodrow Wilsonille. Ensimmäiseksi hän tahtoi ilmaista “vaati-mattomuutensa” Yhdysvaltain väestölle tammik. 16 p., pyytämällä presidentin virkaanastumisseremooneja su-pistettavaksi.

Koulumestarin unettomista öistä ja hänen tavatto-masta järkensä ponnistuksesta tullilain uudelleen järjes-tämiseksi koitti helmikuun toinen päivä, jolloin hän antaa seuraajalleen määräyksen astua New Jersey'n kuvernöörin virkaan maalisk. 1:senä p:nä, ja vihdoin valkeni sekin historiallinen aamu. maaliskuun neljäs päivä, jolloin hän heräsi unestaan ja oli astuva ylevään tehtäväänsä: tämän tasavallan presidentiksi.

Tavanmukaiset seremoniat läpikäytyään piti hän virkaanastumispuheensa, jossa ensin selitettyään meidän hallituslaitoksemme maailman parhaaksi, kaikkien val-tiojärjestysten esikuvaksi, lausui m. m. seuraavaa:

“Mutta paha on tullut hyvän mukana ja paljon hienoa kultaa on kalvettu. Varallisuuden seurassa on

tullut anteeksiantamatonta tuhlausta. Me olemme tuhlanneet suuren osan siitä, mitä olisimme voineet käyttää, emmekä ole pysähtyneet säilyttämään runsaita luonnonantimia, joita ilman meidän yritteliäisyyskykymme olisivat olleet arvottomia ja voimattomia; olemme unohtaneet olla yhtä huolellisia välttääksemme häpeällistä tuhlausta kuin olemme olleet ihailtavan tarmokkaita. Me olemme olleet ylpeitä saavutuksistamme teollisuuden aloilla, mutta me emme ole tähän asti pysähtyneet kyllin ajattelevasti laskemaan inhimillistä hintaa, menetettyjen ihmishenkien hintaa, liiallisten ja murtuneiden ponnistusten hintaa, sitä hirvittävää ruumiillista ja henkistä hintaa niille miehille, naisille ja lapsille, joiden hartioille kuolettava paino ja rasitus tästä kaikesta on armottomasti langennut kautta vuosien. Meidän korviimme ei ole vielä ulottunut kaikki ne tuskan valitukset, elämämme juhlallisen liikuttava suruhymni, joka kohooa ylös kaivoksista ja tehtaista ja jokaisesta kodista, jossa taistelulla on läheinen ja tuttu asuinsijansa. Suuren hallintojärjestelmämme mukana on mennyt monta syvää ja pyhää asiaa, joihin me liian kauan viivytimme luomasta tarkasti harkitsevan, vilpittömän ja pelkäämättömän katseemme. Suuri hallintojärjestelmämme, jota me olemme rakastaneet, on liian usein asetettu yksityisten ja itsekkäiden tarkotuksien palvelukseen ja ne, jotka sitä ovat käyttäneet, ovat unhottaneet kansan.”

Kun hän sitte vielä edellisenlaisilla ”liikuttavilla” sanoilla oli melkein sietämättömyyteen asti väsyttänyt arvoisaan tilaisuuteen kerääntyneitä juhlavieraita, lausui hän lopuksi:

”Tämä ei ole voiton päivä — tämä on vihkimispäivä. Täällä eivät kokoonnu puolueen joukot, vaan ihmisyyden taistelijat. Ihmisten sydämet odottavat meitä; ihmisten elämä riippuu tasapainossa; ihmisten toiveet vaativat meitä sanomaan, mitä me tahdomme tehdä. Kuka tahtoo täyttää suuren lupauksen? Kuka

uskaltaa olla yrittämättä? Minä kutsun kaikki rehelliset miehet, kaikki isänmaataan rakastavat, kaikki eteenpäin katsovat miehet, rinnalleni. Jumalan auttaessa minua, minä en petä heitä, jos he vaan neuvovat ja tukevat minua!”

Asema oli selvä. Wilson oli vaalitaistelussa näytellyt kansanvaltaista työväestön ystävän osaa ja nyt hän nousi presidentiksi samana jalosydämisenä, sorrettujen etuja ajavana kansalaisena, joita kohtaan Taft, hänen edeltäjänsä, ei ollut osottanut pienintäkään armeliaisuutta. Wilson ja johtavat demokraatit eivät puhu mitään, että Wilsonia kannattivat virkaan yli maan tunnetut suurriistäjät, kuten Cleveland H. Dodge, McAdoo, Crane, William F. Combs, F. C. Penfield ja monet muut semmoiset. Jos joku on esiintynyt niin häikäilemättömästi, että tällaisesta on tukkinut huomauttamaan, niin Wilson on selittänyt kannattajansa hyväksi, maan etuja

Konkumestari Wilson kurittamassa tottelemattomia ja pahankurisia polkiaan, suurkanpitaaleja.

huolehtiviksi, viattomiksi liikemiehiksi. Kokonaan unohtuksissa on myöskin se, että 307 Wall kadun suurinta rahaporia oli mukana vaalitaistelussa, heidän kannatuksensa jakautuen Wilsonille ja Taftille. Wilson oli "kurittava" kapitalisteja. Hänen hallituksestaan oli alkava "kansan hallitus kansan hyväksi". Kuolettava

ja kirottu riisto oli nyt lopetettava. Näin uskoteltiin työläisille.

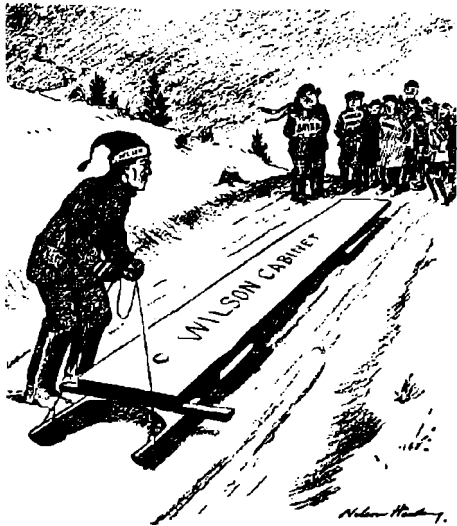
Erittäin "vihainen" on Wilson ollut suurkapitalisteille kaikissa vaalipuheissaan ja esityksissään. Tämän tähden on hän, ukko rukka, joutunut näkemään jo ennen virkaan astumistaan paljon vaivaa siitä, miten saada tullilait — tullit, joista kaikki inhimillinen hyvinvointi aasipuoluelaisten mielestä johtuu — järjestetyksi sellaisiksi, että ne kiristäisivät trusteja; miten tämän ohella saada verotusjärjestelmä suurille porhoille raskaammaksi ja miten saada valtion raha-asiat riippumattomiksi suurista finanssimiehistä. "Siinä kysymykset, joihin republikaanit eivät ole panneet minkäänlaista huomiota" ja joiden onnellisen ratkaisun kautta tämä "työväestölle ystävällinen" hallitus oli nyt tekevä tästä maasta hyvinvoinnin ja korkean kulttuurin merkki-paikan. Tästä uneksi ja aprikoi Wilson, — niin ainakin suuri osa Yhdysvaltain väestöstä luuli. Ja siksi scurattiin tapahtumia mielenkiinnolla. — Mutta ensin tarvittiin virkakunta.

Siinä ensimmäisenä oli kabinetin jäsenten valitseminen. Ketä siihen, se oli pulmallinen kysymys. Oli paljon johtavia demokraatteja, jotka pitivät itsensä oikeutettuina saamaan kunnianarvoisan viran tässä "staabissa". Daniels ja Underwood mankuivat "jobia", vanha ratsu, Bryan, oli jo presidentin virkaanvihkijäis-juhliissa sovittanut takanuoltaan pääministerin istuimelle, osoitukseksi, että ainakin tämän hänen tulee saada — vaikka oikeastaan hän piti itselleen kuuluvana presidentin istuinta.

Wilson aprikoi tunaan kuormittaa kelkkansa maaliskuun 5 p. seuraavalla tavalla: Wm. J. Bryan, valtio-sihteeriksi; Wm. Gibbs McAdoo, New Yorkista, rahaston-sihteeriksi; Lindley M. Garrison, New Jerseystä, sotasihteeriksi; James McReynolds, Tennesseeestä, ylläkämieheksi; Albert Sidney Burleson, Texasista, ylipostimestariksi; Josephus Daniels, North Carolinasta, laivastonsihteeriksi; Franklin K. Lane, Californiasta, sisä-

asiainsiht.; David F. Houston, Missouriista, maanviljelyssihteeriksi; Wm. C. Redfield, New Yorkista, kauppasihteeriksi. Ja taaskin nuolaistakseen työväes'öä, nimitti hän Wm. B. Wilsonin, A. F. of L:n yhden merkkimiehen, työdepartementin päälliköksi.

Demokraattisen senaatin johtajaksi samana päivänä valittiin John Kern. Sitte seuraa suuri nuolaistakseen työmiä, jotka saivat potkut seuraavina päivinä ja viikkoina ja niiden tilalle nimitettiin uusia.

Demokraattisen hallituksen mienlasku alkaa. Puolueen "puapat" valmiina odottelevat, kuka miekkoinen saa istua Wilsonin kabinettillekkään.

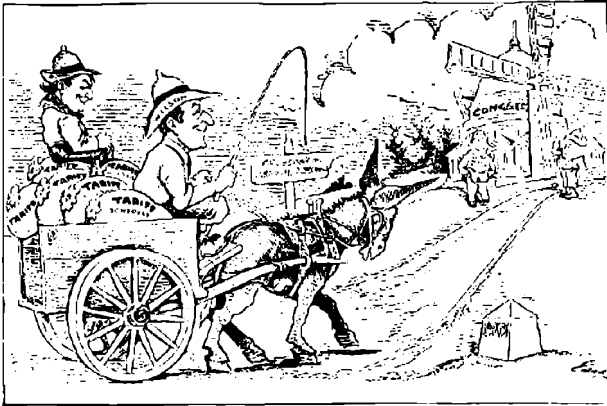
Uuden täytetyn hallituksen oli nyt alotettava työnsä. Nyt oli alettava panemaan täytäntöön luvattuja, niitä tavattoman laajalle ulottuvia reformeja ja suunniteltuja parannuksia tullitariffeissa. Asian tärkeyden ja kiireellisyyden vuoksi päätti Wilson kutsua kokoon ylimääräisen kongressin huhtik. 1 p:nä, mutta siinä sohlasi yksi ja toinen, mikä paperirahoja koskevien reformien, mikä Alaskan teollisuuden kehittämisen kanssa, niin, että presidentiltämme meni aikaa, ja kun "työväestön hyväksi laadittava" tullilakikin vielä otti aikaa valmistuakseen hänen omasta kynästään, niin hän julisti-kin kongressin kokoontumispäiväksi huhtik. 7:nen p:n.

Kongressi kokoontui. Edustajahuoneen puheen-

johtajaksi valittiin Champ Clark, joka jo entuudestaan tunnettiin kykeneväksi tuohon virkaan.

Senaatin kokoontuessa noudatettiin vanhaa tapaa. Varapresidentti Marshall kutsui senaatin päiväjärjestykseen ja luki presidentin julistuksen ylimääräisen kongressin koolle kutsumisesta. Sen jälkeen valittiin komitea ilmoittamaan presidentille senaatin istunnon alottamisesta, että mitä sitä niinkuin ruvetaan tässä hommailemaan. Senaatissa lymyilevät trustiporhot ja rähmäs-televät miljoneerit vähäsen hämmästelivät uutta "työväestölle rehellistä" presidenttiä. — "Mitä mokomia hän saattaakaan tuoda ilmi esityksissään?"

Mutta ei hätääkään. Huhtikuun 8 p. ajelee Wilson ystävänsä Bryanin kera rakkaine tullitariffi-lakiehdotuk-

Ilolsena ja hyvillä toiveilla hoputtaa Wilson ystävänsä Bryanin kanssa uusia kohti kongressinyllyä, jossa päämylläri Underwood ja apulainen Clark ovat vastaanottamassa Wilsonin jauhettavaksi tuomita tariffiehdotuksia.

sineen kohti kongressitaloa, jossa tulijoita ensimmäiseksi tervehtivät edustajahuoneen puheenjohtaja Champ Clark ja Wilsoniin tariffikysymyksessä kohtalonsa yhdis-

tänyt vanha alahuoneen demokraattinen "championi" Underwood.

Lupauksiin: elintarpeiden hintojen alentamiseen, trustien ja suurten kapitalistien kurissa pitämiseen ja työväenlakien säätämiseen nähden odotettiin otettavan ensimmäinen askel presidentin kirjelmässä kongressille. Mutta tällaisia kummituksia demokraateilta odottaville tapahtuikin jotain muuta, joka taas johdatti ihmisten mielet pois vakavammista kysymyksistä seuraamaan "uskaliasta" Wilsonia. "Itse" presidentti Wilson ilmestyy kongressin yhteisistuntoon lukemaan omaa kirjelmäänsä.

Mutta joka tässä luuli työväestön oloihin jotain parannuksia esitettävän, sai tyytyä kuuntelemaan koko maan sanomalehtien kertomuksia tuon vanhoja tapoja penkovan "maanisän" persoonasta,

joka, vanhana historian professorina, muisti tehdä reklaamia kaivamalla satakaksitoista vuotta unholassa olleen tavan ja haalata luunsa kongressin eteen ensin selittämään, miten tärkeä tullikysymys on ja kuinka sen ratkaisemisen kiireellisyyden tähden kongressi on kutsuttu ylimääräiseen istuntoon ja sitte lavertelemaan uudesta tullitariffisuunnitelmastaan.

Paitsi tätä, näki Wilson tarpeelliseksi tutustuttaa tietämättömiä kongressimiehiä uusiin ehdotuksiinsa. Hänen täytyi sitä varten kuljeksia eri lainlaatijoiden pakinoilla. Senaatin raha-asiaain valiokunnan demokraattisten jäsen-

Presidentti Wilson "Itse" ilmestyy vaullimattomana koulupolkana tälle Kongressin eteen esittämään kirjelmäänsä.

ten kanssa oli hänellä jo seuraavana päivänä neuvottelu, jossa näillä aasipuolueen johtajilla oli tilaisuus Wilsonin kehotuksesta käydä kaikkia tavaroita koskevan tullakiehdotuksen läpi.

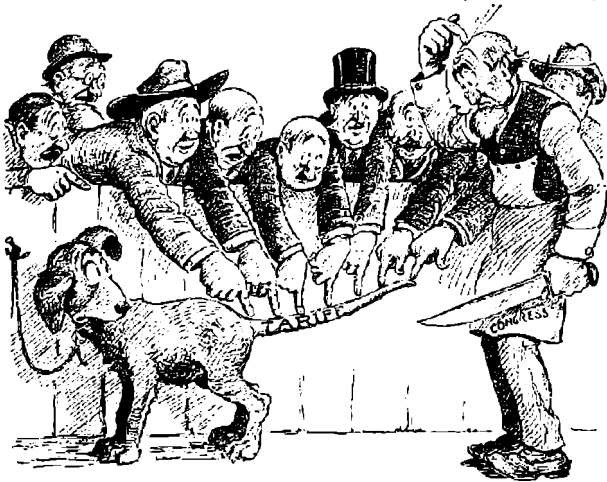
Kun näin oli päästy alkuun, alkoi kongressissa taistelu sille esitetyistä "reformeista". Toisella puolella esiintyivät demokraatit muka työläisten ja pienten liikemiesten edustajina, selittäen vakavasti, kuinka

Pitäen kädessään virkanimitysten mehevää ja makeata kaalinkerää sanoo Wilson nasilleen: "Ensin tämän (tullitariffiehdotuksen) läpi, sitten vasta palkinnot". Perla nyrrillään tällaisesta odottamattomasta kohtelusta, mutisee aasi (puolue): "Enpä ollut odottanut tällaista kohtelua professorismieheltä".

hyvinvointi on tälle maalle palautettavissa yksinomaan tullien alentamisen kautta Tästä poikkeuksen teki pari louisianalaista senaattoria, jotka sokeritullia käsiteltäessä, se kun koski heidän kukkaroaan liian läheisesti, heittäytyivät puolueensa luopioiksi. Toisella puolella hyvin järjestyneinä esiintyivät republikaaniset ja progressiiviset edustajat, tehden kaikenlaisia sivuehdotuksia ja siten häiriten aasipuolueen rauhallista

tassuttelemista toivottuun päämäärään. Kauhealla tohinalla, sanomalehtien tarkasti seurattessa on sitte koko kesä kulutettu kongressissa suunnittelemiseen, kuinka paljon voimassa olevista tariffeista on otollista poistaa. Kun on tullut esille elintarpeita, vaateustavaroita tai mitä teollisuustuotteita koskeva tulli tahansa, niin on hallituksen ehdotukseen jokainen rientänyt tekemään sen mukaisia lisäehtouksia, minkälaisissa suhteissa hän on kysymyksen alaisena olevaan teollisuusalaan. Karjankasvattajat

Siinäpä pulma! Kukaan tahtoisi sen hämmän katkaistavaksi omaan mielensä ja etunsa jälkeen.

vastustavat karjatuotteiden vapaalle listalle asettamista, samoin tekevät terästrustin edustajat rauta- ja terästuotteille ja kaikki muut menettelevät samassa suhteessa. Se näkyy kuuluvan muotiin, vaikka trustiporhot kyllä tietävät, ettei heidän ylivaltaansa teollisuudessa kyetä pyyhkäisemään pois tullien poistamisella. Mutta ehkäpä siitä joillekin kamasaksoille silti on vähäsen hyötyäkin ja ainakin oli tarpeellista tehdä siitä suuri numero uuden puolueen nousemisessa, ja siksi se koko kesän kestänyt

tavaton sekasoppa, kun suunniteltiin hännän katkaisemista aasipuolueen päävaltilta: korkeista tullitariffeista.

Demokraatit eivät ole tahtoneet kaikilta tavaroilta tulleja kokonaan poistaa siksi, että he ovat halunneet verottaa työläisiä säilyttämällä tulleja sellaisille tavaroille, joita työläiset enimmäkseen käyttävät. Se on mainio keino pitää suurimmat verot vähäväkisten maksettavina. Olihan hallituksen ohjelmassa myöskin uusi verotusjärjestelmä, mutta ensin senaatin raha-asiaiden valiokunnan ja sittemmin itse senaatin käsittelyn alaisena on se mennyt niin pahasti pilalle, ettei sillä enää ole mitään käytännöllistä merkitystä, mikäli sen kautta aiottiin suuria omaisuuksia laskea suuremman taksoituksen alaiseksi. Työväenluokalta kiskotaan tulot valtion menoihin, se on demokraattisen hallituksen päätös samoin kuin se oli republikaanisenkin. Vaikka näin on, niin on kuitenkin suuri joukko ihmisiä, jotka eivät huomaa näitä päätöksiä ja siksi aplodeeraavat Wilsonin fraaseille ja välinpitämättöminä uiskentelevat demokratismin vanavedessä ja uskottelevat itsellensä kapitalistisen hallituksen voivan poistaa vallitsevia yhteiskunnallisia epäkohtia.

Kun sitte toukokuun 8 p. koko tullitariffi hyväksyttiin edustajahuoneessa ja kyyditettiin senaattiin, joutui se siellä entistäkin ankaramman myrskyn raadeltavaksi ja näyttipä jo siltä, ettei se koskaan pääse toivottuun satamaan. Silloin hoksasi koulumestari, tosin monien huomautusten jälkeen, senaatissa olevan susia lammas-ten vaatteissa ja hän katsoi taas parhaaksi tehdä reklaamia "paljastamalla" muutamia trustien välittömiä edustajia, jotka kiusallisella tarmolla puuhailivat hänen aikeitaan vastaan varsinkin sokeritullikysymyksessä. Wilson veti julkisuuteen sokeritrustin edustajat ja vaati senaattia panemaan tutkimuksen toimeen "kavalasta lahjomisjärjestelmästä" ja siitä kuinka laajalle se on levinnyt senaattorien keskuudessa.

Senaatti valitsikin komitean asiaa tutkimaan ja se ryhtyi työhön. Mutta se ei löytänyt jälkeäkään sellai-

sesta lahjomisesta, josta Wilson mainitsi. Senaattorit kertoivat ei koskaan nähneensä sellaisia trustien tai korporatsioonien edustajia, jotka muka olisivat yrittäneet heihin lahjoilla tai lupauksilla vaikuttaa tariffilain suhteen. He kyllä tiesivät kymmeniä, jotka olivat lähettä-

Armotta vetää Wilson kätkestään esiin sekeritrustin "lobbyn" (poliittisen kaupanhierostelljan, jolta vilisee kongressissa ja lainlaatiijakuunnissa).

neet ankaria "protesteja" eri tuotteiden tullien alentamista vastaan, mutta kukaan ei tiennyt ketään, joka olisi tässä harjoittanut minkäänlaista sopimatonta. Kaikki oli puhdasta. Kellään ei ollut mitään tekemistä niiden teollisuus- tai liikealojen kanssa, joita käsillä olevat lakiehdotukset koskivat.

Mutta sitte tapahtuivat ne odottamatomat Martin M. Mulhall'in paljastukset. Kymmenen vuotta toimittuaan Amerikan Tehtaili-

jaliiton palveluksessa katsoi tämä mies viime kesäkuun lopussa sopivaksi suuresta rahasummasta vähän paljastaa tämän liiton toimintaa. Se koski kovin läheisesti useita kongressimiehiä ja muita vaikutusvaltaisia politikoitsijoita. Tästä Wilson kimpaantui, sieppasi "lobbyjä", joita tunsii, kauluksesta ja raahasi heidät senaatin eteen, jonka komitea kuukautisen työnsä jälkeen ei ollut yhtään "löytänyt", vanhurskaasta vihasta

ärjyen: joko nyt näette! Seurauksena oli, että molemmat huoneet valitsivat komitean uudestaan tuloksettomasti "tutkimaan."

Uusi tullitariffilaki hyväksyttiin muutamilla muutoksilla senaatissa syyskuun 9 p. ja lausui presidentti tämän johdosta seuraavaa sisällyksetöntä:

"Taistelu kansan hyväksi ja vapaan liikkeen hyväksi, joka on kestänyt miespolven, on viimeinkin voitettu."

Jo suuttuu Wilson, sioppaa julkeata "hierostelijaa" kauluksesta kiinni, nostaa alvan ukko Senaatin nenän eteen ja kysyy: "Joko nyt näet?" "Jaha, jaha!", vastaa perin huononäköinen Senaatti silmillänsä kokeemalla, "minä luulen, että minä alan jo nähdä jotakin".

tu kauniisti ja täydellisesti. Johtajakykyä ja lujuu­ tta on neuvotteluissa osotettu molemmissa huoneissa, josta demokraatipuolueella on syytä olla ylpeä. Olen onnellinen, että olen liitetty kansakunnan hallitukseen aikana, jolloin tällaisia asioita voi tapahtua ja että olen saanut työskennellä yhdessä miesten kanssa, jotka näitä voivat tehdä.

“Tällä teollalla siirtää 63:n kongressin ensimmäinen istunto itsensä vertaistaan löytämättömänä ihmiskunnan historiaan.”

Senaatin hyväksymisen jälkeen kävi tullitariffilakiehdotus läpi molemmista huoneista valitun konferenssin, joka sen lopullisesti senaatin tekemien muutosten jälkeen vahvisti presidentin allekirjoitettavaksi.

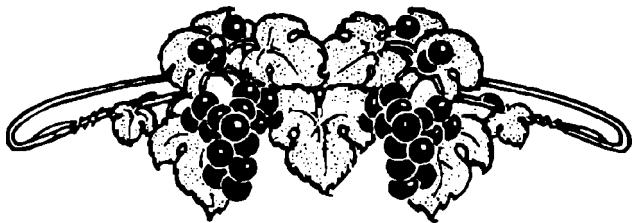
Tässä on se pääasiallinen työ, minkä aasihallitus tähän asti on tehnyt. Tässä työssä on sille ollut häiriöksi Yhdysvaltain kapitalistien halu asevoimalla ryöstää Mexico ja Californian pikkuporvarien tarkoitus ajaa maasta japanilaiset. Näihin on hallituksen täytynyt kiireissäänkin hiukan sekaantua. Lähetti se myöskin erään tutkijakomitean katsomaan kuinka West Virginian kivihiiliparoonit osaavat työläisiä teurastaa, mutta sen työstä ei tullut sen valmiimpaa. Alaskan avaamiseksi teollisuuskapitalistien käytettäväksi on myöskin tehty joitakin suunnitelmia. Mutta koko hallituksen työmaa on ollut tariffilain järjestämisessä ja joka siitä luulee olevansa jotain hyötynyt, hän iloitkoon.

Jos lukija lopuksi kaipaa todellista tietoa siitä, mitä aasihallitus on tehnyt työväenluokan hyväksi, niin kehoitamme häntä toistamiseen katselemaan Wilsonin puhetta virkaan astuessaan ja muistelemaan niitä lupauksia, joita tämä puolue viimeisen vaalitaistelun aikana teki, jos niistä jotain “särvintä” olisi. Muuta selitystä emme, ikävä kyllä, voi antaa.

"TULLITARIFFILAIN SUOJELEMINA."

Kapitalistisen järjestelmän vaikutus amerikalaiseen maatalouteen.

Kapitalistisen järjestelmän ominaisuutena maatalou-
dessakin nykyään on rajaton kilpailu. Vaikkakin tun-
nustetaan, että maa-emo on kaiken ihmiselämän
alkulähde, ei kapitalistisessa yhteiskunnassa jouda ku-
kaan turvaamaan tuota tärkeää tekijää ihmiskunnan
hyvinvoinnissa, vaan on sekin rajattoman kilpailun alai-
sena. Jokainen maahan käsiksi pääsevä koettaa aikansa
kiskoa siitä niinpaljon kuin on mahdollisuutta irti saada,
välittämättä ensinkään siitä, että tulevatkin sukupolvet
tarvitsevat samaa maata voidakseen elää maailmassa.
Kapitalistisessa tasavallassa, sellaisessa kuin Yhdysvallat,
ei maaemoa turvaa hallituskaan edes niinkään paljoa
kuin monarkisissa maissa. Kapitalistinen hallitus tasaval-
taisessa maassa on samalla perusteella kuin jokainen
yksilökin. Se elää aikansa ja koettaa katsoa eteensä
sen ajan mahdollisimman hyvin; sen lisäksi tulee sen
katsoa sen luokan etua, joka sen on kulloinkin edusta-
jaksen asettanut. Maissa, missä hallitus kulkee perin-
tönä suvusta sukuun, saattaa jo yksistään hallitussuvun
mainekin pakottaa turvaamaan oman maan luonnonrik-
kauksia, sillä kansakunnan köyhtyminen merkitsisi sa-
malla hallitussuvun häviötä.

Yhdysvalloissa ei kukaan ole vastuunalainen mistään; sitä todistaa se olotila, missä tämän maan kansa nykyisin on ja etenkin sen maatalous, josta pohjaltaan kaikissa maissa valtion onni tai onnettomuus riippuu.

Maatalous on Yhdysvalloissa noin 300 vuotta vanhaa ja tunnetaan tämä maa ylimalkaan yhtenä hedelmällisimmistä, mitä maapallolla on. Jo maanviljelyksen alkuaajoista huomataan, että pääkysymyksenä silloisilla uutisviljelijöillä oli ottaa osansa maasta, miten siitä pikimmin ja huokeimmin sai, siirtyäkseen sitten taas uudelle paikalle, hedelmällisemmille maille. Harvemmissä tapauksissa asettui joku maalle tehdäkseen siitä itselleen ja omaisilleen kodin, hoitamalla sitä sillä tavalla, että tuleva sukupolvi saisi maan yhtä hyvänä, ellei parempana käsiinsä. Uuden Englannin valtiot, joissa ensin alettiin maanviljelystä harjoittaa, tulivat pian liian ahtaiksi kasvavalle väestölle ja samalla myöskin hedelmättömiksi, ja kun lännellä oli riittävästi viljelykselle kelpaavaa maata, siirryttiin sinne. Huolimatta siitä, että suurin osa New Yorkin, Ohion, Indianan, Kentuckyn ja Tennesseeen valtioiden viljelyskelpoisesta maasta on ollut viljelyksellä vasta noin 100 vuotta, on siellä hallituksen geologisten tutkimuksien mukaan noin 10% jo aivan kunnottomaksi viljeltyjä farmeja ja yleisesti on maan tuottokyky vähentynyt siinä määrin, että noin kolmaskymmenesosa koko alueesta on sellaista, että sitä on mahdoton saada entiseen hedelmällisyyteensä muuten kuin jättämällä se luonnon valmistettavaksi.*)

Suuret joukot farmeja idän valtioissa jätettiin kylmilleen, kun ne tulivat tuottokyvottomiksi ja omistajat matkustivat lännelle uusilla maille kilpailemaan. Keskilännellä tunnetaan maanviljelystä vasta sadan vuoden vanhana ja suuremmassa määrässä vasta viidenkymmenen vuoden vanhana, mutta siitä huolimatta huomataan

*) "Man and Earth" (Ihminen ja maa), kirj. N. S. Shaler, sivu 129.

maan tuottokyvyn alentuneen suunnattomasti siitä, mitä se oli luonnontilassa ollessaan. Yksinpä Californian, Washingtonin ja Oregonin hedelmällisimmissäkin laaksoissa huomataan maista kulutetun suuret määrät kasvullisuudelle tarpeellisia aineksia.

Saadaksemme tarkemman kuvan siitä, kuinka hui- maavasti kapitalistinen järjestelmä voi rikkoa luonnon- lakeja tuhoamalla ainoan elättäjensä maan, täytyy mei- dän tarkastaa sen omia laatimia numeroita, samalla kun meidän on muistettava, että maakin on ikäänkuin elolli- nen olento, joka kärsii kun sitä huonosti hoidetaan. Ja kun se kärsii, kärsii koko yhteiskunta, ja kun se kuolee, kuolee koko yhteiskunta.

Maan kasvuvoima on riippuvainen useista kymme- nistä eri kemiallisista aineista, jotka lyhyiden vuoksi voidaan tässä jakaa vain kolmeen luokkaan, nim. *tyypeä*, *kaliunia* ja *fosforia* sisältäviin. Ilman riittävää määrää noita aineita ei maa voi kasvaa. Osa kasveista kuluttaa enemmän noita kasvullisuutta synnyttäviä aineita, jota- vastoin toiset kasvit niitä tuottavat ja voipa maa itsekin tuottaa omin voiminsa, jos sille annetaan tilaisuus siihen.

Kapitalistiselle kilpailujärjestelmälle ominaisella voimalla pakottaa se kumminkin maanviljelijän jättä- mään huomioonottamatta muut puolet kuin yksistään sen, että maa tuottaa jokaisessa käänteessä, sillä kilpai- lu on saattanut maanviljelijän sellaiseen asemaan, että hänellä ei ole yhtään varaa palauttaa vastaavassa määräs- sä kasvuvoimaa muuten kuin kasvattamalla vuorottele- malla sellaisia kasveja, joista samalla kun niistä on suoranaisia tuloja on myöskin maalle hyötyä. Sellainen- kaan vuorottelu ei käy päinsä kaikissa tapauksissa, sillä yleensä on pakko kasvattaa sellaisia kasveja, joille on markkinoita.

Sellaisen viljelystavan seurauksena lasketaankin Yhdysvalloissa maan tuotantovoiman tuhlaus jo jättiläis- mäisissä luvuissa, joille ei mikään maa vedä vertoja, huolimatta siitä, että niitä on viljelty tuhansia vuosia.

Vaikkakin *typpi* on kasvullisuudelle tärkein ja sitä laskeaan kulutetun noin 35 prosenttia siitä summasta, joka maassa on ollut ennen sen viljelykselle joutumista, ei sen tuhlaaminen ole siltä niin arveluttavaa kuin muiden ainesten, sillä typpeä voidaan saada maahan kasvattamalla sitä tuottavia kasveja, kun siihen tulee suotuisat olot. Molemmissa Dakotoissa sekä Minnesotassa on typpi osittain jo niin tyyten loppuun kulutettu maasta, että on suuria maa-aloja, joissa esim. vehnänviljelys ei enää ensinkään kannata, mutta kun satoa ei voida muuksikaan muuttaa yksityisten voimilla, niin yksistään tämä maan kasvukyvyyttömäksi viljeleminen tulee ajamaan sielläkin monta maanviljelijää pois maaltaan. Typpeä vaativien kasvien kuluttamaa typpeä on koetettu saada takaisin apulannoituksella, mutta siinä ovat onnistuneet ainoastaan rikkaat suurviljelijät. Sitäpaitsi lasketaan, että Chilessä, jossa typenpitoista apulannoitusainetta (n. s. Chile-salpietaria) tuotetaan, riittää sitä korkeintaan 300 vuodeksi.*)

Kalium on toinen kasvullisuudelle tärkeä aine, jonka tuhlaaminen maasta merkitsee koko kansakunnan vauriota. Tavallisessa viljelysmaassa lasketaan olevan noin $2\frac{1}{2}$ prosenttia kaliumia. Nykyisenkin viljelystavan mukaan lasketaan kumminkin kaliumia riittävän pariiksi tuhanneksi vuodeksi. Sen lisäksi tunnetaan erikoisia mineraaleja eli kivennäisiä (eniten Saksassa), joista voidaan saada kalium-ainetta.

Fosfori on kolmas aines, joka on maan kasvullisuudelle välttämätön; sitä lasketaan tavallisessa viljelysmaassa, sen luonnon tilassa ollessa, olevan keskimäärin noin 2940 paunaa eekkerillä maanpinnasta kahdeksan tuumaa syvälle. Jos tätä todellisuudessa voidaan pitää oikeana määritelmänä, on tässä maassa tuhlatu fos-

*) "Nitrate Deposits of Chile" (Chilen nitraattivarastot), kirj. R. W. T. Penrose, Jr.; Journal of Geology, Vol. XVIII, siv. 28.

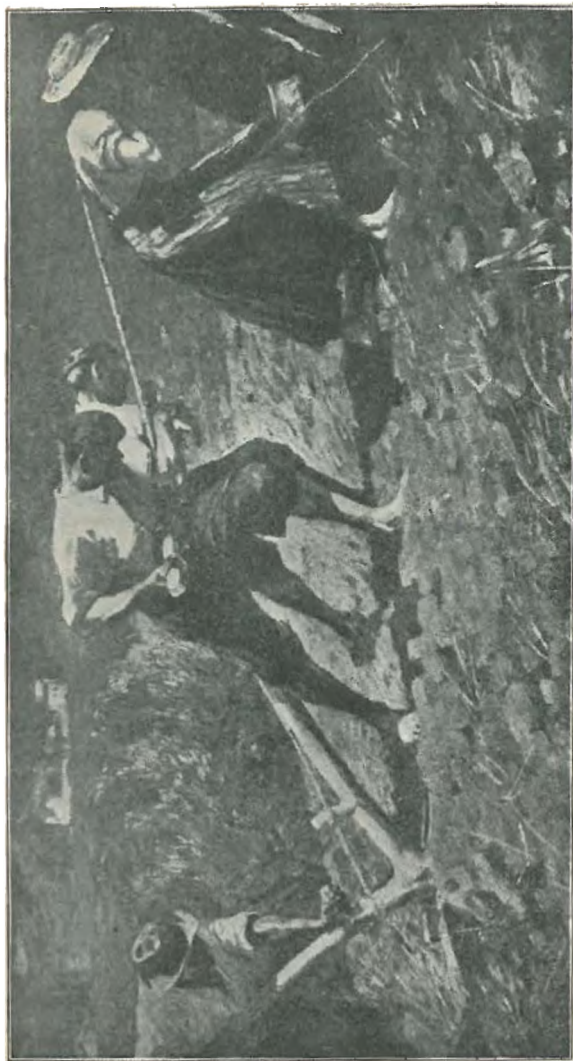
foria yksi kolmasosa siitä määrästä, mitä sitä on alkuaan ollut. Fosforia kulutetaan kaikista enin viljelemällä vehnää jatkuvasti samassa maassa, sillä vehnä sisältää fosforia noin 0.39 prosenttia, ja saa se sen kaiken maasta.*)

Fosforin tuhlaminen maasta on saanut aikaan sen, että useissa valtioissa idässä ja etelässä ei voida yrittäkään kasvattaa viljaa, ellei maahan saada fosforipitoista lantaa. Prof. Hopkins, Wisconsinin maanviljelysopiston julkaisussa No. 174, sanoo fosforin tuhlauksesta seuraavaa: "Kaikki vanhat tasankomaat Virginiassa ilmoitetaan liian hedelmättömiksi viljelykselle, sillä kemiallisilla tutkimuksilla on saatu selville, että 2,000,000:ssa paunassa maata on ainoastaan 340 paunaa fosforia"; samalla kertaa kun parhaat mustanmullan maat Illinoisissa sisältävät enemmän kuin kuusi kertaa tuon summan. Eteläinen New York ja Ohio, joita vielä noin 50—60 vuotta sitten pidettiin hedelmällisinä alueina, ovat hyvin arveluttavasti kärsineet fosforin tuhlauksesta, vaikkakin sinne jatkuvasti lähetetään muualta fosforipitoista lantaa.**)

Samaa huomataan yksinpä Mississippin laaksossakin Wisconsinissa; vaikkakaan noita maita ei ole viljelty kuin noin 50 vuotta, on tuota tarpeellista ainesta tuhlatu noin 35 prosenttia sillä ajalla. Prof. Snyder'in laskujen mukaan kestää maassa fosforia keskimäärin 160—250:ksi vuodeksi, kun yksinomaan jyväsvejeä kasvatetaan, eikä lannoitusaineita käytetä enemmän kuin niitä nykyisin käytetään. Yhdysvalloissa lasketaan vielä olevan noin 467 milj. tonnia rikkaampia fosforipitoisia kivennäisiä (fosfaatteja), jotka sisältävät noin 15—20% fosforia. Ja kuten Prof. C. Van Hise teoksessaan "The Conservation of Natural Resources in U. S." (Yhdysvaltain luonnonrikkauksien säilytys) lausuu, ottaisi sata vuotta käyttää kaikkia Yhdysvalloissa

*) Wisconsin Bulletin No. 1.

***) Chas. Van Hise teok. Nat. Resources in the U. S.

TYB.

Kan-kalalisen manarib Klein Chevalierin unalonus.

olevia kaivoksia ennen kun saadaan maahan takaisin sama määrä fosforia kuin siinä oli luonnon tilassa ollessaan, jos nim. nyt heti viljelystapa muutettaisiin niin, että täst'edes ei enää fosforia ensinkään tuhlattaisi. Kaivannoista myydään ulkomaillekin fosforinpitoisia lannoitusaineita ja sitä yleensä haaskataan samalla tavalla kuin maastakin, sillä suurin osa fosfaattikaivoksista kuuluu yksityisille rahamiehille.

Vaikkakin satojen suuruus eri viljalajeilla on kohonnut viimeisten kymmenen vuoden aikana muutamilla prosenteilla, ei se ole kuin puolet siitä, mitä se on Europan maissa, eikä se todista ensinkään maan arvon paranemista, vaan vaikuttaa siihen etupäässä parannetut siemenet ja keinotekoiselle kastelulle avatut suuret maa-alueet, jotka vielä ovat voineet säilyttää hedelmällisyytensä siksi hyvin, että suurempia vaurioita ei tunnetta, vaikkakin huomataan, että alaspäin nekin ovat menossa.

Asiain ikävä tila on tultu huomaamaan hallitusmiesten taholta vasta viimeisinä vuosina — on nimittäin huomattu, että Tyynimeri lännellä on estänyt etemmäs uusien maitten raiskaamisen. Parannukseksi esitetään vuoroviljelystä, jonka avulla voitaisiin pitää ainakin se järellä, mikä vielä on tuhlaamatta. Maanviljelystieteen kannalta katsottuna se onkin oikea keino asemaa parantaa, mutta se on nykyisessä järjestelmässä käytännöllisesti mahdoton, sillä nykyaikana on pakko kasvattaa niitä kasveja, joita voidaan myydä, ja parhaiten voidaan myydä vehnää, puuvillaa, perunoita y. m. maata kuluttavia kasveja. Palkokasveihin kuuluvia heinäkasveja vuorotteluun yhdis'ämällä voitaisiin asemaa parantaa, mutta esim. viime vuonna jäi miljooneja tonneja heiniä myymättä ja seuraavina vuosina niiden samojen heinien myynti ei suinkaan vetele. Tosin kehoitetaan kasvattamaan karjaa, jolloin myöskin voitaisiin käyttää heiniä jonkun verran enemmän ja saataisiin pelloille lantaa, mutta karjankasvatukseen kääntyminen suuremmassa

määrässä tuottaisi ensiksikin suuria kustannuksia, joita yksityiset maanviljelijät kilpailun ollessa nykyisillään eivät voisi kestää, sillä lihasta, samoin kuin karjan tuotteistakin saa kasvattaja niin pienen hinnan, että täytyy olla kerrassaan mestari, joka voi saada tuloja niin paljon, että voi edelleen tuottaa. Edelleen karjan ja karjantuotteiden myynti on nykyisin niin monimutkaista, että ainoastaan koulunkäyneet voivat niitä edukseen myydä, jotavastoin esim. vehnä, puuvilla y. m. voidaan yksinkertaisesti jättää välittäjälle, jolta mahdollisesti on jo etukäteen lainattu rahaa niitä vastaan. Sitä paitsi teuras- samoin kuin muillekin karjatuotteille voisi tulla hyvin pian markkinat täyteen, tai ainakin epävarmoiksi, joka merkitsisi pääomaa omaamattomalle maanviljelijälle täydellistä tuhoa. Lisäksi heinän käyttö aina vaan vähenee uudemman ajan karjataloudessa.

Maan hedelmällisyyden säilyttäminen, silloin kun markkinat pakottavat kasvattamaan joitakin määrättyjä kasveja, jää yksinomaan lannoituksen varaan, johon voidaan käyttää joko karjalantaa, apulantoja tai vihantalannoitusta; käytetäänpä yksinkertaisesti sitäkin keinoa, että annetaan maan olla ilman minkäänlaista kasvia muutaman vuoden, jolloin luonto itse voi kerätä voimaa. Nekin ovat tieteellisesti päteviä neuvoja ja niiden tunnetuksi tekemiseksi uhraa kapitalistinenkin hallitus useampia miljooneja joka vuosi tässäkin maassa.

Voidaksemme saada käsityksen siitä, mikä sitten on syytä siihen, että maanviljelijät eivät pidä maataan tuotokunnossa, täytyy meidän hieman tutustua siihen asemaan, missä maanviljelijät tässä maassa nykyään ovat. Ensiksikin kun tiedetään, että maanviljelystuotteita tuotetaan myytäväksi, käsitetään mistä silloin on kysymys; silloin on kysymys liikevoitosta, joka saadaan tuottamalla vähillä kustannuksilla ja pienellä maa-alalla mahdollisimman paljon, sentähden kun maa on kallista ja verot korkeat. Edelleen kun tiedetään, että maanviljelystuotteita tuotetaan paljon enemmän kuin niille on kysyntää,

niin tulee tuottajille toiseksi kysymykseksi voida tuottaa niin paljon edullisemmin, että voi myydä huokeammalla kuin kilpailijansa, toinen maanviljelijä. Me tiedämme, että maanviljelijät eivät ole järjestyneet samalla tavalla kuin heidän tuotteillaan keinottelevat kauppakapitalistit, joten maanviljelijäin kilpailevaa asemaa ovat kapitalistit käyttäneet hyväkseen, etenkin kun heillä on ollut apunaan maanviljelijäin liikatuotanto. Kapitalistien keskuudessa ei vallitse ostokilpailua ensinkään siinä määrin kuin maanviljelijäin keskuudessa myyntikilpailua. Myyntikilpailu maanviljelijöille on tullut niin rasittavaksi, että voitokysymys on jäänyt tykkänään sivuun ja pääkysymykseksi on tullut yksinomaan voida tuottaa niin alhaisilla hinnoilla, että voi edes saada tuotteensa myydyksi, voitosta puhumattakaan. Ja kehityksen kulkiessa edelleen, kun koneet suurfarmeilla ovat alkaneet tuottaa niin halvalla, että käsiteollisuutta käyttävän farmarin ei mitenkään kannata tuottaa sillä hinnalla, on täytynyt alkaa myydä, huolimatta ensinkään kannattakoon tai ei.

Todisteesi siitä, että maanviljelys ei ole kannattanut enää pitkiin aikoihin muille kuin joillekin suuremmille kapitalistifarmareille, voidaan tässä esittää muutamia numeroita. Yhdysvaltain maanviljelijä saa vuodessa keskimäärin tuloja noin \$700 puhtaaksi, kun on vedetty pois siementen hinta, joita satoon on käytetty. Siitä summasta täytyy hänen maksaa työläistensä palkat, lannoittaa maansa ja elää itse. Kun vedetään pois se, mitä maanviljelijä maksaa vuosittain palkkalaisilleen, jää hänelle itselleen alle dollari päivää kohden. Kun laskeaan, että perheessä on useinkin täysikasvuisia lapsia ja sen lisäksi perheen äiti, jotka kaikki tekevät työtä, niin voidaan laskea jokaisen farmista riippuvan, työtä tekevän henkilön keskimääräiseksi päiväpalkaksi noin 10—25 senttiä kymmentuntiselta päivältä. Kun sitten vielä otetaan huomioon, että tässäkin maassa on maanviljelijöitä, jotka tekevät maanviljelyksellä suuria voitto-

jakin — kuten suurviljelijät, jotka tuottavat koneilla, uusimman ajan ammatti- ja kauppatieteen avustamana — niin saamme selville, että keskiarvon alapuolelle jääneille ei jää palkaksi mitään. On siis päivänselvää, että vaikka maanviljelijää kuinka kehoitettaisiin lannoittamaan maataan, niin ennen hän kumminkin jotakin ostaa syödäkseen ja vaatetukseksseen, eikä hänen tulonsa ole aina riittänyt siihenkään.

Niin kovasti kuin maanviljelijäin onkin täytynyt tehdä työtä ja kärsiä puutetta, on heidän taloutensa siitä huolimatta mennyt huimaavaa vauhtia alaspäin. Kun ei ole tuotteista saatu edes riittävää määrää omaan elämään, niin on jouduttu syömään maata kahdella tavalla: ensiksikään ei ole voitu antaa maalle sitä voimaa takaisin, joka siitä on otettu ja toiselta puolen on otettu maan nojalle velkaa. Edellä on selitetty ensinmainittu puoli, joten jää tehtäväksi pieni silmäys toiseen puoleen. Yhdysvalloissa on nykyisin lähes 40 prosenttia koko maan farmeista vuokrafarmeja, jotka ovat joutuneet pois niiden raivaajilta ja omistajilta melkein yksinomaan kiinnityslainain kautta. Jällellä olevien farmien rasituksena on noin *viiden biljoonan dollarin velka*, joka merkitsee keskimäärin noin \$1,000:n velkaa jokaista keskikokoista farmia kohden, ja josta summasta farmarit maksavat vuosittain pelkkänä korkona noin 500 miljoonaa dollaria. Aseman korjaantumisesta ei ole toivoakaan, sillä tilastot päinvastoin osottavat, että se on viimeisten vuosikymmenien aikana pahentunut nopeammin kuin koskaan ennen.

Tosin väitetään, että maanviljelijäin asema paranisi, jos maanviljelys muutettaisiin tuottavaksi; väitetään, että maanviljelijä voisi hyvin ostaa esim. apulantoja tai uhrata maan aina jonakin vuonna vihantalannoitukselle, koska se parantaisi satoa ja niin ollen takaisi maanviljelijälle paremmat tulot. Sekin on tieteellisesti aivan paikallaan, mutta käytännöllisesti mahdoton. Ensiksikin on maanviljelijällä pakko panna "pisin sormi suuhun", joka

tarkottaa sitä, että ei voida luovuttaa maalle aikaa, eikä rahaa lannoittamiseen sen toivossa, että siitä mahdollisesti joskus tulisi takaisin, sentähden että ei ole varoja, kun jo mahdollisesti on tehty velkaa ja kun jokainen mahdollinen sato tarvitaan elämiseen. Toiseksi ei suuremmista sadoista nykyoloissa olisi maanviljelijälle hyötyäkään, sen syyn takia kun vähempiäkään vuodentuloja ei tahdo saada myydyksi. Kuvaavana esimerkkinä siitä mainittakoon, että viime vuonna, jolloin oli erittäin hyvä vuosi maanviljelystuotantoon nähden, maksettiin maanviljelijöille tuotteistaan vähemmän kuin edellisenä vuonna, jolloin oli huonompi vuosi. Saman syyn takia ovat jotkut suurimmat maanviljelijäin järjestöt etelässä käyttäneet sitäkin tapaa, että ovat kullekin jäsenelleen antaneet oikeuden korjata jonkun määrätyn osan sadosta — niin paljon kuin on luultu voitavan tavallisella hinnalla myydä — ja loppu on täytynyt jättää pellolle mätänemään. Maanviljelystuotteita tuhlaataan ja mätänee tässä maassa niin paljon, että niitä ei kukaan voi laskeakaan; niinpä maataloustieteilijätkin puhuvat jo tuhansista vaununlasteista, joita yksistään varastohuoneisiin mätänee, puhumattakaan niistä summista, mitä mätänee farmeille, kun ei niitä saada markkinoille.

Niin vaikea kuin näin pienessä kirjoituksessa onkin käsitellä näin suurta kysymystä, uskon noidenkin seikkain osaltaan todistavan sitä, että kapitalistinen tuotanto- ja myyntitapa ei voi olla vaikuttamatta täydellistä vallankumousta maataloudessakin. Maanviljelijät ovat siinä suhteessa olleet edullisemmassa asemassa teollisuustyöväestöön verrattuna, että heillä on ollut maansa, jota he ovat voineet ryöstää korvaukseksi siitä, että kapitalisti on heitä ryöstänyt, jotavastoin teollisuustyöväestön on täytynyt nousta ennemmin kapitalismia vastaan sen syyn tähden, että heidän takanaan ei ole ollut ketään, eikä mitään, jota he olisivat voineet ryöstää. Nyt on seinä edessä maalaisväestölläkin, eikä sitä poista

mitkään reformit, ei keskuslainarahastot, eikä (kapitalistisen) valtion markkinatoimistot, vaan koko maanviljelysväestön yhteenliittyminen teollisuustyöväestön kanssa taloudellisesti ja poliittisesti. Sinnepäin ollaankin menossa, sillä yhteistoiminta-aate — ja sen korkein muoto, sosialismi — leviää kulovalkean tavalla maalaisväestönkin keskuuteen.

Wm. Marttila.

"OMAN MAAN TUOTTEITA."

Volharding.

*Palanen Hollannin osuustoimintaliikkeen
historiaa.*

Kirj. Piet Vlag.

Usein näkee osuustoiminnallisten yritysten edistymisestä selostuksia, jotka perustuvat pääasiallisesti niiden yritysten tai liikkeiden kuukautisiin tai vuotuisiin tileihin. Sellaiset selostukset ovat hyödyllisiä. Niissä esitettyjen numeroiden huolellisesta tarkastelusta on epäilemättä paljon oppimista. Mutta vielä äärettömän paljon hyödyllisempää on ymmärtää, pohjata ja mitata niitä erilaisia voimia, jotka ovat nämä tulokset aikaansaaneet.

Niiden tietojen perusteella, mitkä J. J. Muylwyk, Haagin kaupungissa Hollannissa toimivan *Volharding*-nimisen osuuskunnan esimies on minulle antanut, koetan kertoa niistä sisäisistä voimista, jotka ovat *Volharding*in luoneet. Jollen siinä onnistu, niin syy ei ainakaan ole tietojen ja numeroiden puutteessa. Ainoastaan sellainen erinomaisen menestyksellinen liike, kuin *Volharding* on, voi tuoda julkisuuteen ne monet heikot puolet, joista se on saanut entisaikoina kärsiä.

Lyhyt katsaus Volhardingin tärkeimpiin vaiheisiin.

Ensimmäinen agitatsioonikokous Ambachtsgebouw'ssa (ammattilyhdistysrakennuksessa).....	1879
Ensimmäinen leipomo avattu (Paulus Potter kadulla) heinäk. 6 p.	1880
Avattu suuri leipomo 10,000 dollarin suuruisella lai- natulla pääomalla	1882
Työttömien avustusrahasto perustettu	1883
Ensimmäinen huomattavampi taloudellinen menestys, loppupuolella vuotta	1884
(Liikevoitto tältä ajalta oli \$2,763, kulutus \$18,142.)	
Kokoushuone "Walhalla" ostettu opetus- ja sivistys- tarkoituksia varten	1887
Kivihillen välitys aljettu	1890
Sairaus- ja hautausapukassa perustettu.....	1891
Omat sairaalat avattu	1894
Joukko ruokatavaraa avattu.....	1896
Kokonaisliikevaihto \$257,673.00	1900
20% liikevoitto leivästä ja 5% voitto ruokatavaroista julistettu	1900

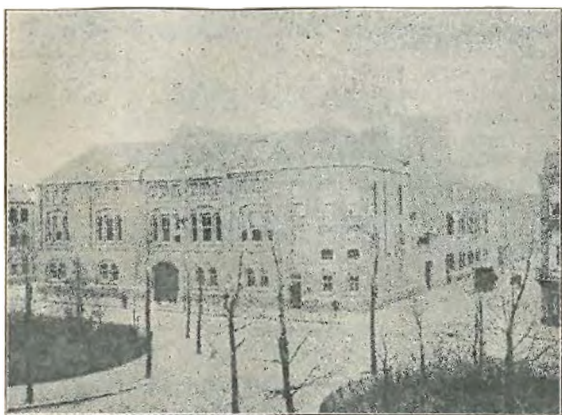
Nykyään Volharding myy ja välittää kolmannelle osalle Haagin kaupungin asukkaista leivän, ruokatavarat, kengät, jalkineet, polttoaineet j. n. e. Mutta sen tärkein ja voimakkain puoli on sen sairaus- ja hautausapukassa, jolla ylläpidetään suuri joukko omia etevä lääkäreitä ajanmukaisia sairaaloita, apteekkeja y. m.

Myötäliitetyt kuvat sekä ylläoleva lyhyt katsaus Volhardingin historian tärkeimpiin kohtiin, kertovat suoraan ja silmiinpistäväällä tavalla Volharding-yrityksen saavuttamasta aineellisestä menestyksestä. Mutta ne eivät ilmaise sitä seikkaa, että se pystytettiin samalla tavalla kuin Israelin temppeli — miekka toisessa ja muurauskauha toisessa kädessä.

Volhardingissa ei näy enää jälkeäkään siitä kiusallisesta taudista, joka tunnetaan liiallisen kansanvallan nimellä. Mutta sekin on saanut silti potea tuon taudin, erilaisissa muodoissaan. Kun yrityksen alkuaikoina joku jäsen osoittautui jollakin tavoin toisia etevämmäksi, niin "pohjajoukot" erottivat hänet heti osuuskunnasta alahuutojen kaikuessa. Noiden pohjajoukkojen tunnus-sanana oli: "Jos meidän joukossamme on joku, joka on

muita etevämpi, niin menköön muualle etevyyttään näyttämään!”

Volhardingin perusti joukko sosialisteja vuonna 1879. Sen syntysanat lausuttiin tunnetun sosialistin F. Domela Niewenhuis'in toimeenpanemilla valtiotalouden luentokursseilla. Eräässä luennossaan N. nimittäin kertoi kuulijoilleen erään Ghentissä, Belgiassa aikaisemmin perustetun osuusleipomon ihmeellisestä edisty-

Volhardingin uusi leipomo.

misestä. Asian johdosta kutsuttiin työläisten kokous. Työläiset hyväksyivät innokkaasti osuustoiminta-aatteen. Kokouspaikalla jo pantiin liikkeelle nimilistä varojen keräystä varten. Tässä ensimmäisessä kokouksessa merkittiin yritykseen 32 dollaria; merkinnät oli suoritettava 4 sentin suuruisissa erissä viikottain.

Jo tässä ensimmäisessä kokouksessa nimi "De Volharding" (Itsepintainen) oli monen huulilla. Olen itsekseni ihmetellyt, kuka lie ollut se kaukonäköinen hollantilainen, joka tuon nimen keksi. Yhtiön pöytäkirjoista ei se selviä. Otaksun, että hän tunsi kansalaisensa ja tiesi,

miten tulisi käymään. Noita kokouksia jatkui sitte viikko viikolta kuukausimääriä ja joka kokouksessa koottiin nelisenttisiä ja kirjoitettiin uusia jäseniä.

Heinäkuun 6 p:nä 1880 oltiin sitte vihdoinkin valmiita alkamaan. 183 perheen kannatus taattuna, avattiin silloin yhdistyksen ensimmäinen leipomo Paulus Potter kadulla.

Siisäkuva uudesta leipomosta.

Heti alusta pitäen ja vuosimääriä oli osuuskunnan elämä yhtämittaista melskettä, eikä ollut harvinaista että sen kokouksissa oltiin nyrkkisilläkin.

Volhardingilla ei vielä silloin ollut nykyistä miellausettaan: "Pääasioissa yksimielisyyttä, epätietoisissa asioissa vapautta, kaikissa asioissa suvaitsevaisuutta." Otti kolmenkymmenen vuoden ajan aimo itsepintaista ottelua, ennenkun päästiin tähän tunnuslauseeseen.

Kahdeksankymmentä-luvulla oli Hollannin sosialisti-puolueessa voimakas anarkistinen aines. Joukko näitä anarkisteja, eli n. s. "vapaita" sosialisteja, oli myöskin

Volhardingin jäsenenä ja vuonna 1886 heidän onnistui saada yhdistyksessä käsiinsä määräämisvalta, kaikkien muiden ainesten yhtyneestä vastarinnasta huolimatta. Tappiolle joutuneen vähemmistön Volhardingin jäsenistössä muodostivat todelliset sosialistit, ne, jotka poliittisesti olivat anti-sosialisteja sekä laajempi aines, joka vastusti minkään valtiollisen puolueen kontrollia yhdistyksen asioissa, koska se tekisi yleisestä kansanliikkeestä jonkun valtiollisen puolueen siiven.

Pian sen jälkeen vanhoilliset jättivät Volhardingin ja perustivat oman erikoisen osuuskunnan, jolle nimesi pantiin "Toivo". Ensimmäinen pykälä heidän perussäännöissään kielsi sekä sosialistien että anarkistien pääsyn osuuskunnan jäseniksi. Olkoon sivumennen sanottuna, että nämä taantumusmieliset nimittivät itseään "puolueettomiksi".

Mutta potrat hollantilaiset puoluetoverimme eivät siihen heittäneet. Vuonna 1887 alkoi yleinen ottelu yhdistyksen anarkistisia aineksia vastaan. Ihmettelenpä, tokko he hokkasivat, että heidän oli nyt taisteltava samoja aineksia vastaan, jotka aikaisemmin olivat käyttäneet heitä "kissankäpälänä" taistelussa "puolueettomia" vastaan. Jos koskaan mikään ihmisryhmä on niittänyt sitä, mitä he ovat kylväneet, niin Volhardingin anarkistinen aines teki sitä silloin. Omien persoonallisten kokemuksieni nojalla tiedän, että anarkistit olivat etupäässä vastuunalaisia yhdistyksessä vallitsevasta suvaitsemattomuuden hengestä. He ja monet provokaattorit, jotka lyöttäytyivät heidän riveihinsä, panivat alkuun alas-huudot, jotka heti kohdistettiin jokaiseen, joka tässä suuressa joukkoliikkeessä oli kylliksi uhkarohkea noustakseen varpailleen, korottaakseen äänensä ja nostaakseen päänsä tavallista, keskinkertaista tasoa ylemmäksi. Minä sanon, että minulla on persoonallista tietoa tämän ryhmän toiminnasta, sillä minä olen aikani itse kuulunut heidän joukkoonsa, vaikkakaan en Volhardingin jäsenenä.

Aikaisin 90-luvulla vapautui Volharding anarkistisista aineksista. Tai oikeammin sanottuna anarkistit lähtivät Volhardingista. He jättivät sen, kun se ei toteuttanutkaan niitä monia utopistisia odotuksia, mitä he olivat muodostaneet siitä, minkälainen menestyksellisen osuustoimintayrityksen tulisi olla. Pääsyy siihen, miksi nuo ainekset olivat niinkin kauan pysyneet Volhardingissa, on löydettävissä siinä, että se tarjosi mainiota suojaa heidän vainoille tovereilleen. Mutta pian hallitus lakkasi vainoomasta ja sitäpaitsi vainot agitaattorit lakkasivat agiteeraamasta, kun he tunsivat olevansa varmassa turvassa Volhardingin siipien suojassa.

Nykyään Volharding on yhä enemmän joutumassa perheenemäntien määräämisvallan alle. Näiden ansioksi onkin luettava se, että Volharding kaikesta huolimatta jäi elämään. Nämä perheenemännät, joilla kannustimeina toimintaansa on omat aineelliset ja ruumiilliset tarpeensa, kulkeutuvat — samatenkuin Europan ammattiyhdistyksetkin — vähitellen yhä kauemmaksi tungettelevista "johtajistaan".

Se erikoinen läksy, mikä Volhardingin taisteluista ja menestyksestä on opittavana, on, että mikään työväenluokan liike ei voi elää pysyvästi ja tehdä menestyksellistä työtä, jollei sen toimintaa ole ohjaamassa kaksi eri voimaa, jotka toimivat saman tarkoitusperän toteuttamiseksi. Taloudellisen puristuksen täytyy olla kannustamassa joukkoja toimintaan. Ja sittekin on aivan totta, että liike ei voi olla pysyväinen, se ei voi laajeta, jollei osa jäsenistä ole sosialistisen uskon elähyttämää, jolleivät he katso tulevaisuuteen ja käsitä, että se työ, mitä he nyt tekevät, valmistaa tietä tulevalle vallankumoukselle. Nämä kaksi voimaa, jotka näennäisesti ovat erilaisia, eivät todellisuudessa ole ristiriitaisia, ja niiden täytyy sulautua yhdeksi, jos liikkeellä mieli olla elinvoimaa.

(Suomentanut *Severi Alanne.*)

PERCY B. SHELLEY.

Percy B. Shelley,
englantilainen vapausrunoilija.

Kirjassaan *“Runoustaiteen puolustukseksi”*, sanoo Shelley: “Runoilijat ovat maailman tuntemattomia lainsäätäjiä.” *“Kahlehdittu Prometheus”**) nimisen runomittaisen näytelmänsä esipuheessa oli hän aikaisemmin lausunut julki sen mielipiteensä, että runoilijalla on velvollisuuksia yhteiskuntaa kohtaan: “Kirjallisuutemme kukoistusajan suurten kirjailijoiden ansio se on, että ihmisten yhteenkuuluvaisuuden tunto niin äärettömän suuressa määrässä kasvoi. Tämä puolestaan murskasi sen täydellisen ja kuristavan sortovallan, jota kristillinen kirkko harjoitti.

*) Prometheus, Japhetoon poika, muinaiskreikkalaisessa jumalaistaruksessa tulen jumala. Hän hankki ihmisille tulen (kaiken viljelyksen ja sivistyksen ensimmäisen ehdon), jonka jumallalta ryösti. Rangaistukseksi kiinnitettiin hän ylljumala Zeus’in rautavitjoilla kallioon, jossa korppikotkat nokkivat hänen yhä uudestaan kasvavaa maksaansa. Tästä tuskallisesta asemasta vapautti hänet vihdoin Heracles, jonka jälkeen hän vietiin Olympeen (taivaaseen), jossa hän pääsi jumalien neuvonantajaksi.

Me olemme Milton'ille*) kiitollisuuden velassa siitä, että hän on tuota henkeä kehittänyt ja vienyt eteenpäin. Jumalallinen Milton (muistakaamme tämä aina) oli tasa-valtalainen ja rohkea moraalin ja uskonnon tutkija. Meillä on syytä olettaa, että juuri aikakautemme suuret runoilijat ovat ne, jotka pitävät sitä koossa ja että he ovat yhteiskunnallisissa olosuhteissamme ja katsantokannassamme odottamatta tapahtuvien mullistuksien kannattajia ja edeltäjiä." Shelley huomauttaa kuitenkin, etteivät hänen runoteoksensa sittenkään yksinomaan palvele valtiollis-yhteiskunnallisia uudistustoimenpiteitä. Hän sanoo halveksivansa opettavaa runoutta ja kaikki mikä voidaan lausua yhtä hyvin suoranaisessa muodossa, vaikuttaa hänen mielestään runomuotoon puettuna pitkä-veteisesti ja saa turhanpäiväisyyden leiman. Silti on hänen runoutensa tendenssitaidetta (tarkoituseräistä taidetta) sanan korkeimmassa merkityksessä: siinä ihmiskunta näkee tulevaisuutensa omien kokemuksiansa muodossa.

Shelley'n mielipiteen mukaan on runoilija ihmiskunnan haaveita luova profeetta, joka syvästi tuntee koko luomakunnan tuskan, joka elävällä myötätunnolla ottaa osaa aikakautensa taisteluihin — johtajana ja ohjaajana, ja juuri näiden mielipiteidensä perusteella voidaan hän lukea kuuluvaksi ylevimpien runoilijoiden joukkoon. Hän on runoilija ja samalla vallankumouksellinen politikoitsija.

Shelley ja saksalainen George Büchner**) ovat ainoat sen aikakauden runoilijoista, jotka käsittivät oikein runoilijan tehtävän ja joita niinollen voitaisiin sanoa "sosialistisiksi". He ovatkin 19 vuosisadan alkupuolen maailman kirjallisuuden nuorukaissielut. Kun kaikki

*) Milton, John, englantilainen runoilija, syntynyt v. 1608 Lontoossa, kuollut v. 1674. Hänen kuuluisin teoksensa on hänen kertova runoelmansa "Kadotettu Paratiisi."

**) George Büchner, *1813, †37, (näytelmä)runoilija.

ihmiskunnan valoisamman tulevaisuuden toiveet näyttivät olevan tukahdutetut Ranskan suurta vallankumousta seuranneeseen yleiseen taantumukseen, niin löysi tulevaisuus turvapaikan näiden runoilijoiden aivoissa. Shelley on pyhittänyt koko olemuksensa kansanvaltaisen tasavallan julistamiselle, aikana, jolloin mahtava Englanti nostatti koko Europan parasta aikaa voimistuvan kapitalismin palkkasoturiksi Napoleonin vastaan ja jolloin sen teollisuus, Napoleonin kukistuttua, kieltämättä otti valta-aseman maailman markkinoilla, samalla kun se kotimaassaan verisesti kukisti nälkäänäkevien työläisten toivottomat kapinaannousut. — Tämä sankarillinen, unelmoiva nuorukainen, joka oli aatelissukua, vastusti kaikkea, mitä hänen isänmaansa mahtavat pitivät pyhänä. Hän oli ankara ateisti. Monarkiaa (yksinvaltaa) kohteli hän tasavallanharrastajalle ominaisella vihalla, aatelisherrojen valtaa hän vastusti kansanvallan ajajan oikeudella, rikkaiden sortovaltaa vastaan heitti hän sosialistisen yhdenvertaisuus-julistuksen. Heidän sovinnaisia siveyskäsitteitään hän loukkasi, antamalla julkisesti tunnustuksensa *vapaaehtoiselle* rakkauden intohimolle.

Hänen aikalaisensa kostivat sen halveksumisen, jota hän heille osoitti. He ajoivat hänet maanpakoon ja häväisivät häntä. Kukaan ei lukenut hänen runojaan. Ainoastaan "*Queen (kuningatar) Mab'ia*" (yksityisesti painatettu vuonna 1813), joka on hänen ensimmäinen huomattava teoksensa, luettiin hiukan. Shelley suosi siinä uskontoa ja sovinnaista moraalaa. Hänen draamansa katosivat tietämättömiin, hänen poliittiset ja historiallis-filosofiset teoksensa eivät hänen eläessään joutuneet edes kirjapainoonkaan. Itse asiassa koko hänen elämäntyönsä oli ikäänkuin testamentti tuleville polville ja tämä *tulevaisuusvalltion* runoilija tuli vasta kuolemansa jälkeen eläväksi.

Shelley kantoi surumielisen-ylpeällä uskalluksella maanpakolaisuutensa, tuskansa, levottomuutensa ja sai-

rautensa. Hänen uskonsa tulevaisuuteen antoi hänelle sisäisen varmuuden, jota hän ei koskaan menettänyt. Itse todellisuudessa hän oli tuon uuden maan kansalainen, jonka hän näki tulevan. Häntä ei pelottanut myöskään aavistus siitä, että hän kuolisi aikaisin, sillä uskoessaan panteismiin, joka ei ollut hänelle mikään pelkkä mielihope, vaan hänen mielensä valtaava, syvä tunne, hän tunsu olevansa yhtä kukkien ja lintujen, lähteiden ja jäätiköiden, merien ja vuorien ja kaikkien äärettömän suurten kiertävien maailmojen kanssa. Hänen henkeään ravitsi helleniläinen sivistys; hänet oli Rousseau'n*) tuli puhdistanut, Goethe'a**) hän rakasti ja Wieland'ia***) mielihalulla luki. Tuo englantilaisen runouden hento Ariel****) on myöskin sorrettujen, vaalireformia vaativien irlantilaisien myrskyisten lentokirjasten sepittäjä; tuo Rousseau'n oppilas, joka pakenee erakon tavoin suureen luontoon, kauaksi ihmishumusta ja on vapaan yksilö-opin julistaja, on samalla myöskin valmis tunnustamaan, että *ihmiskunnan vapautus saavutetaan ainoastaan vapauttamalla joukot*. Kun Englannin hallitus v. 1819 hakkautti maahan nälkäänäkevän proletaarijoukon Lontoossa, kirjoitti Shelley säälimättömästi ruoskivan runonsa "*Anarkian naamio*", jossa tuodaan julki kidutettujen joukkojen taisteluun ryhtymisen välttämättömyys. Hän sanoo:

"Olkaa levolliset, te taistelutoverit,
jäykät kuten metsä ja päättäväiset;
liittäkää kätenne yhteen; rohkeutta sähkököön silmänne!
Ne olkoot teidän hyökkäys- ja puolustusascenne.

*) Rousseau, Jean Jacques, *1712, †178, revolutsionerinen kirjailija.

***) Goethe, Johann Wolfgang, *1712, †1832, suurin saksalainen runoilija; myöskin filosofi ja luonnantutkija.

****) Wieland, Christoph Martin, saksalainen runoilija, *1733, †1813.

*****) Ariel, ilmanhenki, Shakespearen näytelmässä "Myrsky".

Nouskaa ylös kuten leijona unesta, pudistakaa hartioil-
 tanne orjuuden ies
 kuten pudistatte aamukasteen, joka teidän nukkuessanne
 teidän yllenne laskeusi:
 heitä on vähän — teitä on paljon!"

* * *

Muutamien omaksuman lääketieteellisen taidekäsi-
 tyksen mukaan nerot eivät ole normaali-ihmisiä, vaan
 epämuodostumia. Tämän käsityksen näyttää Shelley'n
 koko elämä ja olemus todistavan oikeaksi. Tämä runoi-
 lija ei ollut päivääkään terve ja jätettyään koulun ja
 yliopiston, oli hän tuskin kuukauttakaan yhdessä pai-
 kassa. Hän sairasti kaikenlaisia tauteja, oli jos minkin-
 laisissa tuskallisissa asemissa; joka iltapäivä hän sään-
 nöllisesti vaipui tunteja kestävään uneen; näyt, hourai-
 lut, porvarillisten olosuhteiden ainainen epäjärjestys, le-
 voton erotiikka (rakkaus-elämä), korkein sielukkaisuus
 ja fyysillinen heikkous olivat yhdistyneet hänessä. Tässä
 intohimoisessa intoilijassa on tuskin mitään, mikä on
 normaalia. Ja tästä huolimatta ja ehkäpä juuri sen
 kautta on hänen taiteensa ylevän elämän suurin tervey-
 den lähde.

* * *

Percy Bysshe Shelley syntyi elok. 4 p:nä 1792 pe-
 rintötilallaan Horsham'issa, Sussex'in kreivikunnassa.
 Hän polveutui vanhasta, rikkaasta suvusta, joka aate-
 loitiin v. 1806. Kahdentoista vuotisena kirjoitettiin
 hän oppilaaksi Eton'in lukioon, jossa Englannin ylimys-
 perheiden lapset nauttivat opetusta. Jo täällä hän kir-
 joitti runoja ja kaksi suorasanaista romanssia. Mieli-
 kuvitustaan ravitsee hän lukemalla aivan ahmimalla
 kaikenlaisia romaaneja. Eton'ista siirtyi hän Oxfordin
 "University College'en", joka oli mitä vanhoillisin
 oppilaitos.

Kiihkeästi hän jo täällä kaipaa idealista rakastettua. 17 vuotiaana alkaa hän levottoman etsintänsä siinä suhteessa. Tuossa nuorena, pitkä- ja hoikkavartalosisessa nuorukaisessa asuu Prometheuksen henki. Hän on äärettömän tunteellinen, herkästi innostuva, kapinallinen, tapojen ja auktoriteetin vihaaja. Hänen mielikuvituksensa on sanomattoman vilkas. Shelley'n luonne pakoittaa hänet kapinoimaan yliopistossa harjoitettua sortoa vastaan ja hän taisteli jo sielläkin sortoa vastaan siinä määrässä, että kohdistuipa se ketä kohtaan tahansa, puolusti hän sitä kuin omaa asiaansa, rohkeasti ja uhrautuvaisesti. Tämä oxfordilainen ylioppilas alkaa heti tutkia kysymystä, joka on hyvin arkaluontoinen ja tämä aiheuttaa sen, että hänet eroitetaan tästä siivon siveellisestä seurasta ainaiseksi. Hän kirjoittaa nimittäin pienen kirjusen: "*The Necessity of Atheism*" (Ateismin välttämättömyys) v. 1811, jonka hän yksityisesti painattaa ja josta hän lähettää muutamia kappaleita oppineille, piispoille ja papeille, kehoittaen heitä ottamaan asian keskusteltavaksi. Shelley'ä epäillään tämän lentokirjusen tekijäksi; hän kutsutaan yliopiston neuvoston eteen ja hänet eroitetaan yliopistosta siitä syystä, että hän "käsittelee näitä kysymyksiä uhmaille ja sopimattomasti"... Haukkumanimeksi hänelle annettiin "*ateisti*", jota nimeä hän kantoi sitä suuremmalla ylpeydellä, kuta enemmän hänen sisäinen henki-elämänsä syventyi ja hänen vihansa kirkkoa vastaan kärjistyi.

Maaliskuussa 1811 saapui tämä yliopistosta eroitettu nuorukainen Lontooseen. Hän oli hyvin huonoissa varoissa, sillä hänen vanhempansa olivat hänet hyljänneet. Hänen rauhaton elämänsä kulku alkaa: hän runoilee, matkustaa ja rakastaa. — Lontoossa hän tapaa kauniin kuusitoistavuotiaan koulutyön, rakastuu häneen ja alkaa kehittää häntä ja niin pian kuin hän luulee hänen olevan itselleen sopivan ja kanssaan tasa-arvoisen elämäntoverin, ottaa tuo ylimysnuorukainen tuon porvaris-sekarotun

laisen vaimoksensa. Hänen vaimonsa, kaunis Harriet, omaa sukua Westbrook, olikin kuitenkin vain "sieluton olento", joka ei ensinkään ymmärtänyt miestänsä. Tämän hänen miehensä pian huomaa ja hän alkaa etsimään toisten naisten seuraa, naisten, joilla on suuri sielu ja ylevä henki. Harriet käyttää ensimmäistä tilaisuutta hyväkseen ja pettää miehensä tämän parhaan ystävän kanssa.

Shelley kuljeskelee rauhattomana ympäri, tutkii filosofiaa ja politiikkaa, muun muassa hän matkustaa Irlantiinkin. Irlannin kansan sorretty asema sai hänet kirjoittamaan v. 1812 lentokirjansen, joka oli omistettu Irlannin kansalle, ja jossa hän kehoitti heitä nousemaan taisteluun vapautensa puolesta.

Hänen kotielämänsä kävi yhä sietämättömämmäksi, jotenka hän jätti vaimonsa iäksi päiviksi ja lähti kuusi-kuukoiselle kiertomatkalle Ranskaan, Sveitsiin ja Saksaan Mary Wollstonecraftin kanssa. Vasta v. 1816 menivät Mary ja hän virallisesti naimisiin, sitten kun hänen ensimmäinen vaimonsa oli lopettanut päivänsä surusta — mutta ei surusta Shelley'n takia, vaan sen vuoksi, että joku hänen rakastajistaan oli hänet jättänyt. — Mary Wollstonecraftin, Shelley'n toisen vaimon äiti oli naisvapautuksen (emansipatsioonin) esitaistelijoita.

Maryn kautta tulee hän tuttavaksi myöskin tuon kuuluisan yhteiskuntafilosofin William Godwin'in kanssa. (Godwin oli Mary'n isäpuoli). Shelley'n poliittinen vakaumus on sama kuin Godwin'in, jonka jälkimäinen oli tuonut julki kirjassaan "Politisesta oikeudesta" (1793). Se on individualistista kommunismia. Tämä ihanteellinen kommunismi on saman tapaista kuin mitä Rousseau edustaa: se kieltää kaiken historiallisen kulttuurin, vastustaa yllisyyttä ja puolustaa yksilön vapautta, tapojen yksinkertaisuutta, omaisuuden yhteisyyttä, taistelee intohimoisesti kirkkoa, kuninkuutta, sortoa, sekä kaikkea siveellistä ja uskonnollista pakkoa vastaan.

Mary, jota Shelley "*Laon ja Cyntha'n* eli "*Kultaisen kaupungin vallankumouksen*" esipuheessa nimittää "valon ja rakkauden lapseksi ja sielunsa kotimaaksi", on hänelle tasa-arvoinen toveri ja auttaja, joka häntä ymmärtää. Mutta hänen levoton luonteensa ja ehkäpä juuri myöskin se, että Mary oli henkisesti hänen kanssaan tasa-arvoinen ja älykäs nainen, vaikutti sen, että Shelley aina joskus eksyi toisissa naisissa tutkimaan salaperäistä rakkauden olemusta, joka hänen mielikuvitukselleen antoi lentoa. Naiset pitivät tuosta haaveilevasta, lapsellisen intoilevasta runoilijasta, joka tunnustaa rakkauden olevan maailman tarkoituksen ja pyhittää sille elämänsä. Mutta porvarillisessa yhteiskunnassa ei Shelley löytänyt lepoa, etenkin mitä puhtaammaksi hänen ihmisyydensä kehittyi.

Hänen lapsensa (ensimmäisestä naimisesta) otetaan häneltä pois oikeuden päätöksen nojalla. — Hän ei muka ole kelvollinen heitä kasvattamaan! Lapset, jotka Mary hänelle synnytti, kuolevat; ainoastaan yksi hänen pojistaan jää eloon hänen jälkeensä — sukunsa viimeinen. Kaikkiällä hänen ympärillään on kuolemaa ja itsemurhaa.

Aina hänen levoton sielunsa hakee hiljaista leppaikkaa: ihanaa, tyyntävää luontoa, ja siksi hän yhä vaihtaa olinpaikkaa. Hän tahtoi parantaa terveyttään ja tyyntää mieltään ja siksi hän teki pitkiä venematkoja pitkin Thames'ia, ja runohenkeään hän ravitsi matkustelemalla Ranskaan, Saksaan, Sveitsiin ja Italiaan. Meri- ja maamatkat eläyttivät hänen nerokkaisuuttaan ja antoivat sille uutta virikettä.

Maaliskuussa v. 1818 jättää hän kotimaansa ikipäiviksi ja elää koko loppuikänsä Italiassa. Täälläkin hän taasen matkustelee paikasta toiseen. Pisa'ssa on hän läheisessä kanssakäymisessä Byron'in*) kanssa. Heinäk.

*) Lord Byron. *1788, kuuluisa englantilainen runoilija; kuoli Kreikan vapautussodassa.

8 p:nä 1822 matkustaa hän pari ystäväänsä mukanaan purjelaivalla Livornoon, kova myrsky nousee ja hän hukkuu meren syvyyteen. — Hänen ruumiinsa löydettiin jonkun ajan kuluttua ja poltettiin. Liekeistä otti eräs Shelley'n ystävä hänen sydämensä ja vei sen hänen vaimollensa. Shelley'n tuhka on haudattu Rooman protestanttiseen kirkkomaahan. Kivessä on seuraava hautakirjoitus:

“*Percy Bysshe Shelley*
Cor cordium . .” (sydämien sydän),

aivan kuin olisi runoilijan elämäntehtävänä ollut olla maailmalle *sydämien sydän*.

* * *

18 vuotiaana uskalsi Shelley ensi kerran lähteä matkalle ihmiskunnan tulevaisuuden paratiisiin, kuten näemme hänen tarinastaan “*Kuningatar Mab*”. Aivan kuin musiikkia on tämä runo: voimakkaat, tärisyttävät äänet joskus selkäpiitä karmivat — silloin kun runoilija ruoskii kristinuskoa, vastustaa sotaa ja asestautumista, kuninkaita ja valtioministerejä.

Seuraavissa huomautuksissaan muistuttaa Shelley sosialistista arvostelijaa:

“Ei ole mitään muuta rikkautta kuin ihmisen työ. Vaikkapa vuoret olisivat kullasta ja laaksot hopeasta, niin ei maailma olisi kuitenkaan viljanjyvääkään rikkampi. . . Köyhät ovat pakoitettut työskentelemään — miksikä? Ei leivän takia, jota he haluavat, ei peitteiden takia, joiden puutteessa heidän pienokaisensa vilusta värisevät kurjissa hökkeleissä, ei sivistyksen tuottamien mukavuuksien vuoksi, ei — väkivallan ja sorron vuoksi, jotta muutamat saisivat kopeilla, jotta yhteiskunnan sadannes osa saisi ansaitsemattomasti ilakoida ja mässäätä.”

Hän viittaa myöskin Godwin'in tutkimuksiin, joissa sanotaan, että jos työjako olisi tasainen, niin jokaisen

ihmisen tarvitsisi tehdä työtä ainoastaan 2 tuntia päivässä. Hän vastustaa avioliitto-kahleita: "*Rakkauttakin myydään ja ostetaan!*" — Ei edes sukupuolien kanssakäyminen ole saanut olla vapaana sortovaltaisilta (despotisilta) yhteiskunnan säädöksiltä. Laki pitää kohtuullisena vallita intohimon luonnollisen, ohjaamattoman vetovoiman, vaatii saada panna kahleisiin järjen selvimmätkin johtopäätökset, ja vetoamalla valtaansa tukahduttaa luonteemme välittömät taipumukset ja tunteet. Aviomiehen ja aviovaimon tulisi olla naimisissa ainoastaan niin kauan kuin he toisiaan rakastavat: laki, joka pakottaa heidät elämään yhdessä hetkeäkään sen jälkeen kun heidän rakkautensa on sammunut, on sietämätön ja tyrannillinen.

Nämä ajatukset täyttävät hänen runoutensa aina viimeiseen säkeeseen asti. Ne ovat ikäänkuin palasia suuresta autobiografiasta (omasta elämäkertomuksesta). Ne ovat hänen ylevän ja suloisen-miellyttävän luonteensa ilmiöitä, tulevaisuusyhteiskunnan kuvia, jotka nykyisyyden tuskista ihmiskunnan vapauttavat. Syvän vaikutuksen tekevät ne ajatukset, jotka hän tuo ilmi mahtavassa, 12-lauluisessa maailmanepoksessaan "*Laon ja Cynthia*": näky 19 vuosisadalta. Tämän esipuheessa hän sanoo:

"Minä olen yrittänyt käyttää runomitallisen kielen sopusointua (harmoniaa), mielikuvituksen keveitä ilmalinnoja, kiihkeitä ja hienoja intohimon vivahduksia, lyhyesti sanoen kaikkia välikappaleita, joiden avulla runo itse asiassa luodaan, voittaakseni puolustajia vapaalle ja laajaperäiselle siveellisyydelle. . . Siinä tarkoituksessa olen minä valinnut kertomuksen, jossa inhimillinen intohimo astuu esiin sen kaikessa laajaperäisyydessä. Sitä kaunistavat liikuttavat ja romanttiset seikkailut ja se halveksii kaikkia perittyjä tapoja, mielipiteitä ja turmeluneita laitoksia ja säädöksiä, ja puolustaa jokaiselle ihmissydämelle yhteisiä harrastuksia."

Kaikki hänenaikaisensa vapaustaistelijat löytävät Shelley'ssä heidän etunenässään ryntäävän laulajan. Kun Englannin hallitus verivuonna 1819 pesi Lontoon kadut ja tiet työläisten verellä, kirjoitti Shelley nuo raudalle kalskahtavat säkeet, jotka tekivät hänestä sosialisen vapausrunouden esikuvan. Englannin työläisille hän huutaa:

“Englannin miehet, minkätähden te jätätte auranne niiden hyväksi, jotka ovat teidät syösseet kurjuuteen? Miksikä te ahkerasti aherratte ja huolella kudotte ne kallisarvoiset vaatteet, joita tyranninne kantavat? Minkätähden te ravitsette ja puetatte muita ja kokoatte aina kehdestä hautaan asti noille kiittämättömille laiskureille, jotka olisivat valmiit teitä hikeen asti rasittamaan, vieläpä — valmiit juomaan teidän verennekin? Minkätähden te Englannin ahkerat ihmiset taotte paljon aseita, kahleita ja ruoskia? Silloinhan nämä laiskurit voivat hävittää teidän työnne ponnistusten tulokset? — — — — Onko teidän elämänne niin mukavaa ja rauhallista? Onko teillä lepoa hetkiä, suojaa, ruokaa ja rakkautta tuottamaa lohdutusta? Tai mitä te sitte ostatte niin kalliilla hinnalla — tuskallanne ja pelonalaisina olollanne? — Siemen, jonka te kylvitte, toinen sen sadon korjaa. Rikkaus, jonka te tuotatte, toinen sen pitää. Vaatteet, jotka te kudotte, toinen ne käyttää. Sota-aseet, jotka te taotte, toinen niitä kantaa. Kylväkää viljaa — mutta älkää antako tyrannin sitä korjata. Tuottakaa rikkautta — mutta älkää antako minkään petturin sitä koota itselleen. Kutokaa kankaita — mutta älkää antako yhdenkään laiskurin sitä käyttää. Takokaa aseita — ja kantakaa niitä itsepuolustukseksenne. Vetäytykää kellareihinne, loukkoihinne ja häkeihinne — pilarisaleissa, joita te valmistatte, asuvat toiset. Miksikä te ette katko kahleita, jotka te valmistitte? Näettehän te, että pistin, jonka te valmistitte, on tähdätty teihin. Auralla, lapiolla ja kuokalla valmistakaa oma hautanne ja rakentakaa hautapatsaanne,

kangaspuilla kutokaa kääreliinanne, niinkauan kun Englanti on teidän hautakammionne.”

Kun Kreikan vapautussota syttyi, kirjoitti hän lyyrillisen draaman, nimeltä *“Hellas”* v. 1822.

Shelley'n mestariteos on hänen *“Prometheus”*-draamansa (1820). Huomaamme, että kreikkalainen Prometheus-myytti*) on tehnyt häneen syvän vaikutuksen, mutta hänen näytelmänsä eroaa tästä m. m. siinä, että ylijumala Zeus'in ja Prometheusen välillä ei saada mitään sovintoa aikaan. Päähenkilöt ovat: *Jupiter*, ruumiillistutettu despootti (itsevaltiias), jonka Demogorgon (iäisyyden sovittava henki) kukistaa ja *Prometheus*, joka edustaa ihmiskunnan kapinahenkeä, tiedonjanoa, sankarillista kestävyyttä ja ääretöntä rakkautta ihmiskuntaa kohtaan. Prometheus pelastuu ja tulee jälleen yhdistetyksi puolisoonsa Aasiaan — rakkauden olemukseen — sen jälkeen kun Jupiter, ihmisten tuskien aiheuttaja, on kukistettu. Ihmeen ihanat henkien laulut ja hymnit antavat erikoista viehätystä tälle ihmiskunnan uudestaan-luomisen ylistyslaululle. Kahlehditun Prometheus-titaanin**) vuorokeskustelu maailman valtioiden kanssa on ylevimpiä, mitä koskaan on luotu runouden alalla. Vapautettu ihmiskunta vaeltaa riemujen puutarhassa ja maailman tulevaisuusvaltakunnan ylistyshymnit kaikuvat tähtimiljoonien kaikkeudessa. (— Prometheusen runoilija itse sidottiin kahleilla.)

Shelley'n kirjoittama elegia (surulaulu) *“Adonais”* on äärettömän kaunis. Sen on hän omistanut ystävänsä John Keats'in***) muistolle. Shelley on sen lisäksi kir-

*) Myytti, satumainen taru, erittäinkin mulnaisuuden jumalista ja sankareista.

**) Titaanit (kreikkal. myt.), jumalien sukuun kuuluvat Uranuksen ja Gaiian (maan) lapset, nousivat taisteluun Zeus'iä vastaan, voitettiin ja syöstiin Tartaroon (manlaan).

***) John Keats, englantilainen runoilija, *1796 Lontoossa, †1821 Roomassa.

joittanut suuren joukon lyhempiä lyyrillisiä runoja sekä murhenäytelmän: "Cenci", on kääntänyt Englannin kielelle Platoa y. m., y. m.

Kaikissa hänen teoksissaan huomaamme hänen neronsa suuruuden. Hänen runomittansa on mestarillinen ja mitä sulosointuisin; jokainen säe uhkuu syvää tunnetta ja mielikuvat ovat mitä lennokkaimmat.

Aura Snell.

KADUN LAPSELLE.

Sun eessäsi, armas lapsonen,
on mieron synkkä latu,
ja kotisi, turvasi ainoinen
on kaupungin laitakatu.

Siell' saat sinä kulkea hylkynä
ja itkeä puutteessa, pieno;
saat olla rikkahan sylkynä
ja värjyä vilussa, vieno.

Saat yksin kuivata kyynelees,
kun pistoa, pilkkaa kuulet;
saat surun pienehen sydämees
ja vilusta siniset huulet.

Siell' saat sinä almua anella
ja kyynellin leipäsi syödä;
saat yöpyä talven — lumella
kera koirien leikkiä lyödä.

Saat pienenä kulkea mieroa,
oi, köyhän kultahapsi;
ken sääლისi orpoa sinua,
sä olethan katujen lapsi!

Mikael Rutanen.

Hymni kärsivälle äidille.

Mitä yhteyttä olisi hymnilläni niiden harvalukuisten yläluokan naisten kanssa, jotka hienoilla patjoilla hyllyen elämän mukavuudesta nauttivat; joiden hiukset vaniljalta tuoksuvat ja joiden hienoa pintaa somentavat timanttikoristeet ja kahiseva silkki...!? Sieluni mieluummin yhtyy oman luokkani puutettakärsivän äidin surulliseen kohtaloon ja avuttomiin huokauksiin, joille nykyinen yhteiskunta on kuuro...

Murheista harmaantunut äiti! Kuka kuuntelee sinun sydämesi surullisia huokauksia lastesi onnen tähden; lastesi, jotka maailma on ympäriltäsi riistänyt — kapitalismi teollisuuden palvelukseen orjina alistanut, vieraisiin valtakuntiin kuljettanut ja mammonan alttarille kullaksi jauhanut, katkeran ikävän sieluusi synnyttänyt...?

Ja sinä teollisuusmannerten kalpea äiti... kuka sinun sydämesi tuskaa huojentaa silloin, kun sinä köyhyyden kirouksen ympäröimänä huomaat, että lapsi, jota hellästi rakastat, on sairauden omasta rinnastasi perinyt...?

Kuka voi mitata mieroä käyvän ryysyläisäidin kyyneleiden vuon, kun hän kylmän viiman viheltäessä, pakkausten purressa ja vihaisen lumiryöpyyn viskoessa taivalteleikse kohti kovaa, armotonta tulevaisuutta, rintaansa

puristaen ryysykääröä, jossa tuskista kirkuva pienokainen sydäntä vihloen äännähtelee...?

Kuka voi kuvata tuon polttavan, mielipuolisuuteen asti painavan sydämentuskan naisen sielussa silloin, kun hän urhoollisesti vhrauduttuaan miehelle jää yksin vastaamaan seurauksista? Jää yksin äitinä itkemään, ylenkatsovan ympäristön kirvelevän halveksimistulvan uhriksi, jää äitinä, rakastavana äitinä kamppailemaan alati vaanivan nälkäkuoleman kanssa — pedon kanssa, joka ei tunne äitiyden pyhyyttä, eikä kuuntele pienokaisen itkua... Ja kuitenkin, kuinka paljon onkaan tuomareita, syyttäjiä ja parjaajia, jos tuo tuskasta uupunut nainen, mielipuoleksi hämättynä, epäsiiveellisyssyytösten alle nujertuneena vajoaa surusiskojen alttarille — prostitutsionilaitoksessa tai sen ulkopuolella itseänsä myymään rahoillaan röyhentelevälle sydämättömälle ostajalle...!

Kuka voi laskea ne surevan sielun synkistä pilvistä valuvat kristallihelmet, jotka imettävän äidin poskipäiltä virtana vierivät silloin, kun hän saa kapitalistisen yhteiskunnan murhakentältä, sotatantereelta, sanoman, että hänen armaansa, lasten isän — perheen hoivan, tuen ja turvan — rohkean, rakastavan rinnan on pistin tai kuula lävistänyt — lävistänyt sentähden, että hän oli pakotettu verikentälle taisteluun oman luokkansa urhoollista toveria vastaan, valloittamaan valtialle valtaa ja riistäjille tilaisuutta uusiin rosvouksiin?

Kuka ymmärtää äidin tuskaa suurkaupungin kosteassa kellarikerroksessa, ilmattomassa vuokrakomerossa, jonne ei milloinkaan auringon kirkas säde ole lentänyt, jossa ulkoa kuuluva lintujen laulu muuttuu nälkäisten rottien vinkunaksi, joita laumoittain nurkissa vilisee; jossa raitis ilma muuttuu sairautta tuottavaksi hajuksi, synnyttäen tappavia taudin basilleja, jotka tuota riutuvaa äitiä ja kalpeita pienokaisia hiljaa, hitaasti, mutta varmasti kuolemaa kohden kuljettavat — samaan aikaan kun hänen miehensä työttömyydestä ja kurjuudesta

epätoivoisena marssii kaduilla ja tehtaitten porteilla etsien työtä ja elantoa, tai toivottomuuden lyömänä istuu haisevan kapakan nurkassa myrkyä kerjällen, josta hetken lohtua ja rohkeutta saisi?

Kuka ymmärtää tuota kellarikerroksen kalpeaa naista — kuka hänen sielunsa tuskalle korvansa kallistaa hänen kurjuustarinaansa kuuntelemaan? — Ehkäpä vanhin lapsista, kultakutrinen pikku tyttö, jolla on sama kohtalo edessä, ellei sitä ennen ehdi murskaantua tehtaassa, tai menehtyä yhteiskunnan pohjamudassa!? — Kuka kuuntelee kellarikerroksen äitiä, kuka hänen kurjuuskuormaansa keventämään ennättää silloin, kun hänen miehensä viruu kädetönä tai jalatonna sairausvuoteessa ja vuokranperijä julistaa häätökäskyn — häätökäskyn pakkaseen, riistäen yksinomistusoikeutensa perusteella senkin viimeisen suojan, joka noiden kaameain sementtiseinäin sisällä oli silloin, kun niistä voitiin suorittaa korkea vuokra...?

Kuka tuo lohtua äidille, joka pienokaisia hoidellen jää, sydän arkana sykähdellen, kotiin — isän mennessä kaivantoon, jossa alati kuolemanvaara uhkaa? Kuka tuo lohtua äidille, kun hän saa sanoman, että isä lepää kallionlohkareen ruhjomana verisillä paareilla...?

Oi, te kalpeat äidit! Äidit, jotka koko maailman työtätekevästä armeijasta suurimman joukon sydämenne alla kannoitte ja tuskalla, köyhyydessä, maailmaan synnytitte! Äidit, jotka jouduitte miehenne — lapsenne isän — ja yhteiskunnan hylkäämään, yksin häpeän ja kovan kohtalon kärsimään! Äidit, jotka jouduitte lapsi rintaan puristettuna tuiskussa värisemään kuin haavoitettu vartija! Äidit, jotka kellarikerroksen rottalaulua kuuntelette ja kalpeina ravinnon puutteessa huokaatte! Äidit, joita kuolonsanoma kohtaa, soittaen sydämeenne epätoivon tuskaa! Oi, te kalpeat, ryysyihin verhotut äidit, yhteiskunnan hyljätyt hyväntekijät! Minkälaisessa vaa'assa on teidän hyvät työnne punnittu, koska te olette moisen palkkion osaksenne saaneet?! Jumaloitavan

hyväntyönne palkkioksi on yhteiskunta kirouksen osakseenne langettanut. Palkkaorjain hikipisaroista elävä valtaluuokka on teitä grottemyllyissään kullaksi jauhanut, samalla kieltäen kuin pahantekijöiltä kaiken oikeuden! He ovat pakottaneet teidät jättämään pienokaisenne oman onnensa varaan ja raatamaan koneitten kanssa kilpaa ahtaissa, pölyisissä tehtaissa, mutta he eivät ole antaneet teille äänioikeutta! He ovat pakottaneet teidät hikipajoissa nälkäpalkalla kuihtumaan, he ovat asettaneet velvollisuudet, joiden alle tuhannet ovat nääntyneet, mutta he ovat estäneet teitä tulemasta virkapaikkain läheisyyteen, paitsi heidän saattaisia himojaan palvelevina raukkoina!

Oi, te avuttomat, yksinkertaiset, viattomat ryysyläisäidit! Teidän kalpeilta huuliltanne kuuluu valitus, valitus, joka taivasten jumalatkkin kyyneleisin silmin kiroilemaan saattaisi, jos sellaisia olisi; valitus, joka hiljaisena, sielusta lähteneenä tuskana kohoaa taivasiin, sentähden että nykyinen yhteiskunta ei ota sitä kuulakseen.

Mutta voi sitä kansaa, voi sitä yhteiskuntaa, joka tuolle valitukselle korvansa ummistaa...!

Kärsivien äitien, heidän kalpeain pienokaistensa valituksista ja murtuneitten isäin huokauksista loihe kerran tuomion pasuuna, jonka soidessa vapisevat nykyisen yhteiskuntajärjestelmän perusteet — ja silloin kellarikerroksen äitikin tervehtii aurinkoa...

J. E. Joutsen.

Mummo.

(M. Kotsjubinskin kertomuksesta "Mitä elämän kirjaan on kirjoitettu").

Mummon piti tulla pois uunin päältä: sairas lapsi tarvitsi tuon lämpimän paikan. Ja koska ahtaassa tuvassa kaikki lavitsat olivat tarpeen, sai mummo käydä makaamaan lattialle oven ja astiahyllyjen väliin.

Pitkien päivien ja vielä pitempien öitten kuluessa, jolloin hiiriä on pilautuneitten perunain kimpussa sekä häärimässä mummon päällä, ja torakoita juoksee hänen ympärillään, juuri kuin hän olisi jokin vanha rääsy, makaa mummo hiljaa ja tuon tuostakin pääsee hänen kuivuneesta rinnastaan surullinen huokaus, vienona kuin sokean penikan vinkuna.

— Ohhoh!.. Missähän se minun kuolemani harhailleekaan?..

— Ei teille kuolemaa löydy! Ette anna nukkua-kaan... — murisee miniä vihaisesti ja penkki hänen allaan narisee.

— Ei löydy! — myöntää mummo ja imeskelee ikeniään, joissa joskus on ollut hampaita, ja kuivuneita, sisäänpainuneita huuliaan.

Välistä ruumis vaatii omansa. Luitten ja nahan, kuivuneen vatsan ja tyhjän rinnan mykyssä herää halu, voittamaton, yliluonnollinen, järkeä pimittävä:

— Mai—to—a!..

Silloin miniän valtaa nauru. Mitään puhumatta, koko hänen ruumiinsa, rintansa, kasvonsa, vatsansa hätkähtelee naurusta, niin että hänen hampaansakin välkkyvät huulien lomasta.

Mummo on pahoillaan. Ei anneta maitoa. . . Maitoa ei anneta. . . Hän vääntää suutaan valittavasti, nuri-see; hänen tekee kyyneliin saakka mieli saada maitoa, vaikka hän tietää, ettei sitä näe edes sairas lapsikaan.

Lopulta miniä tarttuu luutaan ja peittää mummon pölypilveen.

— Korjatkaa jalkanne! Tai heitän soran mukana porstuaan! . .

Mummo korjaa jalkojaan ja kauan yskii näkymättömänä astiahyllyjen alla.

Päivällä ympäröi hänet lapsijoukko ikäänkuin viisi keltasuu varpusta. Kokonainen silmäriivi katsoo hänen suuhunsa.

— Kertokaa satu!

Suu avautuu kuin tyhjä kukkaro ja siinä sihisee sanoja jostakin kuninkaanpojasta, kullasta, komeista ruokalajeista. Mutta kieli pistäytyy ulos, nielaisee kaiken alotetun, ja mummo lopettaa kertomuksensa vallan toisesta asiasta, hevosen päästä tai kuninkaantyttärestä, joka oli sammakkona. Hän käyttää vanhanaikaisia, lapsille käsittämättömiä sanoja. Heidän tulee ikävä.

— Mummo, milloin te kuolette?

He ojentavat mummon kaulassa rivittäin olevia rypyjä, tarkastavat hänen kuivan rintansa tyhjiä pusseja, joiden välillä risti vetelehtii; nostavat hänen hameensa ja tunnustelevat hänen jalkojaan, jotka ovat kuivat ja jänteiset, mustat niinkuin ne väärät oksat, joilla äiti lämmittää uunia.

He tahtoisivat nähdä, miten sielu lähtee ulos mummosta.

— Mummo! Lähteekö sielu teistä lintusena ulos?

Sitten kurottautuvat astiahyllyyn, tallaavat mummon rintaa pikku jaloillaan ja sirottavat leipämurusia mummon silmille.

Miniä sekä mummon poika puhuivat myöskin kuolemasta kovalla, vihaisella äänellä niinkuin maksamatta olevasta verosta.

— Kun kuolee, millä hänet hautaa?

Poika silloin ainoastaan murahti ja katsoi vihaisesti nurkkaan, mutta mummo pelkäsi kutsua kuolemaa: jos se todellakin tulisi äkkiä, mistä silloin ottaisi rahoja hautajaisiin? Maksa papille; laudat ovat kalliita, ja kuinka paljon sitte ne ihmiset syövät ja juovat. .!

Mummo tuumiskeli jotain itsekseen päivin ja öin. Hänen huulensa mumisivat, hänen silmänsä katsoivat jonnekin sisäisesti, suu asettui puhuma-asentoon, mutta hervottomana vaikenä. Välistä hän kuiskasi: "poikaseni" ja heti vaikenä arasti ja katsoi ympärilleen: kuulikohan poika!? Silloin heikontuneina hänen kätensä ja jalkansa peittyivät hikipisaroilla, niin että paita tarttui ihoon, — ja mummo makasi kuin kuollut.

Viimein ponnisti hän voimiaan.

— Poikaseni!

Hän veisteli jotain eikä luultavasti kuullut.

— Potap!

— Mitä?

— Tule tänne.

— Mitä sitten?

— Istu viereeni.

Hän kohosi vastahakoisesti ja istuutui penkille hyllyn ääreen.

Suuri, märkä saapas seiso i mummon silmien edessä heittäen varjoa hänen kasvoilleen.

— On aika kuolla.

— Taasko kutsua pappi? Sanoitte "kuolen, kuolen", mutta suotta vain minä rahoja papille annoin.

Potap harmitteli eikä katsonut mummoon.

— Oh, mummo. . . äiti, — korjasi hän sanansa.

Ankara ryppy muodostui ja jähmettyi hänen nenänsä ja partansa välille ja siihen piiloutui jotain, mitä hän ei ilmausunut.

— Ei pappia tarvitse... Kyllä Jumala antaa niinkin synnit anteeksi. Mutta kun en voi kuolla.

— Jo kuulin. Olette siitä puhunut.

— Kuolema minut unohti... Ei ole loppua... Jos edes sinä auttaisit.

Mummo liikahti paikallaan. Potap kuuli, kuinka hänen toisen säärensä luu kolahti toista vastaan, kuinka hengenahdistus kihisi hänen rinnassaan — ja vihamielinen tuska tempautui raa'asti hänen kurkustaan.

— Noh?

Mutta mummo makasi jo hiljaa ja rauhallisesti, jotain itsekseen puheli ikäänkuin unissaan.

... "Poika otti laudan, pani ukon sen päälle sekä vei rotkoon"...

Potap kohotti kulmakarvojaan.

— Mitä te sanoitte?

Mutta mummo jo heräsi.

— Minä vain... tarpeettomaksi tulin, liikanaiseksi. Otan tuvassa tilaa tarpeettomasti... oh, oh... syön leipää, sitä lapset tarvitsevat... Kaikkien on minun kanssani vaikeata ja vaikeata on minunkin... Vie minut metsään...

Ei poika vielä ymmärtänyt, hän ainoastaan syrjästä katsoi äitiin.

— Auta, poikaseni... vie metsään... Nyt on talvi, minä palellun pian... Paljonko vanhus tarvitsee?... Hengähdän kerran — toisen — ja siinä kaikki.

Näistä kummista sanoista tuulahti Potapiin ikäänkuin jokin muisto jostakin kaukaisesta, unohtuneesta unesta, joka vain sivalsi siivellään aivoja ja lensi tiehensä.

Ei hän kuunnella tahtonut, mutta sentään kuunteli.

— Ei tule siitä syntiä... Metsässä on puhdasta ja valkoista... puut ovat kuin kirkossa kynttilät... Minä

nukahdan ja herättyäni sanon: 'Jumalan äiti, älä poikaani tuomitse, tuomitse ihmisten puute'. . . Älä siitä välitä, mitä ihmiset sanovat! Kun hätä tulee, missä silloin ihmiset ovat? Ei löydy heitä. . . Yksin saat menehtyä. . .

Äidin sanat putosivat poikaan kuin siemen muokattuun peltoon; hän tämän tunsi ja tuo tunne herätti hänessä vilpillistä, outoa tekosuuttumusta.

Vihdoin hän nousi penkiltä ja vihoissaan huusi enemmän itselleen kuin äidilleen:

— Piru ties mitä te siinä jauhatte. . . Jumala antoi elämän, niin lähettää hän kuolemankin. . . Nukkuisitte paremmin.

Kun valo sammutettiin ja mentiin nukkumaan, alkoivat Potapin ajatukset hääriä pitkin tupaa, laiskoina, sotkuisina, mustina kuin pilviläjä, ja ainoastaan harvoin valon välähdys tunki niiden lävitse.

Hän työnsi ajatukset luotaan, varsinkin siitä, mitä mummo oli puhunut. Vaan tästä huolimatta se ikäänkuin tahallaan johtui yhä hänen muistiinsa, puoleksi unohdettuna, joskus äidiltä tai isoäidiltä kuultuna siitä, kuinka ennen muinoin lapset isiään tappoivat. He veivät heidät metsään tai pellolle ja jättivät siihen, kunnes kuolema tulisi. Mitä varten pitäisi vanhan ihmisen elää? Vanhan pitää kuolla, nuoren elää. Niin on kaikki maan päällä. Vanhat lehdet karisevat puista, nuoret kasvavat sijaan. Talvi hukkuu kevään tullessa, siemen mätänee maassa antaen ituja. Näin on kaikki kulkenut maailman alusta.

Potap heräsi myöhään.

Oli hiljainen, raskas päivä. Harmaa, pilven peittävä taivas lepäsi raskaana maan yllä ja maata pitkin mateli sumu, kuin sielut löytämättä mistään rauhaa.

Piti vetää lantaa. Ja Potap veti, astellen raskaasti reen vieressä, harmaana kuin tiivistynyt sumu ja yhä katsoen sisäänsä, johon oli yön kuluessa jotain painunut ja kovettunut.

Jostain syystä hän heitti aikaisin työnsä, jo ennen hämärää. Pistäysi pirttiin, asteli siinä äänetönä ja lähti ulos. Palasi vielä kerran, pysähtyi kynnyksen viereen katsomatta jalkoihinsa. Tahtoi jotain sanoa, mutta sanoja ei löytänyt.

Aiti oli vaiti.

Silloin heitti hän lattiaa kohti raskaasti puoleksi vihoissaan kysymyksen:

— Joko selviyditte?

— Mitä sanot, hä?

— Oletteko unohtanut eiliset tyhmyytenne?

— Oh, auta minua, poikaseni.

— Taasko samaa?

— Vie metsään. . .

Silloin poika kävi äkkiä kyykkyyyn, lähensi kasvojaan mummoon, niin että tähän huokui hänen kuumaa hengitystään, sekä kuiskasi nopeaan ja sihisevällä äänellä:

— Sanokaa, itsekö saitte halun?

— Itse.

-- Ajatelkaa tarkoin: itsekö?

--- Itse.

Hän kohosi sukkelaan ja istuutui pöydän ääreen. Tahtoi leikata itselleen leipää, muttei leikannut, vaan pani sen taas paikalleen. Ei katsonut kehenkään, mutta tunsu hyvin kaikkien jo tietävän.

Eikä Potap ällistynyt, kun hänen vaimonsa sanoi rauhallisesti:

— Täytyy valmistaa lämmintä vettä.

Siis heti ruvetaan pukemaan mummoa kuolemaan.

Hän alkoi katsoa välinpitämättömästi valmistuksia.

Näki, kuinka toimeliaasti pistettiin olkia uuniin, kuinka lapset supattivat nurkassa, ikäänkuin iloiten, että "isä vie mummon metsään", kuinka vanhus kurotti kätensä hyllyjen alta.

— Hakekaa puhdas päita.

Mutta kynttilää ei kai meillä olekaan!... heleästi huudahti hänen vaimonsa, ja Potap kiipesi itse pyhään kuvien luo, johon tavallisesti piilotettiin palmusunnuntain vahakynttilä.

Ei hänen sopinut nähdä, kuinka hänen äitinsä puetaan, ja hän lähti pihalle.

Kun hän pirttiin palasi, makasi mummo jo valmiina lavitsalla, kuivana, pienenä, niinkuin puhdistettu kana, risti rinnallaan -- ja puhtaat kantapäät pistivät esiin mustan villahameen alta, niinkuin kuolleella.

— Oletteko lopettaneet? — tahtoi hän kysyä, muttei kysynyt, sillä hän näki, että yksin häntä vain odotetaan.

Hän läheni lavitsaa.

— Mutta, ehkä te olisitte. . .

Mummo pudisti päätään, johon lankesi jo uusia varjoja.

Silloin hän tuli päättäväisesti lähemmäksi, suuteli mummon kättä ja huulia, ja mummo siunasi häntä käsillään, jotka olivat kuivat kuin syysvirvat.

Nyt lähestyivät kaikki, hänen vaimonsa ja lapsensa, ja suutelivat mummoa.

Mutta mummo hiljaksen ähki: hänen oli hyvä tuntea lämpöisiä suudelmia.

Jopa miniältä pääsi itku, mutta hän heitti sen heti, kun Potap kysyi rohdinkangasta.

— Mihin sen tarvitset?

— Pitäisi peittää. . .

— Katsohan, tuo takaisin.

Potap otti äitinsä käsivarrelleen ja kantoi ulos. Ovi avautui. Kylmä vierähti ympäri tupaan ja mustaan puolipimeään kajahti lapsen itkua.

Reessä oli heinää. Potap levitti sitä mummon alle, peitti häntä rohdinkankaalla ja tarttuen ohjaksiin kysyi:

— Onko hyvä, mummo?

Taaskin "mummo", ajatteli hän, muttei rohjennut virhettään korjata.

Anders Zorn

MUMMO.

— Älä vain rohdinta unohda, — taaskin muistutti vaimo, kun hän kävi rekeen istumaan.

Hevonen liikahti ja vanhus lähti.

Tultiin metsään. Potap haki ”hyvän paikan” tammen alla, sileän mäen päällä.

Hän toi siihen heiniä, valmisti äidilleen vuoteen, ja pani vanhuksen siihen makaamaan.

Potap tahtoi peittää hänen jalkansa rohdinkankaalla, mutta mummo ei sallinut.

— Älä huoli, ota kotiisi, siellä tulee tarpeeseen.

— Tulee tarpeeseen — ajatteli hän ja pani kankaan syrjään.

Mutta heti muutti hän mielensä ja peitti äitinsä päähän asti.

Mummo ojensi käsiään tottelevasti kankaan päälle, ja Potap asetti ne hänen rinnalleen niinkuin vainajalla anakin. Sitten sytytti hän kynttilän ja pisti sen sormiensa väliin.

— ”Mitä pitää vielä tehdä?” — tuumi hän.

Hän polvistui suoraan lumeen ja kosketti kasvoiltaan ristiin asetettuja käsiä.

Sulana tippuvan vahan lämpö nosti hänen rinnassaan jotain katkeraa ja sameata, mikä ei voinut löytää sanoja. Hän tahtoi kertoa hänelle koko elämänsä, kaikki kestämänsä vääryydet, nyt täällä, keskellä hiljaisuutta, jossa puut seisoivat kuin kynttilät kirkossa, sekä tuo, joka tuossa palaa näissä kovettuneissa käsissä, jotka pian tulevat Jumalan edessä todistamaan omasta työstään, — mutta hän sanoi vaan:

— Antakaa anteeksi minulle, äiti...

— Suokoon Jumala anteeksi...

— Ja vielä kerran... ja vielä kolmannen...

Hän tahtoi jo nousta, lopettaakseen vihdoin, kun kuuli äkkiä äitinsä kuiskaavan jotain.

Hän siirsi silmänsä äitinsä kasvoille, jotka tuntuivat sulavan samoin kuin kynttilän keltainen vaha.

— Mitä, äiti?

Mummo sammalsi huulillaan vanhuksen tavalla, väänsi huulensa niin, että sinertävät ikenet paljastuivat ja ikäänkuin valitti:

— Älkää tappako kirjavaa kanaa... se rupeaa munimaan...

Vanhuksen puoleksi sammuneesta silmästä vierii kyynel.

Potap lupasi. Tappaa kanan!... Onko kana talonpojan ruokaa?

Nyt on jo kaikki? Hän kohosi, kumarsi ja lähti astumaan lumessa. Juoksujalasta lankesi rekeen ja löi hevosta. Tamma potkahutti takajaloillaan ja lähti juoksuun, paiskaten reen puitten kantoihin sekä kolahttaen sitä ylös jokaisen raitiokuopan kohdalla.

Ja kun hän tämän juoksun aikana katsoi taakseen, paloi kynttilä puitten välissä hiljaa ja tasaisesti, aivan kuin jos tähti olisi laskeutunut huurteen mukana maahan ja nyt levännyt lumella.

Äkkiä tunsi hän helpotuksen. Taakka putosi hänen hartioiltaan. Hän veti sisäänsä kylmää ilmaa, tunsi tyhjyyden rinnassaan ja täytti tämän tyhjyyden rajulla, viihaisella huudahduksella:

— N-noh! Mokoma!...

Taivaalla liikkui yksinäinen valkoinen pilvi, niinkuin kyyhkyssiipien varjo.

Hän käänsi katseensa pois pilvestä ja ihan kyyristyi kokoon. Jotain kylmää alkoi hänen rinnassaan pumpailla. Ehkei se olekaan pilvi, vaan äidin sielu tuolla liitelemässä?

Ja hänen ajatuksensa kiitivät takaisin. Hän makaa metsässä yksinäisenä kylmällä vuoteellaan, niinkuin ammuttu lintu, ja katsoo taivaaseen kyynelien läpi. Yksin kynttiläkin häntä itkee ja kuuma vaha tippuu hänen kuiville, kuolemaan asetetuille käsilleen.

Pitihän viedä... Itse tahtoi. Mutta voisihan olla toisin. Voisi olla...

Siihen hän jähmettyi ajattelemaan. Hän unohti pellon, taivaan, hevosen. Yksi kuva vain valloitti hänen mielikuvituksensa, peittäen kaiken muun.

... Äiti on juuri viety hautausmaalle kirkonlippuineen, pappineen, kristillisellä tavalla. Tuvassa on väkeä. Miellyttävästi ruoka-astiat höyryävät. "Juokaa, kummi, vainajan sielun edestä"... "Saakoon taivaan valtakunnan"... Viina polttaa kurkkua ja vatsaa... Ympärillä on melua. Lämpeni jo hyvä väki, ja ruokakupissa höyryää keitetty liha... Juodaanhan vielä... "Hyvänluontoinen vainaja oli"... Lusikat kolajavat ruokakuppia vastaan, maukkaasti maiskuttavat suut, huulet rasvasta kiiluvat; kylläisenä on ihminen avomielinen, tekee mieli itkeä tahi laulaa... "Älköön kenenkään olko katke-
raa"... "Juodaan, kummikulta, kuolleitten sielujen edestä!"

Jo alkoi näkyä asuntoja.

Äkkiä Potap nousi reessä, katsoi eteen, katsoi taakse ja käänsi hevonsensa jyrkästi ympäri.

— N-noh! Mokoma!

Ja hän lähti kiittämään sumuun — keskelle häntä vastaan hevosen heittämiä lumipalloja — takaisin mummoa hakemaan...

Suomensi L. S.

“Älä tapa!”

Jokaista tuntia kohti yöllä ja päivällä tapahtuu murha Yhdysvalloissa.

Jos voisimme yhdellä kertaa heittää silmäyksen koko Yhdysvaltain väestön elämään, niin avautuisi etemme mieltä tärisyttävä näytelmä. Yhtä mittaa näkisimme me jonkun ihmisen vaanivan lähimäisensä henkeä. Lakkaamatta näkisimme jonkun kamppailevan kuoleman taistelua murhaajan käsissä. Me kuulisimme itkuja, voitotusta, sydäntäsärkeviä rukouksia, avunhuutoja, tuskan parahduksia, karkeita kiroussanoja ja julmia uhkauksia toistensa kimpussa kamppailevien huuilta. Yhtä mittaa näkisimme me synkän murhanenkelin kamalassa työssään. Sillä jokaista tuntia kohti, niin päivällä kuin yölläkin, tapahtuu murha Yhdysvalloissa. Aina kun kellon viisari osottaa tunnin kulu-neeksi, saamme muistaa, että joku on taas joutunut revolverin, tikarin tai jonkun muun murha-aseen uhriksi.

Murhain luku Yhdysvalloissa on suhteellisesti suurempi kuin missään muussa “sivistysmaassa”. Kuinka suuri tämän ja muiden maiden murhatilaston välinen suhde oikeastaan on ja kuinka monta ihmistä joutuu-kaan ennenaikaiseen hautaan Yhdysvalloissa murhaajan käden kautta, on mahdoton aivan tarkalleen sanoa, sillä viralliset rikostilastot ovat vielä sangen puutteelliset.

Hallituksen väenlaskutoimisto, jolle rikostilaston kerääminen etupäässä kuuluu, on ollut perin leväperäinen näiden tilastojen keräämisessä ja valmistamisessa. Tosin myöskin jokaisessa valtiossa kerätään tilastoa murhatapauksista, mutta tämä kerääminen tapahtuu etupäässä oikeuden pöytäkirjain ja vankilain viranomaisten antamien tietojen perusteella, eikä niiden kautta suinkaan voi saada tietoa läheskään jokaisesta murhasta, sillä lukemattomissa tapauksissa murhaaja pelastuu ikipäiviksi viranomaisten käsistä.

Hallituksen väenlaskutoimiston rikostilaston keräys alkaa vuodelta 1880. Käytettävissämme olevien parhaimpien numeroiden mukaan murhatilasto tässä maassa osoittaa seuraavaa:

Vuonna	1885	1895	1905	1910
Murhien luku	1,808	10,500	9,212	8,975
Murhien luku kutakin milj. asukasta kohti	32	152	111	98

Yhtenä mieltäkiinnittävänä ilmiönä murhatilastoa tarkastaessa on se, että niillä paikkakunnilla, missä on saatavissa tarkat tilastot määrätyllä ajalla tapahtuneista murhista ja murhasta toimituista, tuomituiden luku on tavallisesti hämmästyttävän pieni murhien lukuun verraten. Niinpä Chicagossa vuonna 1910 tapahtui virallisten tietojen mukaan 202 murhaa, mutta samalla ajalla ainoastaan yksi murhaaja hirtettiin ja viisitoista tuomittiin kuritushuoneeseen. Kaikki toiset murhamiehet pelastuivat tavalla tai toisella viranomaisten käsistä. Samana vuonna oli Louisvillessä, Kentuckyssä, jonka asukasluku nousee 224,000:een, käsiteltävänä 47 murhajuttua, mutta yhtäkään murhaajaa ei oikeudessa tuomittu hirtettäväksi, jonkalaisen rangaistuksen Kentuckyn laki murhasta säättää. Oikeusviranomaisten antamien tietojen mukaan oli New Yorkissa vuonna 1910 oikeuden

tutkittavana 119 murhajuttua, joissa ainoastaan 45 julistettiin syylliseksi.

Nämä eri tahoilta maata otetut paikalliset tilastot puhuvat vakuuttavaa kieltä sen väitöksen puolesta, että suurin osa murhaajista ei ole viettänyt päiväkkään vankilassa. Sama suhde, mikä ilmenee näissä paikallistilastoissa murhain ja murhasta tuomituiden välillä, pitää varmastikin jotakuinkin paikkansa yleisesti koko maahan nähden. Kun väenlaskutoimisto vuonna 1904 keräsi vankitilastoa yli Yhdysvaltain, nousi vankien lukumäärä yhteensä noin 81,000:een, joista lähes yksitoistatuhatta oli tuomittu murhasta. Nämä numerot ovat luonnollisestikin jonkun verran puutteellisia, mutta niistä siltikin käy selville asiain oikea tila. Kun otamme huomioon, että niihin aikoihin, jolloin edellä mainittu vankitilasto kerättiin, tapahtui vuosittain yli yhdeksäntuhatta murhaa ja kun vuonna 1904 oli vankiloissa ainoastaan yli kymmenentuhatta murhaajaa, joista suurin osa oli luonnollisestikin palvelut jo vuosikausia, niin voimme havaita sen tosiseikan, että ainoastaan pieni prosentti murhaajista on tullut vuosittain vankilaan tuomituksi.

Kaikkein enimmän ja tarkimpaa huomiota murhatilaston keräämiselle annetaan nykyään Massachusettsin valtiossa. Jo vuonna 1832 velvotettiin yleinen syyttäjä alempien oikeusviranomaisten avustamana valmistamaan tilasto vuosittain tapahtuvista murhista ja rikoksista, joka tilasto oli vuosittain lähetettävä lainlaatijakunnalle. Sen jälkeen on tilaston keräystapa vaihdellut. Toisinaan on tilastojen valmistaminen kuulunut vankilain päälliköille tai oikeuden kirjureille, kunnes vuonna 1879 perustettiin erityinen vankilakomissioni, jolle vankilain ja ojennuslaitosten hoitajain on säännöllisesti lähetettävä raportti vankiloissa olevista rikoksellisista. Oikeusviranomaisten on niinkään ilmoitettava komissionille rikosjuttujen ja tuomituiden luku. Tällä tavalla kerättyjen tilastojen mukaan, vaikkakaan tarkkoja numeroita ei

kaikilta paikkakunnilta ole saatu, on Massachusettsin valtiossa viimeisen kymmenen vuoden ajalla 27 ihmistä jokaista miljoonaa kohti menettänyt henkensä vuosittain murhan kautta. Tämä suhde pitää jotakuinkin paikkansa myöskin yleensä Uuden Englannin valtioissa.

Amerikkalainen väestö on tavallisesti jokaisessa tilaisuudessa valmis syyttämään meitä ulkomaalaisia sivistymättömyydestä ja raakuuksista, mutta tilastot osottavat, että suurin osa Yhdysvalloissa olevista murhamiehistä on amerikkalaisia. Saatavissamme olevien tietojen mukaan ainoastaan vähän-enemmän kuin kuusi-toista prosenttia tämän maan vankiloissa olevista murhaajista on ulkomaalla syntyneitä. Myöskin on otettava huomioon, että ulkomaalaiset rikolliset viranomaisten käsiin kerran jouduttuaan harvoin voivat välttää tuomiota. Joka päivä näemme sanomalehdistä, mitenkä joku oikeuden tuomari on passittanut jonkun italialaisen, puolalaisen, venäläisen tai johonkin muuhun kansallisuuteen kuuluvan siirtolaisen vankilaan ilman, että syytetyllä, kielen taitamattomana tai rahattomana ollen, on ollut vähintäkään tilaisuutta itsensä puolustamiseen. Se inhottava murharekordi, mikä Yhdysvalloilla on, lankeaa siis etupäässä amerikkalaisten itsensä ansioksi.

Käsittääksemme paremmin kuinka tavattoman korkea murharekordi Yhdysvalloilla on toisiin maihin verraten, on paikallaan esittää tässä muutamia numeroita. Samaan aikaan kun tässä maassa murhataan vuosittain sata ihmistä kutakin miljoonaa asukasta kohti ovat vastaavat numerot Englannissa 9, Saksassa 5, Italiassa 75 ja Canadassa 13. Italiassa tapahtuu vuosittain noin kolmetuhatta murhaa ja Englannissa kolmisen sataa. Seuraavat muutamista Euroopan maista saadut viralliset numerot osottavat, kuinka monta murhajuttua on ollut viime vuonna oikeuden tutkittavana ja kuinka monta tuomiota näissä jutuissa on langetettu.

	Murhajuttuja.	Tuomituita.
Belgia	132	101
Englanti	318	151
Espanja	1,584	1,085
Italia	3,606	2,805
Ranska	847	580
Saksa	567	476

Ylläolevista numeroista käy selville, että Europan maissa murhasta syytetyistä on viidestäkymmenestä prosentista aina yhdeksääkymmeneen prosenttiin tullut tuomituksi. Tämä osottaa, että näissä maissa on oikeudenkäynti paljon tarkempaa kuin täällä. Yhdysvalloissa on murhaajalla paljon paremmat mahdollisuudet tavalla tai toisella pelastua viranomaisten käsistä kuin Europassa. Yhdysvalloissa on laillinen kieräily pitemmällä kuin missään muualla ja täällä myöskin saa oikeuden palvelijat rahan voimalla pelaamaan vaikka kuinka mielivaltaisesti oikeuden kanssa. Vain muutama esimerkki riittääköön kuvaamaan sitä keinoa oikeuden valvomista, mitä porvarilliset viranomaiset ovat valmiit osottamaan, kun on kysymyksessä heidän omaan luokkaansa kuuluvan rikksellisen rankaiseminen.

Joku vuosi sitten ammuttiin Kentuckyssä juuri toimeensa valittu kuvernööri Goebel valtiosihteerin viraston ikkunasta kuoliaaksi. Murha tapahtui poliittisista syistä ja oli se joka tapauksessa Goebelin edeltäjän kuvernööri Taylorin tai hänen sihteerinsä toimeenpanema. Sihtööri vangittiin ja juttu piti tulla oikeuden tutkittavaksi, mutta ennenkuin oikeus ennätti edes käsittelemäänkään juttua, päästi kuvernööri Taylor valtiosihteerin vapaaksi koko jutusta armahduksen nojalla. Kuvernööri itse joutui syytteeseen jutun johdosta, mutta hän pakeni toiseen valtioon, jossa hän sai olla kaikessa rauhassa; vieläpä tuon toisen valtion kuvernööri esti hänen kuljettamisensa Kentuckyyn tutkittavaksi.

Jotakuinkin samanlainen tapaus sattui tuonnottain New Yorkissa, kun kuvernööri Dix armahti kapteeni Hainsin, joka oli tuomittu vankeuteen murhasta. Kapteeni Hains oli veljensä läsnäollessa kylmäverisesti ampunut erään miehen. Molemmat veljekset olivat olleet aseilla varustettuina, jotavastoin uhri oli aseeton. Oikeuden tutkinnossa lautakunta vapautti kapteenin veljen, mutta kapteeni tuomittiin kuritushuoneeseen. Ei kulunut kuitenkaan täyteen kahtakaan vuotta kun kuvernööri Dix vapautti kapteenin vankilasta.

Kuullessamme puhuttavan murhista, joiden synkkää tilastoa me olemme tässä kirjotuksessa sekä numeroin että sanoin valaisseet, me tavallisesti ajattelemme, että murhat, jos mitkään, ovat riippumattomia ja vapaita niistä yleisistä taloudellisista ja yhteiskunnallisista laeista, joista meidän jokapäiväinen elämämme riippuu. Mutta uudenaikainen tieteellinen tutkimus on osottanut, että murhat, samoin kuin rikokset yleensä, johtuvat joko suuremmassa tai pienemmässä määrässä taloudellisista vaikuttimista. Tätä ei ole niin yksinkertaisesti ymmärrettävä, että jokainen murha johtuisi suorastaan aineellisista syistä. Yhteiskunta on siksi monimutkainen laitos, että sen taloudellisia tekijöitä on mahdoton kaikissa yksityiskohdissa havaita. Mutta niin alulla kuin murhain materialistinen selitystapa onkin, on se kuitenkin jo kerinnyt raivaamaan itselleen varman ja pysyvän sijansa. Murhain selittämiseksi ei riitä enää tuo iänikuinen perisyntioppi, jonka mukaan turmeltunut luonto ja muut persoonakohtaiset luonteen heikkoudet olisivat ainoina ja lopullisina syinä murhiin ja rikoksiin. Ei kelpaa enää sekään selitys, että murhat johtuisivat viime kädessä yksilön siveellisistä, älyllisistä ja fyysillisistä ominaisuuksista. Nykyajan rikosilmiöiden tutkijat kiinnittävät yhä suuremmassa määrässä huomiota yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin tekijöihin tai toisin sanoen nykyään etsitään rikollisuuden syitä olevista oloista ja ympäristöstä.

Murhain taloudelliset syyt nykyisen kapitalistisen järjestelmän vallitessa ovat yleensä sangen helposti huomattavissa. Tämän huomion tekeminen käy aivan hyvin mahdolliseksi yksistään sanomalehtienkin kautta. Milloin saamme me lukea lehdistä uutisen, että jonkun italialaisen perheen isä on ampunut kaivoskapteenin, kun tämä ei ole antanut työtä hänelle. Tällaisessa tapauksessa on murha aiheutunut pelkästään leipähuolien painostuksesta. Kesällä kertoivat lehdet, kuinka eräs union virkailija New Jerseyssä sai surmansa erään urakoitsijan palkkaaman "pyssyhurtan" revolverin kүүлasta. Uutiset ryöstömurhista ovat nykyään aivan jokapäiväisiä. Ne henkilöt, jotka tällaisiin tekoihin ryhtyvät, eivät suinkaan tee sitä ilkeämielisyydestä tai häijyydestä, vaan joutuvat he rikoksen tielle pelkkäin aineellisten seikkain vaikutuksesta. Kuuluu italialainen rikostieteilijä Enrico Ferri sanoo, että puute on kaikista voimakkainta myrkkyä ihmisen sielulle ja ruumiille. Kuinka paljon murhia, varkauksia ja muita rikoksia tapahtuukaan suorastaan puutteen ja taloudellisen epävarmuuden takia.

Mutta murhain aineelliset syyt voivat olla myöskin toisenlaisia.

Joku aika sitten kerrottiin sanomalehdissä, mitenkä muuan neekeri New Jerseyssä oli murhannut erään pastorin ja hänen vaimonsa, joilla hän oli ollut palveluksessa. Aseenaan oli murhaaja käyttänyt kirvestä. Tämä nuorukainen oli luullut, että pastori testamentissaan luovuttaa hänelle omaisuutensa ja saadakseen sen pikemmin käsiinsä, murhasi hän omaisuuden haltijat. Perinnöllään oli neekeri aikonut laittaa itselleen kanalan.

Sanomalehtien lukijoille lienee myöskin vielä tuoreessa muistissa paroni Baturinin murha Pietarissa, jonka teki eräs kreivi. Murhavälineenä käytti kreivi myrkkyä. Hän oli oppinut mies ja käytti uhrinsa kukistamiseksi tieteen aseita. Neekeri oli vain sivistymätön kansan ihminen ja käytti murha-aseenaan raakalaisilta

perittyä asetta. Kumpikin murha aiheutui samoista syistä. Neekeri luuli saavansa jonkun verran rahaa, jolla toivoi pääsevänsä kanalan omistajaksi. Kreivi yritti lisätä omaisuuttaan parooni Baturinin maatilalla, päästäkseen yhä suurempaan asemaan Pietarin rikollisen ylhäisön piireissä. Murhakeinot olivat erilaisia, mutta murhaajat olivat yhtäläisiä, saman hengen lapsia.

Jokaiselle on sangen hyvin tunnettua se tosiasia, että väkijuomat myöskin muokkaavat hirvittävässä määrässä sitä maaperää, josta murhan enkeli korjaa lakkaamatta satoaan. Muutamissa maissa on kerätty tilastoa viikon eri päivinä tapahtuneista tappeluista ja pahoinpitelyistä ja näistä tilastoista on käynyt selville, että lauantaina, sunnuntaina ja maanantaina, joina päivinä nautitaan runsaimmin väkijuomia, on tappeluiden ja vaarallisten pahoinpitelyiden luku moninkertainen toisiin viikon päiviin verrattuna. Sanomalehtiä seuraamalla voimme aivan helposti huomata, että sellaisina juomapäivinä kuin sunnuntait ja juhlapäivät ovat tapahtuu myöskin enimmäkseen veritöitä. Ja väkijuomien suunnon ja turmiollinen käyttö sekä siitä johtuva rikollisuus ovat kieltämättä nykyisen yhteiskuntajärjestelmän luonteenomaisia ilmiöitä.

Niin näköjään erilaisia kuin niiden syyt ovatkin, tapahtuvat murhat kuitenkin yleensä samoista vaikutuksista. Ja syynä siihen, että Yhdysvalloissa on murhain luku niin tavattoman suuri, on se, että tässä maassa on taistelu jokapäiväisestä leivästä kaikkein hurjinta ja katkerinta ja täällä myöskin kullin himo riehuu kaikista voimakkaimpana. Löytyy luonnollisestikin tapauksia, jolloin murha tapahtuu hillitsemättömästä kostonhalusta, onnettomasta rakkaudesta tai heikkomielisyydestä, mutta melkein järjestään tällaisissakin tapauksissa on huomattavissa loppujen lopuksi pelkästään aineellisia tekijöitä, jotka ovat kiinteässä yhteydessä nykyisen järjestelmän kanssa. Huomiota ansaitsevana enäsuorana taloudellisena vaikuttimena murhiin ovat myöskin sodat,

sillä sotien jälkeen murhat aina säännöllisesti lisääntyvät joka maassa. Sotalaitos levittää muutenkin rikollisuutta hirvittävässä määrässä ihmiskunnan keskuudessa.

Haagin rauhanpalatsin edustalla.

Ovenvartija (ytällinen rauhanenkeli, rauhanpalmu kädessäin): "Eivätkö Balkanin herrat (Serbia, Bulgaria ja Turkki) tahtoisi olla niin ystävällisiä ja hankkia uudet puvut, enenkuun astuvat rauhanpalatsiin?"

Mitä meidän on tehtävä rikollisten luokalle, kysyy tunnettu sosialistinen kirjailija Isador Ladoff kirjoituksessaan "Individualismi ja rikollisuus". Ja hän vastaa, että "sitä kysymystä ei voida ratkaista lopullisesti niin

kauan kuin yhteiskunnalliset olosuhteet edellyttävät rikoksia ja rikollisuutta. Korke ja voitto ja palkitsematon inhimillinen työ, lyhyesti sanoen, kapitalistinen järjestelmä, on korvattava paremmalla, inhimillisemmällä yhteiskuntajärjestelmällä ennenkun rikokset lakkaavat olemasta yhteiskunnallisena vaarana. Moraalinen käytös on ihmisille yhtä normaali ominaisuus kuin ruumiillinen terveys. Moraaliton ihminen on sairas. Samoin kuin puhtaus on välttämätön ruumiilliselle terveydelle, niin myös luonnolliset olosuhteet ovat välttämättömät siveelliselle tarmolle. Rikoksien poistamisessa olisi asetettava paino ehkäisytöimenpiteisiin eikä rangaistukseen. Järjelliset ja siveelliset yhteiskunnalliset olot tulevat hävittämään yleisimmät rikoksen aiheet ja muuttamaan ne barbaarisen menneisyyden muistoksi."

"Sosialistisessa yhteiskunnassa ei ole yläluokan riistämää työväkeä ja oman onnensa nojaan heitettyjä orpoja. Rikollisilla taipumuksilla varustetut lapset kasvatetaan erikoisissa kouluissa, missä heidän vikansa poistetaan ajoissa, ennenkuin ne kehittyvät ylivoimaisiksi. Silloin ei tarvita rikosoikeutta, virallisesti syyttäviä lakijuristeja, poliiseja ynnä muita kapitalistien koskemattomuuden suojelijoita. Silloin ei ole yksityistä omistusta suojeltavana, ei nälkää varkauden välityksellä tyydytettävänä, eikä jyrkkää vastakohtaa riistävän rikkaan ja riistetyn köyhän välillä kiihottamassa edellisen huolenpitoa ja jälkimäisen kateutta. Silloin eivät yhteiskunnalliset olot johdata liikahienostumiseen yhdellä ja eläimelliseen raakuuteen toisella puolella."

On ollut aika, jolloin ehdoton elintarpeiden puute ja niukkuus ovat pakottaneet ihmisiä rikkomaan viidettä käskyä ja riistämään hengen lähimmäisiltään. Mutta nämä ajat ovat painuneet muinaisuuden muistoihin ja tilalle on astunut kapitalistinen järjestelmä mitä erilaisimpine kierouksineen ja nurinkurisuuksineen. Nykyinen yhteiskunta koettaa rangaista murhaajia kuten muitakin rikollisia mitä raskaimmalla tavalla ja kuiten-

kin nämä rikolliset ovat itse järjestelmän uhreja. Nykyisessä yhteiskunnassa pidetään yksityisomistusta kaikkein parhaimpana omistusmuotona. Sen pyhyyttä ylistetään, sitä palvellaan, sitä pyritään hankkimaan tavalla tai toisella ja sen alttarille uhrataan toinen toisiaan. Yhteiskuntajärjestelmän muuttuminen on tekevä lopun tästä toistensa petomaisesta raatelemisesta.

Onni Saari.

“Keltaisen maanosan” avautuminen kapitalismille.

“Keltainen maanosa” on ollut viime vuosikymmenien ja erittäinkin viimeisten vuosien aikana suurten taloudellisten ja valtiollisten muutosten alaisena. Sen suurimmassa ja väkirikkaimmassa osassa, Kiinassa, eli “taivaan valtakunnassa”, kuten sitä myöskin nimitetään, ovat riehuneet kapinat, siellä on salaliittoja muodostettu, verikostoja toimeenpantu, kulettu valtiokeikausten, taantumusten ja vastavallankumousyritysten lävitse; sanalla sanoen, eletty vallankumousaikakautta. Merkittävällä yhtäläisyydellä ovat siellä kertaantuneet siis samat tapaukset, jotka ilmenivät edellisellä vuosisadalla euroopalaisissa vallankumouksissa. Ja yhtä välttämättömästi kuin ne merkitsivät Euroopassa kapitalismin valtaan pääsyä, avaavat ne myöskin kapitalismille “keltaisen maanosan” ovet selkoselälleen. Ikivanhat puitteet, joihin tuo maanosa on ollut vuosituhansia jähmettyneenä, murskautuvat. Kapitalismi avaa uusien, vieraitten vaikutteiden tien, läpi vahvimpienkin esteiden ja sitoo tämän taloudellisessa kehityksessä takapajulla olevan

maanosan yhä kiinteämpään yhteyteen "länsimaisen sivistyksen" kanssa. Syväälle juurtuneen vihan "punaisia perkeleitä" vastaan, joiksi maan asukkaat nimittävät maahan tunkeutuvia euroalaisia, tulee kapitalistinen kehitys ennemmin tai myöhemmin hävittämään ja samoin antaa se myöskin kuoliniskun katsantokannalle, että mitään ei saa lisätä, eikä mitään ottaa pois, vaan kaiken täytyy olla ennallaan. Tuollaisen käsityksen on

Tshien-men, Pekingin, Kiinan pääkaupungin, valtaportti.

Tällaisia portteja on Pekingissä kolkkaan yhdeksän ja ovat ne ainoat pääsyportit tuohon kiellettyyn kaupunkiin.

kapitalistinen kehitys hävittänyt perinpohjin länsimaissa, missä kapitalismi on pisimmälle kehittynyt. Sen sijaan että enää jumaloitaisiin vanhoja oloja ja tapoja, puhutaan kaikissa kapitalistisissa maissa siitä huimaavasta edistyksestä, mitä eri elämänaloilla on tapahtunut. Samoin tulee käymään myöskin Idässä, kun kapitalismi hävittää ne olot, jotka edellyttävät kaiken uuden halveksimista. Kehitys tulee tapahtumaan näin paljolla nopeammin, sillä länsi tulee vaikuttamaan suuresti sen jouduttamiseen.

Vuosikymmeniä on "itämainen kysymys" jännittänyt Eurooppa samoin kuin Yhdysvaltojakin. Se on ollut alituisena riidan aiheuttajana eri valtojen välillä. Kun Englanti tai Venäjä ovat aikoneet laajentaa valtaansa Kiinan rannikoilla, ovat toiset suurvallat katsoneet näitä laajennustoimenpiteitä kateellisin silmin. Se onkin johtanut maailmankaupasta kilpailevat vallat hurjaan kilpavarusteluun, uhraamaan satoja miljoonia dollareita kunkin maan militarismille ja vehkeilemään vallankumousliikkeiden takana. Kiinan alueet ovat olleet jo useamman kerran viimeisten vuosikymmenien aikana teurastustantereina, joilla ulkomaalaiselle kapitalismille on teurastettu tuhansia ja taas tuhansia työväenluokan miehiä ja naisia.

Varsinais-Kiina samoin kuin Mongolia ja Mandshuriakin ovat tavattoman luonnonrikkaita maita. Tärkeitä elinkeino- ja teollisuushaaroja niissä ovat paperinvalmistus, riisin- sekä puuvillanviljelys ja silkkituotanto. Siellä ovat vielä koskemattomat kulta-, kupari-, rauta- ja kivihiilialueet, joista osan ulkomaiset rahamiehet ovat jo vallanneet itselleen, perustamalla rautatie- ja kaivosmonopoleja viimeisten vuosien aikana. Siellä ovat myöskin suuret markkina-alueet ulkomaalaisille tavaroille sekä hyvät edellytykset kaikenlaiselle teollisuudelle, kun maa sisältää runsaasti raaka-aineita ja työvoima on halvempaa kuin missään muualla maailmassa.

Kotimainen, alkuperäisellä asteella oleva porvaristo on kuitenkin aina tapellut ulkomaalaisten maahan tunkeutumisesta vastaan omien etukysymyksiensä takia. Se on aina pyrkinyt rajottamaan ulkomaalaisen kapitalin maahan virtaamista ja eri maakuntien melko suuren itsehallinto-oikeuden kautta se onkin voinut koko tehokkaasti pitkän aikaa tapella ulkomaalaisen teollisuuden levenemistä ja rikkauksien anastamista vastaan.

Mutta ulkomainen kapitaali on voittanut vihdoin taistelussa. Kun se on tahtonut joitakin kauppa- tai muita oikeuksia Kiinan rannikolla, on se ottanut niitä

tulella ja miekalla. Kymmeniä ryöstöretkiä ovat tästä syystä Europan suurvallat aiemmin tehneet Kiinaan, pakottaen "taivaan pojat" tekemään luovutuksen toisensa jälkeen noille rosvojoukoille. Vuoron perään ovat Europan vallat tehneet tällaisia retkiä, saaden sotasaaliina aina joitakin maa-alueita, satamia ja kauppaoikeuksia. Niinpä pakotti Englanti vuoden 1842 sodassa Kiinan yhä edelleen ostamaan englantilaisten kauppiaiden Intiasta kulettamaa opiumia, maksamaan sen lisäksi

Tyypillinen kiinalainen maalaiskylä.

Kuva esittää ½ mailin pitkän osuuden kylää, jonka "valta katuna" on kuvassa näkyvä kanava. Siitä, miten ahtaaseen suljettuun tällaisiin kyläkuntaan ovat, saa käsityksen, kun kuulee, että kuvassa näkyvään kanavaosuuteen varrella elää kaikkiaan 240 perhettä.

vielä suuret rahasummat sotakorvausta ja luovuttamaan erikoisia kauppaoikeuksia Kiinan kaupungeissa ja satamissa. Kiinalais-japanilaisessa sodassa esiintyivät Europan suurvallat rauhaneläijinä ja kateudesta Japania kohtaan pakottivat Venäjän, Ranskan ja Saksan hallitukset Japanin luovuttamaan takaisin osan siitä maa-alueesta, jonka Kiina v. 1895 ensimmäisissä rauhanehdoissa oli luvannut luovuttaa Japanille. Kun Japani kaikesta huolimatta sai sodassa Formosan saaren, antoi se syytettä suurvaltojen ryöstöhalulle. Europassa nähtiin

Japanin vallan laajentuvan Kiinan rannikolla ja sen nousevan lähimmässä tulevaisuudessa, ellei ajoissa saada ehkäistykseksi sen suunnitelmia, hallitsemaan tuota luonnonrikasta ja suurta aluetta. Sattui kuitenkin niin, että kaksi saksalaista lähetysaarnajaa murhattiin ja silloin oli taas suurvalloilla riittävästi syytä ryhtyä verileikkiin. Saksa lähetti sotalaivoja Kiinan vesille ja v. 1897 täytyi Kiinan luovuttaa Saksalle hyvitykseksi Kiautsoun lahti ympäristöineen 90 vuoden vuokraoikeudella sekä Santungin niemimaa sen vaikutuspiiriksi. Saksalaisten anastukset synnyttivät ryöstöhalua muissakin Euroopan suurvalloissa. Ne pyrkivät niinikään saaliinjaolle. Venäjä anasti itselleen Port Arthurin linnoitukset, jotka sen kuitenkin täytyi viimeisen venäläis-japanilaisen sodan jälkeen luovuttaa Japanille. Linnoitusten lisäksi sai Venäjä vielä Talienvanin satamat 25 vuodeksi. Ranska sai Kvangtsovun lahden ja Englanti joitakin muita maapaloja. Boksarien kapinan aikana v. 1900 kaappasi Venäjä Mandshurian, tuon suuren maa-alueen, jonka väkiluku nousee 12,500,000:een, vastapainoksi toisten suurvaltojen rahamiesten pääomasijoituksille Kiinan rautatieliikenteeseen ja teollisuuteen. Mandshurian täytyi Venäjän japanilais-venäläisen sodan päätyttyä Portsmouthin rauhassa luovuttaa takaisin Kiinalle. Kuitenkaan ei Venäjä ole tahtonut vieläkään luopua Mandshuriasta, vaan yhä edelleen vehkeilee ja punoo juonia yhdessä Japanin kanssa Kiinaa vastaan, odottaen sopivaa tilaisuutta, milloin saisi sen uudestaan kaapata.

Toisten suurvaltojen rahamiehet ovat vahvistaneet valtaansa Kiinassa pääomasijoitusten kautta. He ovat sijoittaneet rahojaan rautatieliikenteeseen, kaivosteollisuuteen y. m. teollisuusyrityksiin, joita viimeisten vuosien aikana on syntynyt niin etelä- kuin pohjois-Kiinassakin. Rautatie- ja kaivosmonopoleihin sijoitettujen pääomien lisäksi on Englannin, Saksan, Ranskan ja Yhdysvaltain rahamiehillä rahoja Kantonin, Shanghain, Hankoun, Pekingin y. m. kaupunkien teollisuusyrityksis-

sä. Japanin ja Venäjän rahamiehillä ei ole ollut pääomaa sijoittaa Kiinan teollisuuteen ja se seikka kiihottaa yhä enemmän noita kahta maata yhdessä vehkeilemään Mandshuriassa, samoin kuin etelä-Kiinankin kumousliikkeen takana.

Kun kumouksellisten johtajat Sun Jat Sen ja kenraali Sen Huang joutuivat maanpakoon Kiinasta kumousliikkeen joutuessa häviölle, saivat he turvaa Ja-

Tavallinen kulkuneuvo Shanghain kadulla.

Tällaista alkuperäistä "pikajuria" käyttävät ihmiset paljon yhä senmuoto kuin miehet.

panissa. Juan Shi Kai lähetti salamurhaajia heidän jälilleen, mutta Japanin hallitus ryhtyi erityisiin toimenpiteisiin heidän turvaamiseksi. Kiinan hallituksen taholta on selitetty Sun Jat Senin lupanneen suuria etuisuuksia Japanille, jos se kukistaisi Juan Shi Kain hallituksen ja nostaisi kumoukselliset satulaan. Ja Japanin viimeaikaiset toimenpiteet näyttävätkin vahvistavan tuon väitteen ja osottavan sitäpaitsi eittämättömästi,

että liikkeen takana on myöskin yhdysvaltalaisen kapitalistien kynnet pelissä, he kun viimeisissä selkkauksissa eivät ole saaneet kyllin hyvästi edustetuksi etujansa Kiinassa.

Amerikalaiset rahamiehet olleet valveilla.

Yhdysvallat eivät ole myöskään nukkuneet sillä aikaa kun Europan suurvallat ovat olleet ryöstöretkilleen Idässä. Amerikalaiset rahamiehet olivat kiinalais-japanilaisen sodan jälkeen heti valvomassa etujaan Kiinassa ja he saivatkin silloin haltuunsa kaksi rautatie-myönnytystä. Kun boksarikapina ulkomaalaisten anastuksien ja nälänhädän vaikutuksesta puhkesi, liittyivät Yhdysvallat yhteistoimintaan suurvaltojen kanssa kukistamaan kapinaa. Yhdysvaltalaisista sotaväkeä lähetettiin europalaisten joukkojen avuksi. Ja kun kapina saatiin kukistetuksi, saivat Yhdysvallat myöskin osansa sotakorvauksesta. Joku vuosi takaperin sai terästrusti keino-telluksi Sansissan rikkaat, koskemattomat rauta- ja kivihiilimaat, joihin se tietystikin tulee kokoamaan halpaa työvoimaa ja nylkemään heitä ytimiään myöten.

Sen lisäksi ovat Yhdysvallat olleet vaikuttamassa jokaiseen rauhansolmimiseen Kiinan ja muiden valtojen välillä. Tämän maan kapitalistit ovat seuranneet yhtä tarkasti jokaista liikettä tuossa suuressa ja rikkaassa "keltaisessa maanosassa" kuin Europankin rahamiehet ja varustautuneet kilpaa tulevien tapahtumien varalta.

Kun Venäjä ja Japani edelleen pitävät sotajoukkojaan Mandshuriassa, eivätkä noudata Portsmouthin rauhansopimuksissa hyväksytyä puolueetonta avoimen oven politiikkaa, alkoivat yhdysvaltalaiset kapitalistit hommata rahaliikkeen kansainvälistyttämistä, aikoen siten saada suurempaa valtaa Kiinan asioissa. Tästä kirjoittaa "New Reviewissä" Theo. Rothstein m. m. seuraavaa:

"Joulukuulla v. 1910 ehdotti valtiosihtööri Knox Venäjälle ja Japanille, ei enempää eikä vähempää kuin Mandshurian ratojen puolueettomuutta, toisin sanoen, kan-

sainvälistyttämistä. Vastaus, jonka hän sai ja jonka hänen täytyi sellaisenaan niellä, oli jyrkkä kieltäytyminen. Knox ei kuitenkaan säikähtänyt siitä, vaan teki toisen yrityksen. Koska Englannin, Ranskan ja Saksan rahamiehet olivat saaneet haltuunsa Kiinan Yhdysvalloille 15 vuotta sitten tekemät rautatiemyönnytykset, kehotti Knox J. P. Morgania vaatimaan oikeutta päästä osalliseksi yritykseen, ja kun tähän oli pikku nahistelemisten jälkeen myönnytty, J. P. Morgan ja kumppanit hankkivat Kiinan hallitukselta sopimuksen suureen rahalainaan ja vuorostaan "kansainvälistivät" sen. Tämä oli kuuluisan "neljän vallan syndikaatin" alku, joka vallankumouksen jälkeen otti hankkiakseen Kiinan hallitukselle \$300,000 lainan valtakunnan asioitten "järjestämiseksi". Niin varma oli Yhdysvaltain hallitus kansainvälisen liittoutumisen tehokkuudesta (joka liittoutuma nyt oli saanut erikoiset oikeudet Kiinan rautateihin ja raha-asioihin) välikeinona estämään ahneitten valtojen pyrkimyksiä, siten säilyttääkseen Kiinan itsenäisyyden ja koskemattomuuden, että kun Venäjä ja Japani myös puolestaan vaativat äänensä kuuluville Kiinan rahalainassa, Yhdysvallat heti vastasivat kehoituksella yhtyä rosvolittoon, vaikka tiesivätkin näillä valloilla ei olleen halua rahain antamiseen Kiinan lainaa varten — sillä rahaa ei heillä ollut — vaan ainoastaan halun saada ottaa osaa lainan ehtojen määrittelemiseen. Vuoden kokeilu "sisältäpäin" oli kuitenkin kylliksi osottamaan Yhdysvalloille viekkaitten suunnitelmiansa tuloksettomuuden, ja maaliskuussa tänä vuonna presidentti Wilson julkaisi lausunnon, jossa ilmoitti Yhdysvaltain pe-
rääntyvän koko hommasta.

Todennäköisesti näyttää siltä, että Yhdysvallat eivät voi miltään taholta pakottaa Euroopan valtoja ja rahamaailmaa nykyisillä keinoilla noudattamaan "avoimen oven" politiikkaansa — "ystävyyden ja keskinäisten etujen ovia", kuten presidentti Wilson lausui. On kuitenkin mahdollista, että Yhdysvallat, vetääntyessään

pois valtain rahalainasta, tarkoittivat yksin ryhtyä Kiinaa avustamaan. Ainakin Straight, edustaen Amerikan rahamaailmaa, huomautti avonaisessa kirjeessään yleisölle maaliskuulla, että "uusi hallitus oli katsonut Yhdysvalloille sopivammaksi etsiä muita keinoja kuin viiden vallan laina Kiinan avustamiseksi sen rahallisissa vaikeuksissa."

Yhdysvaltain kapitalistit ovat keksineet yhä uusia keinoja saadakseen haltuunsa Kiinan rikkauksia ja päästäkseen määräämään maan asioissa.

Kiinalainen "höyryjyvä" Shanghaiin amerikalaisessa kaupungiosassa.

Nyt on jo laukaistu viimeinen este Panaman kanavan rakennuksella ja se antaa taas uutta toivoa Yhdysvaltain kapitalisteille päästä lähimmässä tulevaisuudessa kilpailemaan europalaisten kanssa "keltaisen maanosan" valloituksessa. Tähän asti on europalaisilla Suezin kanavan kautta ollut paljon lyhempi matka Idän markkinoille kuin yhdysvaltalaisilla. Tavaroiden kuletukselle sinne on niinmuodoin tullut paljon helpommaksi Europasta ja siitä syystä Englanti onkin kyennyt tähän asti olemaan Idän markkinoiden herrana, tosin peläten Saksan nouse-

van kilpailijakseen. — Nyt kuitenkin Panaman kanavan valmistuessa avautuu Yhdysvaltain kapitalisteille Itään lyhyt kauppatie, jonka valmistuessa he pääsevät edullisempaan asemaan tässä suhteessa Kiinan, Japanin ja koko itärannikon markkinoilla kuin europalaiset. Panaman kanavan valmistuessa tulee Yhdysvalloista vaarallinen kilpailija Englannille Idän markkinoilla, mutta samalla kertaa se tulee myöskin sitomaan Kiinan samoin kuin kaikki muutkin taloudellisessa kehityksessä takapajulla olevat maat kaukaisessa Idässä yhä kiinteämpään yhteyteen länsimaiden kanssa. Se tulee olemaan kymmenkertaisesti vaikuttavampana tekijänä "keltaisen maanosan" "sivistämisessä" kuin ne satojen vuosien varrella lähetetyt lähetysaarnajat, jotka vasta jonkun satatuhatta vinosilmää ovat saaneet "käännytyksi".

Tavattoman suuresta väkiluvustaan huolimatta näyttää Kiinalle käyvän samoin kuin Meksikolle ja muillekin kehityksessä takapajulla oleville maille, että vaikka maa saakin oman hallituksensa ja saa muodostaa hallitusjärjestelmän millaiseksi tahansa, rikkaudet ja asioiden lopullinen määräämisvalta kuuluvat kuitenkin ulkomaiden kapitalisteille.

Vuoden 1911 vallankumouksessa taistelivat porvarit ulkomaalaista kapitalismia vastaan ja saivatkin syöstyksi vallasta sitä edustavan Mandshuhallituksen. Mutta Kiinan vallankumouksessa kävi samoin kuin europalaisissakin vallankumouksissa, että porvaristo alkoi ensimmäisenä puhua rauhan aikaansaannista ja normaali-olojen palauttamisesta. Nähdessään, että vallankumouksessa mukana ollut kumouksellisin aines tahtoi saada muutakin, ei vain kukistetuksi entisen pääkaupungin loiseläjähallituksen, jota vastaan maakunnat ovat jo vuosisatoja kapinoineet, oli se valmis lyömään veljenkättä entisten vihollistensa kanssa ja valitsemaan presidentiksi taantumuksellisen Juan Shi Kain, joka väliaikaisena presidenttinä ollessaan jo aikoi Kiinan ovet avata ulkomaalaiselle kapitaalille. Siitä syystä, että porvaristo heittäytyi

vihollisensa helmaan, sai Juan Shi Kai kukistetuksi kumousliikkeen Etelän maakunnissa verivirtoihin ja sai langeta polvilleen kiittämään jumalaa siitä, että oli saanut niin pian tilaisuuden "vallankumouksellisen roskajoukon" kukistamiseen.

Vallakumousliikkeen kukistumisessa on kansainvälinen rahamaailma näytellyt suurempaa osaa kuin osa-

Kiinalaisia naistyyppejä.

Kolme edellimmäistä naista on mandshuja. Viimeisenä kulkeva cukka on kiinalainen: hän kantaa keppiä sen vuoksi, että kiinalaisten naisten jalat on maassa viime aikoihin saakka vallinneen tavon mukaan jo lapsena estetty kasvamaan luonnolliseen kokoonsa ja muotoonsa. Mandshut, Kiinan tällänsäntaisen valta- ja sortajaluokan jäsenet, olivat tietysti oirellaisia mafeletöntä tapaa noudattaneet. Se on syntynyt mandshuhallitsijain pakkomäärityksestä, jonkinlaiseksi orjuuden ja alamaisuuden tunnusmerkiksi, erottamaan varsinaiset kiinalaiset (rahaan) mandshuista, etuoikeutettujen luokasta.

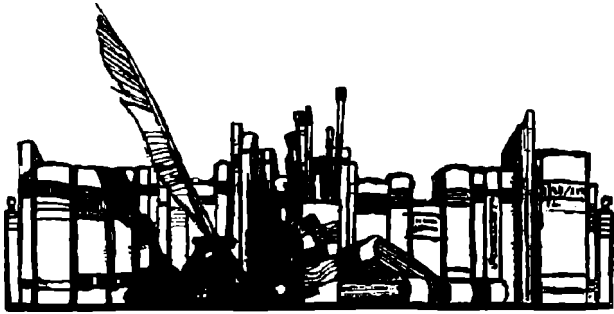
taan kuvitellakaan. Etelän maakuntien levottomien joukkojen kukistamista varten perustivat ulkomaalaiset raharuhtinaat Pekingissä erikoisen syndikaatin, joka antoi jatkuvasti \$250,000—\$500,000 viikossa Juan Shi Kain käytettäväksi vallankumousliikkeen kukistamiseen ja Juan toimi heidän uskollisena käskyläisenään. Palkkioksi tuosta kaikesta tulee hän luonnollisestikin pitää Kiinan ovet auki edelleenkin ulkomaalaiselle

kapitaalille ja vahvistamaan keskushallintoa, mikä jokaiselle kapitalistiselle valtiolle on välttämätöntä.

Vasta teollisuuden kehitys tulee Kiinassa samoin kuin muuallakin luomaan työväenliikkeen, opettamaan työläiset luokkataistelijoiksi. Äskeisessä vallankumouksessa he vielä taistelivat porvariston kanssa yhdessä, päämäärästään tiedottomana joukkona, ja saivat kokea, että sillä hetkellä kun he alkoivat jotain vaatia, oli porvaristo valmis kääntämään heille selkensä ja liittymään vihollisiensa kanssa heitä vastaan. Vasta silloin kun Kiinan työläiset nousevat omana joukkona taisteluun, tietoisina päämäärästään, voivat he kumota nykyisen luokkahallinnon, joka painaa heitä yhtä raskaasti kuin mandshuhallituskin.

L. M.

Tieteitten työmaa.

Inhimillinen tieto on siitä asti, jolloin ihmiset oppivat sitä säilyttämään varastoon, s. o. oppivat kirjoitustaidon, vähitellen askel askelelta kautta vuosisatojen yhä laajentunut, ihmiskunnan tietovarasto yhä suurentunut. On tosin ollut aikakausia, jolloin tietoaittaan on kertynyt vain hyvin vähän sellaista, millä on ollut pysyvämpää arvoa, kuten esim. keskiajan pimeinä vuosisatoina. mutta toisina ajanjaksoina on varaston kertyminen tapahtunut sitä vinhemmin. Keskiajan tiede pysyi hedelmättömänä etupäässä sen vuoksi, että se kohdisti tutkimuksensa pilventakaisiin asioihin, ja vähät välitti tutkia todellisen maailman ja elämän ilmiöitä. Sellaisissa olemattomissa asioissa ei tietystikään terävimmälläkään ihmisälyllä voinut saada aikaan mitään pysyvää, sillä tyhjästä on mahdoton mitään luoda. Vasta sitte kun heräävä kapitalismi alkoi kiinnittää ihmisten huomion tähän todelliseen, olevaan maailmaan ja sen asioihin, alkoi tiedekin saavuttaa tuloksia, joilla oli pysyväistä arvoa; silloin vasta syntyi todellinen tiede. Ja kun se kerran oli päässyt oikeille urille, se pian kehittyi oikean "monster babyn", jättiläislapsen lailla.

Maailmankuulun saksalaisen filosofin *Leibnitzin* sanotaan olleen viimeisen, jolle oli mahdollista omistaa kutakuinkin kaikki aikansa tieto. Leibnitz kuoli vuonna

1716. Sen jälkeen ei ole syntynyt sitä neroa, joka olisi voinut hallita läheskään kaikkea aikansa tietoa. Miksi? Yksinkertaisesti siksi, että inhimillisen tiedon ala on niin nopeasti laajentunut, että se on pakottanut tiedemiehet ja tutkijat yhä enemmän erikoistumaan, s. o. rajoittamaan tutkimuksensa johonkin määrättyyn tiedon haaraan, jos mielivät jotakin uutta aikaansaada, luoda.

Tämän kirjoituksen tarkoitus on antaa lukijalle jonkinlainen käsitys siitä tavattomasta laajuudesta, mihin inhimillinen tieto jo meidän aikanamme on paisunut ja niistä moninaisista haaroista, osista ja aloista, joihin se on vähitellen jakautunut, yhä enemmän erikoistuessaan.

Ensimmäinen, joka ryhtyi luokittelemaan tieteitä jonkun järjestelmällisen perusteen mukaan — ryhtyi luomaan järjestystä siihen, missä ennen oli vallinnut täydellinen sekasotku — oli ranskalainen filosofi *August Comte* (synt. 1798, kuollut 1857). Hän noudatti jakoperustecnaan kehitysperiaatetta, s. o. hän asetti tieteiden sarjassa ensimmäiseksi yksinkertaisimman, mutta samalla yleismerkityksellisimmän, sitte askel askelelta tullen yhä vähemmän yleismerkityksellisiin, mutta samalla monimutkaisempiin tieteisiin. Hänen tieteiden järjestelmänsä on seuraava:

1. *Matematiikka.*
2. *Astronomia* l. *tähtitiede.*
3. *Fysiikka.*
4. *Kemia.*
5. *Biologia.*
6. *Sosiologia* l. *yhteiskuntatiede.*
7. *Etiikka* l. *siveysoppi.*

Tätä luokittelua ei ole käsitettävä siten, etteikö Comte olisi tunnustanut esim. *geologiaa*, *zoologiaa* (eläintiedettä) tai *botaniikkaa* (kasvitiedettä) tieteiksi. Comte on vain luettelonsa ottanut sellaiset, niin sanoaksemme itsenäiset tieteet, jotka muodostavat ikäänkään "tiedepuun" rungon, kun sitä vastoin luettelosta poisjätetyt tieteet on katsottava ainoastaan haaroiksi,

jotka lähtevät tuosta yhteisestä rungosta. Comte siten laskee geologian astronomian (tähtitieteen) haaraksi, samoin kuin zoologia ja botaniikka lasketaan biologian haaratieteiksi.

Tunnettu englantilainen filosofi ja yhteiskuntatieteilijä *Herbert Spencer* (kuollut 1903) on myöskin laatinut tieteiden järjestelmän samanlaiselle kehitykselliselle periaatteelle kuin Comtekin, mutta hän jättää luettelostaan pois *fysiikan* ja *kemian* ja panee niiden tilalle *geologian*. Muuten hänen järjestelmänsä on sama kuin Comten, paitsi että Spencer antaa *psykologialle* (sielutieteelle) sijan biologian ja sosiologian välillä, sen sijaan että materialistisempi Comte käsittää kaiken henkisen toiminnan olevan riippuvaisen elimistön (aivojen) toiminnasta ja fysiologisista prosesseista ja niin ollen lukee psykologian (jota hän nimittää cerebraali- l. aivo-biologiaksi) biologian haaraksi.

Comte itse sanoo luokitelleensa eri tieteet siihen järjestykseen, jossa ne hänen luettelossaan esiintyvät, siten, että hän ensimmäiseksi asetti ehdottomimman (positiivisimman) tieteen ja sitte järjestyksessä vähemmän positiiviset. Jonkun tieteen *positiivisuudella* tarkoitetaan sitä, että tuo tiede ei sisällä enää mitään olettamuksiin tai todistamattomiin teorioihin perustuvaa, vaan ainoastaan ehdottomasti todistettuja, todella *tieteellisiä* totuuksia. Comten mukaan jokainen tiede, samoin kuin jokainen yksilö ja rotukin, kulkee kehityksessään kolmen perättäisen asteen läpi, nimittäin *teologisen* (jumaluusopillisen), *metafyysillisen* (määreellisen, yliluonnollisuuteen perustuvan) sekä *positiivisen* (ehdottomasti varman).

Comte edelleen selittää, että ainoastaan matemaatikka ja astronomia ovat päässeet teologisen ja metafyysillisen asteen läpi, jotavastoin fysiikka ja kemia eivät vielä ole kokonaan käyneet läpi metafyysillistä kehityskauttaan. (Tämä oli totta Comten aikana, mutta tuskin enää nykyään.)

Newton, Kant ja Laplace ajoivat teologian pois tähtitieteestä keksimällä maan vetovoiman lain (Newton)

ja tähtisumukot (Laplace). Mayer, Helmholtz ja Lavoisier vapauttivat kemian taikauskoisuuden kahleista keksimällä energian säilymisen ja aineen häviämättömyyden lait. Darwin, Lamarck ja suuri joukko heidän seuraajiaan ovat sitte Comten päivien karkoittaneet biologias-takin jumaluusopillisen vaikutuksen mustat varjot.

Sosiologia, tieteistä nuorin, jonka perustajana on pidettävä Comtea, on myöskin, kiitos Marxin ja muiden etevien sosialististen teoreetikkojen suorittaman henki-sen jättäiläistyön, vähitellen pääsemässä teologisten käsi-tysten kourista. Mitä *etiikkaan* tulee, niin laskevat sekä Comte että Spencer senkin tieteiden runkoon kuuluvaksi, mutta uudenaikaisemman käsityksen mukaan on se paremmin luettava ainoastaan sosiologian haaraksi.

Seuraavassa on tarkoitus luoda lyhyt yleiskatsaus niihin tieteisiin, jotka kuuluvat tähän Comten "tiedepuu-hun" — luoda katsaus ei ainoastaan tuon puun runkoon, vaan myöskin sen oksiin ja haaroihin. Tutustuessamme tähän luokitteluun, meidän on muistettava, että samoin-kuin puun runko on yhtä, samoin muodostavat nämä tie-teetkin eheän, yhteenkuuluvan kokonaisuuden. Eri tie-teiden tai luokkien välillä ei niin ollen ole olemassa mitään jyrkkiä rajoja, vaan ne sulautuvat vähitellen toi-siinsa. Sitäpaitsi mitä yleismerkityksellisin joku tiede on, sitä enemmän sitä voidaan soveltaa toisiin tietei-siin. Niinpä esim. matematiikka, joka on Comten sarjassa ensimmäisenä, voidaan soveltaa voi sanoa kaik-kiin muihin tieteisiin tai toisin sanoen kaikki muut tie-teet tarvitsevat matematiikan apua joko suuremmissa tai pienemmässä määrässä. Eri tieteet siten kutoutuvat toisiinsa, ja sitä moninaisimmalla tavalla, mitä monimut-kaisemmiksi ne tulevat.

MATEMATIIKKA.

Matematiikka eli laskuoppi on vanhin tieteistä ja samalla positiivisin. Se on yleismerkityksellisin kaikista tieteistä, s. o. sitä sovellutetaan muihin tieteisiin enem-män kuin mitään muuta tiedettä. Matematiikka jaetaan vuorostaan alaryhmiin, tavallisimmin noudattaen kahta

eri jakoperustetta. Toisen mukaan näistä jakoperusteista matematiikka jaetaan:

- a) *alkeismatematiikkaan* ja
- b) *korkeampaan matematiikkaan*

ja toisen jakoperusteen mukaan taas:

- a) *puhtaaseen matematiikkaan* ja
- b) *sovellettuun matematiikkaan*.

Viimemainittu jakoperuste on yleisempää laatua, s. o. sitä käytetään monissa muissakin tieteissä.

Alkeismatematiikan alaryhmiä vuorostaan ovat: 1) *aritmetiikka* eli oppi luvuista; 2) *algebra* eli kirjainlasku; 3) *geometria* eli mittausoppi; 4) *trigonometria*, oppi kolmion sivujen ja kulmien keskinäisestä suhteesta.

Korkeamman matematiikan alaryhmiä ovat: 1) *analyttinen geometria*; 2) *sfeerinen* 1. *pallotrigonometria*; 3) *differentiaali- ja integraalilaskenta*; 4) *korkeampi algebra*.

Saadaksemme jonkunlaisen käsityksen siitä, kuinka pitkälle erikoistuminen tai ryhmittely saattaa jo matematiikassakin mennä, voimme mainita, että aritmetiikka vuorostaan jakautuu kuuteen eri alaryhmään: *tavallinen aritmetiikka* ja *korkeampi aritmetiikka* (puhdasta aritmetikkaa); *poliittinen aritmetiikka*, *kauppa-aritmetiikka* eli *kauppalaskenta* sekä *koneellinen aritmetiikka* (sovellettua aritmetikkaa).

Joku saattaa ihmetellä esim. mitä on "koneellinen aritmetiikka". Se on laskemista, joka suoritetaan konekaluja, kuten esim. laskukoneita, laskuviivottimia y. m. s. käyttämällä. "Poliittinen aritmetiikka" taas on aritmetiikan käyttämisestä arpajaisten, vakuutuslaitosten, kuolevaisuuden y. m. s. laskemiseen.

Joskus lasketaan aritmetiikkaan kuuluvaksi myöskin *algebra* eli *yleislasku*, jossa numeroiden sijaan lasketaan joillakin muilla merkeillä, tavallisesti kirjaimilla. Algebra, joka nimi on arabialaista alkuperää, on jo vanha tieteenhaara. Sitä harjoitti ensi kerran aleksandrialainen Diophantos 4:nnessä vuosisadalla j. Kr. Eurooppaan sen toivat arabialaiset.

Useat edelläluetelluista tieteenhaaroista tuntuvat meistä ensi silmäykseltä vaikeilta muistaa ja ymmärtää. Mutta jos hieman tarkastamme, mistä nuo nimet johtuvat, niin ne muuttuvat paljon helpommiksi. Nimitys aritmetiikka (engl. arithmetic) esim. johtuu kreikkalaisesta sanasta *arithmetikee*, joka merkitsee lukuoppia; se on vuorostaan johtunut sanasta *arithmos*, luku. Matematiikka (engl. mathematics) johtuu samaten kreikkalaisesta sanasta *mathanoo*, oppia. Sellaiset nimitykset kuin geometria ja trigonometria alkavat tuntua jonkunverran tutummilta, kun tiedämme, että kreikkalainen sana *metrein* merkitsee mitata (siitä on johtunut Suomessa yleinen metri-nimitys), sana *gee* = maa ja *trigonos* = kolmikulmainen. Geometria ei tosin merkitse maanmittausta, mutta nimityksen selittää se, että mittaussoppia muinaisina aikoina lienee käytetty etupäässä joihinkin yksinkertaisiin maanmittaamisiin. Trigonometria nimensä mukaisesti käsittelee kolmioita, sen kulmien ja sivujen keskinäistä suhdetta j. n. e.

Sekä geometria, trigonometria että muut matemaattiset tieteenhaarat jaetaan edelleen eri alaosiin, mutta niiden luetteleminen toisi vain joukon uusia vaikeilta näyttäviä nimiä.

Muuten on huomattava, että mitä pitemmälle tieteitä alaryhmiin jaettaessa mennään, sitä enemmän horjuvaisuutta ilmenee jakotapaan ja -perusteeseen nähden, tämä riippuen siitä, että jaottelun silloin määräävät yksinomaan käytännölliset näkökohdat, kuten käsittelyn selvyys j. n. e. ja näihin nähden luonnollisesti voi hyvin helposti syntyä erimielisyyttä.

TÄHTITIEDE.

Tähtitiede on maailman vanhimpia tieteitä. Se on ollut tunnettu Kiinassa jo ainakin yli 2000 vuotta ennen Kristuksen syntymää. Muinaisessa Kreikassa astronomia kehittyi varsinaiseksi tieteeksi pari kolme vuosisataa e. Kr.

Nimi astronomia johtuu kreikkalaisista sanoista *aster*, tähti ja *nemoo*, jaella. Ollen matematiikan lä-

hin sukulainen, astronomia käyttää hyväkseen hyvin paljon matematiikkaa ja on sen jälkeen positiivisin tieteistä. Astronomia käsittelee ja tutkii taivaankappaleita, niiden liikkeitä, kokoa, välimatkoja ja fysikaalista kokoonpanoa. Maapallon tutkiminen kuuluu astronomian alaan vain sikäli kuin sitä käsitellään taivaankappaleena, suhteissaan muihin taivaankappaleisiin; muuten se on geologian ja geografian eli maantieteen tehtävä.

Tähtitiedekin jakautuu eri osiin, kuten *astrognosi-aan*, tähtitieteen esittävään osaan, joka luettelee taivaankappalten nimet ja selostaa niiden ryhmittymiset; *deskriptiiviseen* l. *yleiseen astronomiaan*, joka kuvailee yleisesti tähtitaivaan ilmiöitä ja niitä hallitsevia lakeja; *fysikaaliseen astronomiaan* l. *astrofysiikkaan*, joka käsittelee taivaankappalten fysikaalista kokoonpanoa ja niiden ominaisuuksia, kuten väriä, kirkkautta, lämpötilaa ja yleistä hahmoa; *käytännölliseen astronomiaan*, *tietopuoliseen* l. *teoreettiseen astronomiaan* j. n. e.

Joskus puhutaan myöskin *astrologiasta*. Keskiajalla tähtitieteen päätarkoituksena oli tähtien keskinäisestä asemasta ennustella tulevia asioita, ihmisten kohtaloita y. m. s. Tällainen taikauskoinen käsitys oli Europassa tähteintutkijain keskuudessa vallitsevana varsinkin 14:nnessä ja 15:nnessä vuosisadalla ja sanotaan sitä astrologiaksi. Astrologia ei siis ole mikään nykyaikaisen astronomian osa, vaan on se ainoastaan historiallinen nimitys (astrologia = tähdistä lukeminen).

GEOLOGIA.

Geologia (kreikkalaisista sanoista *gee*, maa ja *logos*, oppi) on tiede, joka tutkii maan, erittäinkin maankuoren ja sen osien, vuorilaji- ja maalajijoukkojen sekä malmien ja muitten ihmiselle hyödyllisten mineraalilöytöjen laatua, leviämistä, syntyä ja kehitystä. Myöskin maapallon sisus kuuluu geologian tutkimisalaaan.

Geologia on verraten nuori tiede. Sen voi sanoa varsinaisesti syntyneen vasta 18:nnessä vuosisadalla. Varsinkin viime vuosisadalla se on tavattomasti laajentunut ja käynyt kaikin puolin tärkeäksi tieteeksi. Jär-

jestelmällistä käsittelyä varten se jaetaan nykyään viiteen (jopa toisten mukaan kahdeksaankin) alaosaan. Nämä alaosat ovat seuraavat:

Historiallinen geologia, joka tutkii maan kehitysvaiheita; *tektoninen* l. *struktuurinen geologia*, joka tutkii yleensä maankuoren rakennetta; *petrografia*, joka selvittelee maankuoren vuorilajien kemiallista ja mineralogista rakennetta ja kokoomusta; *dynaminen geologia*, joka tutkii niitä voimia ja prosesseja, joiden kautta maa on kehittynyt nykyiseen tilaansa ja jotka yhä vieläkin ovat maapallolla käynnissä ja *fysiograafinen geologia* l. *geofysiikka*, joka käsittelee maan muotoa, kokoa ja fysikaalista tilaa.

Historiallisen geologian alaryhmistä tärkeimpiä ovat *stratigrafia* (stratum, kerrostuma), joka selvittelee geologisten muodostumien ikäsuhteita sekä *paleontologia*, joka tutkii muinaisten, n. s. fossiilisten jäännöksinä jälkimaailmalle säilyneiden kasvi- ja eläinmaailmojen vaiheita. Miten laajaksi jo yksistään tämä geologian yhden alaosan alaosakin on paisunut, voi käsittää, kun kuulee, että kaikissa suuremmissa yliopistoissa on erityinen professorinvirka paleontologiassa.

Puhutaan joskus myöskin *ekonomisesta* l. *taloudellisesta geologiasta*, joka käsittelee sellaisia geologisia aineksia, joista on käytännöllistä hyötyä; *kosmillisesta geologiasta*, joka käsittää tähtitieteen ja fysiikan geologialle antamat todisteet j. n. e.

Läheisessä yhteydessä geologian kanssa ovat vielä seuraavat tieteenhaarat:

Maantiede eli *geografia*.

Ilmatiede eli *meteorologia*.

Hydrografia (eli "vesitiede").

Geodesia.

Topografia.

Mineralogia.

Maantiede l. *geografia* (gee = maa ja grafein = piirtää) on tiede, joka kuvailee maan pintaa kansoineen,

eläimistöineen, kasvistoineen ja luonnontuotteineen. Sen alaosia ovat: *matemaattinen maantiede*, joka käsittelee maan muotoa, liikkeitä, eri vuodenaikoja, maanpinnan mittaamista ja kartoittamista j. n. e.; *fysikaalinen maantiede*, joka on fysiikan ja maantieteen yhtymäkohata; *biologinen maantiede*, s. o. maantiede ja biologia sovellettuna toisiinsa; *politillinen maantiede*, *kauppa-maantiede* j. n. e.

Meteorologia, ilmatiede, käsittelee ilmakehän olosuhteita. Eri maiden hallituksilla on omat meteorologiset l. ilmatieteelliset laitoksensa ja yliopistoilla erikoiset professorinsa meteorologiassa, mikä kaikki todistaa tämänkin tieteen laajentumista ja tärkeyttä.

Hydrografia on yleisimmässä merkityksessä tiede, jonka esineenä on luonnossa eri olotiloissa esiintyvän veden luonnonopillinen tutkiminen. Suppeammassa merkityksessä se on maantieteen haara ja tarkoittaa silloin tiedettä, joka tutkii ainoastaan sisävesien luonnonopillisia suhteita, vastakohtana *oseanografialle* eli valtameritieteelle. Teknillis-käytännöllisessä merkityksessä hydrografialla tarkoitetaan myös vesistöjen ja merien kartoittamista, niitten syvyyksien mittaamista sekä seläisten tutkimustöiden suorittamista niissä, mitkä ovat liikenteelle ja teollisuudelle hyödyksi. Tätä tarkoitusta varten on useimmissa valtioissa hallituksen valvonnan alaisia n. s. hydrografisia toimistoja, jotka suorittavat edellämainitut työt.

Geodesia on tiede, joka käsittelee maapallon pinnan mittaamista ja kuvaamista. Se jakautuu kahteen osaan: *alempi geodesia* l. *maanmittausoppi* ja *korkeampi geodesia*, joka määrää maapallon muodon ja suuruuden, ottaen kartoittamistyössä huomioon maanpinnan kupeisuuden. Korkeampaa geodesiaa varten on eri valtioissa olemassa erityiset geodeettiset toimistot, onpa sivistysvaltioilla yhteinen geodeettinen keskustuomistokin Potsdamissa, Saksassa.

Topografialla ymmärretään jonkun paikan tai seudun fysikaalisten ominaisuuksien tarkkaa kuvaamista ja

merkitsemistä. Topografian tärkein tehtävä on maantieteessä ja maanmittauksessa, mutta se voidaan soveluttaa esim. zoologiaan.

Mineralogia, kivennäistiede, on tiede, joka käsittelee luonnossa tavattavia kivennäisiä, mineraaleja, niiden kokoomusta, rakennetta ja ominaisuuksia. Siihen lukeutuu yhtenä alaosana m. m. *kristallografia* eli *kideoppi*.

FYSIIKKA.

Comten luokittelussa *fysiikka* seuraa astronomiaa, on siis vähemmän yleismerkityksellinen ja vähemmän positiivinen, mutta samalla jo monimutkaisempi kuin astronomia. Fysiikka on se luonnontieteiden haara, jossa tutkitaan sellaisia elottomassa luonnossa tapahtuvia ilmiöitä, joissa ei ylimalkaan esineiden aine sisäiseltä rakenteeltaan muutu toiseksi.

Fysiikka jakautuu useihin eri osiin. Tällaisia alaosia ovat: *mekaniikka*, jossa tarkastetaan kappalten tasapainoehdoja ja liikkeitä; *äänioppi* l. *akustiikka*; *lämpöoppi*; *valooppi* l. *optiikka*; *sähköoppi* ja *oppi magnetismita*.

Mekaniikan osia vuorostaan ovat: *statiikka*, jossa tarkastellaan kappalten tasapainoehdoja ja *dynamiikka*, jossa tarkastellaan kappalten liikkeitä ja jonka alaosia vuorostaan ovat *kinetiikka* ja *kinematiikka*.

Sekä *statiikka* että *dynamiikka* voidaan jakaa kumpainenkin kolmeen alosaan, riippuen siitä, ovatko kappaleet, joita niissä käsitellään jähmeitä (geostatiikka) nestemäisiä (hydrostatiikka tai -dynamiikka) tai kaasumaisia (aerostatiikka l. -dynamiikka). Noissa nimityksissä on pohjana kreikkalaiset sanat *gee*, maa (kiinteä), *hydor*, hydro-, vesi (nestemäinen) ja *aer*, ilma (kaasumainen).

KEMIA.

Kemia on yleisen luonnontieteen haara, jonka tehtävänä on tutkia aineiden sisäistä kokoonpanoa ja aineosia sekä niitä ilmiöitä, jotka aikaansaavat muutoksia aineiden kokoomuksessa. Vaikka sitä onkin harjoitettu

jo muinaisista ajoista saakka, pääsi se vasta 18:nnen vuosisadan loppupuolella lopullisesti vapaaksi sen kehitystä siihen asti haitanneista taikauskaisista käsityksistä ja siten siirtyi oikeiden tieteiden joukkoon.

Kemia voidaan jakaa, samoin kuin useammat muutkin tieteet ensiksikin kahteen suureen pääosaan: *puhtaaseen kemiaan* ja *sovellettuun kemiaan*. Puhdas kemia vuorostaan jakautuu seuraavasti: *yleinen kemia*, joka koettaa selvittää kemiallisten ilmiöiden yleisiä perusteita ja lakeja; *epäorgaaninen kemia*, joka käsittelee alkuaineita ja näiden muodostamia yhdistyksiä, jotka ovat epäorgaanista alkuperää tai ovat tällaisista aineista johdettavissa; *orgaaninen kemia*, käsittelee hiiliyhdistyksiä, jotka muodostavat ne pääainekset, joista orgaaninen (elimellinen) luonto on kokoonpantu; *analyttinen kemia*, jonka tehtävänä on yhdistettyjen aineiden hajoittaminen ("eritteleminen") ja näiden eri aineiden osoittaminen sekä *synteettinen kemia*, jonka tehtävänä päinvastoin on kemiallisten yhdistysten "rakentaminen" eri aineosista.

Kemialla ja sen läheisellä sukulaistieteellä fysiikalla on useita yhtymäkohtia. Näiden yhtymäkohtien synnyttämä tieteenhaara on *fysikaalinen kemia*, joka viime aikoina on kehittynyt melko laajaksi ja tärkeäksi tieteenhaaraksi. Sen alaosia ovat *termokemia*, joka tutkii lämpösuhteita kemiallisissa ilmiöissä, *fotokemia*, joka tutkii valon kemiallisia vaikutuksia (esim. valokuvauksen kemiallinen puoli kuuluu fotokemiaan) sekä *elektrokemia* l. *sähkökemia*, joka käsittelee sähköä aikaansaamia kemiallisia ilmiöitä.

Varsinainen *sovellettu kemia* taas jakautuu sen mukaan, mihin muuhun tieteen tai käytännön haaraan sitä sovelletaan, eri alaosiin. Sellaisia ovat: *biokemia* (kemia sovellettuna biologiaan) joka käsittelee elävissä oloissa tapahtuvia kemiallisia ilmiöitä ja niiden synnyttämiä aineita; *fysiologinen kemia* (kemian ja fysiologian yhtymäkohta), joka tutkii elollisten olentojen kudosten ja aineiden kemiallista kokoomusta sekä fysiolo-

giaan kuuluvissa ilmiöissä esiintyviä kemiallisia tapahtumia; *lääketieteellinen kemia* sekä sen kanssa läheisessä yhteydessä oleva *farmaseuttinen kemia* (lääkeaineiden valmistuksessa tarvittava kemia); *oikeustieteellinen kemia*, jonka tehtävänä on esim. myrkkujen eritteleminen rikoksellisissa myrkytystapauksissa j. n. e.; *maanviljelyskemia*, kemia maanviljelyksen palveluksessa; *teknillinen kemia* l. *kemiallinen teknologia*, joka käsittelee kemian tehtäviä tekniikan ja teollisuuden palveluksessa ja apurina; *metallurgia*, metallien teollisuustuotannossa tarvittu kemia, j. n. e.

BIOLOGIA.

Biologia laajimmassa merkityksessä on oppi elämästä eli elävistä olioista, siis yhteisnimitys *kasvi- ja eläintieteelle* sekä *antropologialle* (tieteelle, jonka tutkimuksen esineenä on ihminen ja ihmissuku).

Suppeammassa merkityksessä *biologialla* usein tarkoitetaan oppia elollisten olentojen elämäntoiminnoista ja elämänehdosta.

Biologiassa käy haaraantuminen jo niin suureksi, ja näiden haarojen kutoutuminen toisiinsa siksi monimutkaiseksi, että on vaikeaa löytää enää mitään yhtenäistä, yksityiskohtiin saakka johdonmukaista jakoperustetta.

Jonkunlaista selvitystä sekasotkuun saamme kuitenkin, jos otamme huomioon yhtäältä, että silloin kun biologinen tutkimus kohdistuu eläimiin, sen eri haarat voidaan alistaa zoologian eli eläintieteen alle (zoon = eläin); kun se kohdistuu kasveihin, kasvitieteen eli botaniikan alle (botanikee = kasvientuntemus). Alkutavu *zoo-* jonkun biologisen tieteenhaaran nimessä ilmaisee aina, että on kysymys tuon tieteenhaaran soveltamisesta eläimiin; alkutavu *fyto-* (engl. phyto-) taas ilmaisee, että on kysymys sen soveltamisesta kasveihin. Milloin halutaan erityisesti soveltaa näiden tieteenhaarojen tutkimus vain ihmiseen (joka oikeastaan on luettava

eläimiin), osoitetaan sitä alkutavulla *antropo-* (kreikk. *anthropos* = ihminen).

Näin ollen tavatessamme sellaisia englanninkielisiä nimityksiä kuin *anthropogeography*, *zoogeography*, *phytogeography*, tiedämme, että kysymys on ihmisiä, eläimiä ja kasveja koskevasta maantieteestä, s. o. niiden levenemistä maapallolla y. m. seikkoja koskevasta tutkimuksesta.

Alkutavu *paleo-* jonkun tieteenhaaran nimityksessä tarkoittaa muinaiseen, jo hävinneeseen maailmaan kohdistuvaa tutkimusta. Niinpä *paleozoologia* on sukupuuttoon kuolleita, ainoastaan fossiilisissa jäännöksissä eli kivetymissä jälkimaailmalle säilyneitä eläimiä tutkiva tiede; *paleobotaniikka* samoin samanlaisia kasveja tutkiva tiede.

Muistettava on myöskin, että samoin kuin alkutavu *geo-* jonkun tieteenhaaran nimessä aina tarkoittaa jollakin tavoin maata, maapalloa koskevaa tiedettä tai (fysiikan alajaksoissa) yleensä kiinteitä aineita käsittelevää tiedettä (ainoa poikkeus tässä suhteessa ollen *geometria*, mittaussoppi), samaten alkutavu *bio-* aina tarkoittaa jotakin elollista luontoa ja elämän ilmiöitä käsittelevää tiedettä.

Sekä eläintieteessä että kasvitieteessä voidaan puhua seuraavista biologisista tieteenhaaroista, s. o. noiden tieteenhaarojen tutkimus voidaan kohdistaa sekä zoologiaan että botaniikkaan, jolloin ne muodostavat niiden alaosa:

1) *Cytologia* eli *solutiede*, tutkii joko eläin- tai kasvisoluja.

2) *Morfologia*, muoto-oppi (morfee, muoto), tutkii eläinten tai kasvien ulkonaista muotoa ja rakennetta.

3) *Anatomia*, tutkii eläinten ja kasvien sisäistä rakennetta. Silloin kun anatomisessa tutkimuksessa on käytettävä mikroskooppia (suurennuslasia), toisin sanoen kun kyseessä on eläinruumiin hienoimmat, enimäkseen vain mikroskoopin avulla havaittavat rakenteet, sanotaan anatomiaa *histologiaksi* (histos = kudos).

4) *Fysiologia*, tutkii eläinten tai kasvien elin-toimintoja.

5) *Ekologia*, tutkii eläinten tai kasvien suhtautu-mista ympäristöönsä.

6) *Taxonomia*, oppi eläinten tai kasvien luokitte-lusta.

7) *Patologia*, oppi eläinten tai kasvien taudeista. Puhutaan myöskin *etiologiasta*, tautien syyopista, etu-päässä zoologian yhteydessä.

Zoologiassa on yhtenä haarana myöskin *embryolo-gia*, sikiöoppi. Botaniikassa siitä ei puhuta niin yleisesti.

Ornitologia (lintutiede), *iktyologia* (kalatiede) ja *entymologia* (hyönteistiede) ovat zoologian alaosia.

Biologian alaosastona on vielä mainittava *biogenia*, elimistöjen kehityksen historia, joka jakautuu *ontoge-niaan*, yksilöllisen elimistön elämänhistoriaan eli kehi-tykseen ja *fylogeniaan*, rodun tai ryhmän kehitys-historiaan; samaten *biodynamiikka*, oppi yleisestä elin-toiminnasta.

Biologiisiin tieteisiin on vielä luettava *lääketiede*, *terveysoppi* y. m. sovelletut eli käytännölliset tieteet. Samaten *psykologia*, sielutiede. Nämä kaikki jakautu-vat moniin alaosastoihin.

*

Tässä käsitellyt tieteet kuuluvat kaikki n. s. *luonnontieteisiin*. N. s. *sosiaaliset* eli *yhteiskunnalliset tieteet* muodostavat vieläkin laajemman ja monimutkai-semman työmaan kuin luonnontieteet. Niihin kuuluvat esim. *talous-*, *valtio-*, *laki-* ja *kielitieteet*, *kansantiede* (etnologia), *historia*, *kasvatusoppi*, n. s. *esteettiset tie-teet* (puhe- ja näyttämötaide, musiikki) y. m. Niiden yksityiskohtaisempaan selosteluun ei tämän kirjoitelman puitteissa kuitenkaan ole mahdollisuutta. Tarkoitus on ainoastaan ollut antaa lukijalle jonkunlaista käsitystä siitä, kuinka äärettömän laajaksi inhimillisen tiedon ala -- "tieteitten työmaa" -- meidän päivinäme jo on kehittynyt.

Severi Alanne.

Äiti poikansa mestauksen edellä.

Venäläinen kirjailijatar E. Militsina kuvaa kertomuksessaan "Tuomiota odottaessa" hyvin yksinkertaisesti, lämpimästi ja liikuttavasti äidin sydämen tuskia, sydämen, joka on haavoitettu kaikkein julmimmilla haavoilla, mitä elämä voi iskeä hetkinä, jolloin se kääntää onnetonta ihmistä kohtaan vihaiset ja säälimättömät kasvonsa.

Talonpoikaisvaimo Fedosja tuli viimeisen kerran tapaamaan kuolemaantuomittua poikaansa. Kauan, tuskaallisen kauan täytyi hänen odottaa vuoroansa. Vihdoin hänet saatettiin "rakkaan poikansa" luo.

Hän astui epävarmasti liikutellen jalkojaan; hän ei tuntenut lattiaa jalkainsa alla, astui vain siksi kunnes törmäsi päällään rautaristikkoa vasten.

Vastapäätä, toisen rautaristikon takana, näkyi epäselvä, horjuva haahmo, joka töin tuskin liikutti kalisevilla raudoilla kahlehdittuja jalkojansa.

— Onko tuo todellakin poikani? Miten hänen poskensa ovat painuneet kuoppaan, silmänsä kiiltävät!

Fedosja näki, miten hänen päänsä voimattomasti kallistui taaksepäin, hänen nostaessaan jalkaansa astuimelle, jolta sai puhua kohtaamaan tulleitten kanssa.

— Poikani! — huudahti hämmästynyt äiti.

— Terve, äiti! — kuului käheä, eloton vastaus.

— Sinäkö olet?

Äiti ei voinut muistaa ainoatakaan sanaa siitä, mitä hän oli aikonut pojalleen sanoa ja vaikenä. Poikakin oli ääneti, pää painuneena alas.

Molempien takana seisoivat vahtimiehet, pojan takana vielä itse vankilan johtajakin — kuullakseen heidän puhettansa. Äänettämyys jatkui... näytti siltä, kuin sillä ei olisi ollut loppuakaan...

— Miten sinä jaksat, poikani?

— Nyt ei enää ole kipua.

— Kuinka sinua ruokitaan?

— Näinä päivinä alkoivat antaa hyvää ruokaa... mutta minä en syö... ei haluta.

Äiti ymmärsi, että hänen edessään oli kuollut, että hänen poikansa liikkui ja puhui ainoastaan tottumuksen mukaan.

— Poikani, — hän korotti ääntänsä, — Repevsin, Suhodoltsin ja Pogorjalovin kylien asukkaat lähettävät sinulle terveisiä; he muistavat ja rakastavat sinua ja kaikki säälivät sinua.

Nuo sanat kuuluivat niihin, joiden piti olla piilossa jossakin hyvin syvällä, mutta ne pääsivät itsestään häneltä esiin.

Pojan poskiin ilmestyi punaisia pilkkuja; hänen rintansa alkoi kohoilla epätasaisesti. Hän yritti sanoa jotakin, mutta sanat hukkuivat nyyhkytykseen; kädet vapisivat, ruumista puistatti kuumetauti, joka aamusta alkain oli häntä vaivannut.

— Ja minäkin lähetän tervehdykseni heille kaikille, — kuuli äiti. — Eläkööt minunkin edestäni!

Hän hengitti raskaasti ja pyyhkäsi hihallaan veristä vaahtoa huuliltaan.

— Älä jätä minun ristisisartani, kasvata häntä ja naita hänet: hän on aina huolehtiva sinusta ja sinä et jää yksin. Sano hänelle veljellinen tervehdykseni; sano terveiseni myös isäpuolelleni ja kaikille, kaikille!

Hänen äänensä oli surullinen, silmissään kiilsivät kyynelvet.

— Anna teekeittiö sisarelleni, liivini isäpuolelle, mutta pidä se uusi lakki muistona itsellesi. . . Tuolla konttorissa on sinulle kirje minulta. . . säilytä se; pyydä sieltä myös kortti! Ja älä hakkaa pois sitä pajupuuta, jonka istutin ryytitarhaan; anna sen kasvaa!

Äiti ymmärsi, että hänen poikansa ei tahtonut joutua unhotukseen, vaan jättää jälkensä maan päälle kaikkeen; mutta äiti tahtoi lähestyä niin lähelle kuin mahdollista poikaa odottavaan kuolemaan, nähdä sen näkymättömänä painautuvan poikaansa hänen kauhealla hetkellään. Hän oli sitä varten aamulla ollut vankilan papin luona ja pyytänyt tätä sanomaan pojalle mestaustilaisuudessa, että hänen äitinsä oli käynyt hänen, papin, luona ja suudellut sitä samaa ristiä, jonka hän nyt antaa tuomitulle suudeltavaksi. Hän oli myös käynyt vankilan päällikön luona ja rukoillut häntä kohtelemaan hänen poikaansa mestauksessa lauhkeasti eikä pelästyttämään häntä.

— Mutta minä, poikaseni, anna anteeksi. . . minä säälin sydäntäni. . . Ehkä se on sinulle yhdentekevää, mutta äidille. . .

Hän puri kovasti hampaitaan yhteen, ettei purskahdaisi itkuun.

— Ota vastaan risti!

— Hyvä, -- vastasi poika vielä surullisemmin.

— Millainen likainen paita sinulla on, poikani!? Minä toin sinulle uuden hienon paidan sekä housut. Teidän korkeasukuisuutenne. — hän kääntyi vankilan johtajan puoleen, — eikö minun poikani sallita kuolinhetkelleen pukea päälleen tätä uutta paitaa?

— Ei, se ei käy päinsä.

— Kyllä tämäkin on hyvä, äiti; siitä ei ole kauan, kun puin sen päälleni.

Äiti huomasi hien juovia siinä. Kaulus oli auki ja poika kohotti monta kertaa kahlehditut kätensä ja raapi laihaa, hoikkaa kaulaansa.

— Anna pois se uusi paita, — sanoi hän äidilleen, — pitäköön joku toinen sitä!.. Minä en tarvitse enään mitään... Eän viimeiset päiväni... Kuolen...minut on määrätty mestattavaksi.

— Vashenko, lopeta kohtaus! Älä saata äitiäsi murheelliseksi!

— Teidän korkeasukuisuutenne, yksi minuutti vielä! — rukoili äiti.

Nyt ei enää ollut aikaa valita sanoja. Täytyi kiirehtiä, ennenkuin kohtaus loppuisi; mutta oli niin paljon sanottavaa, aivan kuin ei mitään olisi vielä sanottu.

— Armas lapseni, tunnusta minulle; ehkäpä sinä nyt minun tähteni kärsit sellaisen kuoleman, kun menin toisiin naimisiin? Sanoithan minulle näin: "Sinä minut saatoit vieraalle maalle, autiolle kedolle, myrskyjen ajeltavaksi; sinä vaihdoit minut mieheesi."

— No, mitäpä siitä enää muistella.

Ei, ei rakas poikani, älä sääli minua, puhu totta, sillä — minähän olen vapaa, näen auringon valoa, mutta sinulle valmistettiin kostea multa.

— Vashenkova, älä tee poikaasi levottomaksi!

— Sietämätön tuska vaivaa minua, puristaa sydäntäni. Annatko minulle anteeksi?

Hän tarttui käsillään rautaristikkoon, ettei hän kaatuisi.

— Vashenkova, lopeta! Jo on aika!

— Poikani, minä siunaan sinua, — huusi äiti aivan kuin puolustaen itseään. — Älä pelkää; tulee vielä todellinen tuomio, — muisti hän muutaman sanan puheestaan, jonka hän oli valmistanut ja unohti kaikki taasen. — Mutta saata häpeään pyöveli kuolemasi edellä!

— Viekää hänet pois! — käski vankilan johtaja.

Hän tarttui rautaristikkoon; hän ei tuntenut, että häntä otettiin käsivarsista ja riistettiin pois ristikosta.

— Hyvästi! Hy-väs-ti! Hy-väs-ti! Suutelen sinua viimeisen kerran, — hän painoi huulensa ristikkoon.

Poika teki samaten. — Hyvästi, hyvästi, äiti!

— Poikani! Poikani! Poikani! — huutaen yhä kovemmin ja kovemmin, tuskitteli äiti. Hän olisi tahtonut repiä hiuksensa, heittäytyä lattialle, kuolla, mutta hämärä ajatus, että hän sillä voi suututtaa päällikköä ja siten vahingoittaa poikansa viimeistä hetkeä, sitoi hänen sydämensä.

Hänet saatettiin portille. Mentyyän siitä kuuli hän rautojen kalsketta ja syöksyi takaisin.

— Minne? — vahtimies sulki häneltä tien.

— Anna vielä kerran katsahtaa poikaani! Ne ovat hänen kahleensa, jotka kalisevat! Minä tiedän sen!

— Pois! Liian paljon tiedät! Kuolet ennen aikaan!

Portti paiskattiin kiinni. Joku viimeinen kieli katkesi sydämessä... Äiti seiso i kauan paikoillaan... kääntyi, katsoi vielä kerran porttiin, heitti himmeän katseen vankilaan ja meni taas hautausmaalle. Se oli siinä vieressä, melkein vankilan muurin takana. Tiheissä riveissä seiso i siinä samaan malliin — kahdesta seipästä — tehtyjä maalaamattomia ristejä, niihin maalattuine mustine numeroineen. Jokaisen numeron alla oli kaksi ruumista. Kuolema kokosi runsaan sadon liian täydestä vankilasta ja läänin sairaalasta, ja säästääkseen paikkaa pantiin joka hautaan kaksi ruumisarkkua; milloin niitä ei ollut täysiä pareja, peitettiin viimeistä hautaan laskettua ainoastaan vähän mullalla ja se sai siten joskus odottaa monta päivää toveria.

Kuopat valmistettiin syksyllä ja jottei maa jäätyisi niissä, täytettiin ne laitaan asti lannalla. Pitkinä riveinä olivat ne vankilan akkunoitten edessä. Keväällä haudat luhistuivat; aurinko lämmitti ruumiita, jotka olivat vain matalalta mullalla peitetyt ja tuuli ajoi vankilaan mädännäisyyden tukahuttavaa löyhkää.

Aivan kuin kuolleitten luut, häämöttivät kaikilta tahoilta hoikat, vinot ristit. Muutamissa paikoissa ne olivat vähän väistyneet, jättäen kapeita kaistaleita

väliinsä, joita ei näkynyt sivulta, vaan ainoastaan vankilan yläkerroksen akkunoista.

Musta, lihava, lannalla sekoitettu maa noilla kaista-leilla oli ylt'yleensä kaivettu ja muodosti epätasaisia, pullistuneita pieniä kumpuja. Nämä olivat hätäisesti öisin peitetyitä ristikättömiä hautoja, joissa mestatut lepäsivät.

Hautausmaahan ympäri ei ollut mitään aitaa, ei ainoatakaan pensasta — ei mitään, johon lämmin, elävä tunne voisi kiintyä. Se oli hyljätty, likainen, sijaitsi vankilan ympäri olevien takapihojen takana.

Äiti astui yhtä tuollaista pullistunutta kaistaletta pitkin, kompastuen ja vajoten pehmeään multa. Hänen sydämensä vapisi, jalkansa horjuivat. Hän oli juuri äsken nähnyt poikansa, oli ollut siellä, oli puhunut hänen kanssaan; poika, hänen poikansa, oli jäänyt sinne, mutta hän oli jo täällä — oli osa tästä mädänneestä mullasta.

Vuosisatojen pyhitetty, kyyneleillä pesty kuolema, joka sulaa yhteen elämän kanssa iankaikkisen valtakunnan loistossa ja ihanuudessa, jommoisena kansa tunsi ja rakasti sitä, se oli tässä aivan toisenlaisena, täynnä äänetöntä kauhua, jonka edessä ajatus avuttomana taisteli ja kylmeni, rukouksen ja valituksien sanat sammuiivat.

Kas tuossa on kolme äsken kaivettua hautaa!

— O-o-o-o! — vaikeroi äiti, kaatuen yhdelle noista multakummuista ja aivan mitaten huudollaan surunsa koko syvyyden. Hänen tajuntansa milloin hävisi, milloin jälleen palasi. Kylmä multa tarttui hänen kasvoihinsa, hänen rintaansa...

Kun Fedosja kävi istumaan, katseli hän kauan, kauan multakokkareita, jotka olivat tarttuneet hänen käsiinsä, katseli ristiä, vankilaa; sitten nousi hän epävarmasti, niinkuin ihminen, jonka hurjistunut hevonen on heittänyt selästään maahan, ja joka ei tiedä, ovatko hänen jalkansa menneet poikki, vai ei. Hän lähenei

kuoppia, näki niiden pohjalla ainoastaan lantaa. Hän laskeutui yhteen niistä, kaivoi ja heitti pois kokkareita. Hauta oli matala. Äitiin iski ajatus: jos siihen pannaan hänen poikansa, niin kevätvesi tunkeutuu hautaan ja poika rukan tulee olemaan märkä ja kylmä maata siinä.

Hän olisi tahtonut riistää poikansa haudan pois tuosta kauheasta paikasta, ympäröidä sitä hyväilyillään, kyyneleillään. Ja ajatukset, joita kansan suru vuosisatojen kuluessa oli muodostanut, ilmestyivät itsestään. Äiti ammensi niitä, ikäänkuin vettä syvästä lähteestä ja ne tulivat esiin ensimmäisellä kutsunnalla — voimakaina, kauniina korkokuvina.

— Sinäkö, hauta, tulet olemaan suojana minun pojalleni? — huusi hän, katsoen hautaan.

— Oletko sinä puhuva hänelle niinkuin minä?

— Sinulla ei ole akkunaa, eikä ovea.

— Ei aurinko valaise sinua.

— Ei tuuli sinua virvoita.

Hän meni toisen haudan luo.

— Ehkä sinä, hauta, olet lämmittävä häntä, — niinkuin minä lämmitin, niinkuin minä tervehdin.

-- Sano minulle, hauta, sinäkö?

Ja hän kysyi kolmannelta:

— Tänään tulin teidän luoksenne, haudat,

— Ja aurinko valaisee teitä ja tuuli tuulahtaa;

— Mutta kun huomenna tulen — niin te olette peitetyt;

— Laskevat poikani hautaan, peittävät kostealla mullalla,

-- Heittävät sitä hänen rinnalleen ja päänsä päälle,

— Eikä hän kuule mitään ääntä,

-- Ei toveriensa ääniä,

— Ei kirkonkellon soittoa...

Hänestä tuntui, että hän jo puhui poikansa kanssa sillä haudantakaisella kielellä, joka nyt oli kaikkein lähin ja tuttu hänelle.

- Nyt oma maani on minulle vieras,
 — Kaikki ihmiset ovat vieraita.
 -- Sinä et tule minun luokseni,
 — Et katsahda kulman takaa,
 Et juokse mistään, et mistään...

— — — — —
 Oli jo hämärä, kun hän horjuen meni pois hautausmaalta.

— Tänä yönä minun poikani mestataan, — sanoi hän likaisen kestikievaritalon emännälle. — Eikö sinulla ole lamppuöljyä, että voisin sytyttää lampun pyhäinkuvan eteen?

Repaleinen, juomisesta turponut nainen pani lampun kuntoon.

Herra! — rukoili äiti, — tänä yönä minun poikani kärsii kauhean kuolemansa, katsoo pyövelin silmiin... Anna hänelle kepeä kuolo...

Muita sanoja ei ollut ja hän taisi ainoastaan kumartaa maahan asti monta kertaa.

Oi, Herra, kukista tuo vankila ja päästä minun poikani! — puhkesi tuskan huuto hänen sydämestään — Tahi anna hänen kuolla ennen tätä yötä!

Ja taas hän kumarsi lukemattomia kertoja eikä hänellä ollut sanoja...

Hän lähti ulos kadulle. Ikäänkuin sumussa haamotti vankila tien toisella puolella.

Äiti seisoi yhä tiellä, jännittäen uskomattomalla voimalla kuuloansa, arvatakseen mitä "siellä" tehtiin... Mutta ei ainoatakaan ääntä sattunut hänen korvaansa... Hänen päähänsä pisti äkkiä ajatus hiipiä vahtikojun luo — se oli tyhjä, sillä vahditkaan eivät saaneet nähdä sitä, mitä tehtiin pihalla — kiivetä ylös, katsoa sieltä, heittäytyä sinne alas, estää... ja heti tuo ajatus hävisi:

kauhu siitä, mitä siellä pihalla tapahtui, kahlehti hänen jäsenensä...

Kaikki nukkuivat ylt'ympäri. Taloissa sammutettiin tulet. Vankilan muurin ympäri ikäänkuin ajoi joku näkymätön, kummitteleva vartiasto...

Hän vapisi. Paitansa oli märkä tuskan hiestä, kädet ja jalat kohmettuivat. Hänen aivonsa myös jähmettyivät ja niissä oli vain yksi ajatus: ne mestaaivat hänet.

Peläten menettävänsä järkensä, meni Fedosja taloon, katseli nukkuvia, katsoi pyhäinkuvaan, lampun valoon... Hän ei voinut enää rukoilla...

Ja taas hän meni tielle, peläten astua sen yli, aivan kuin jonkun rajan yli, jonka toiselta puolen ei enää voi palata...

— — — — —

Kun hän kolmannen kerran astui ulos talosta, alkoi jo hämärästi sarastaa. Hän uskalsi astua lähemmäksi vankilaa; hän näki tuoreet reenjäljet portista hautausmaalle, löi kätensä yhteen ja huusi:

- Kas siinä on jo reenjäljet,
- Kas jo on poikani mennyt,
- Jo ovat ihmiset lähteneet.

Hän meni noita jälkiä myöten. Kun hän näki reitetyt haudat, huusi hän vielä kovemmin:

- Oi äitini, pyhä maa,
- Aikaiseen otit sinä poikani luoksesi.
- Ei aamuruskokaan sinua valaissut,
- Mutta sinä jo hänet peitit...
- Sitä vartenko minä hänet synnytin?
- Sitä vartenko ruokin, ravitsin,
- Sitä vartenko kyynelilläni kylvetin,
- Että moisen kohtalon hän saisi?
- Muut äidit koristavat lapsiaan kukilla,
- Mutta sinua koristettiin raskailla kahleilla...

Hän huusi siksi kun uupui. Hän ei tiennyt miten kauan hän oli hautausmaalla. Sieltä hän meni taas

vankilaan, käveli kauan sen ympäri, astui sinne, minne ei ketään lasketa; sai siellä tietää, missä kauheat salaisuudet säilytetään, eikä sieltä voi riistää sanaakaan. Hän pysäytti santarmeja, vartijoita, vankilan vahtimiehiä, saattajia, ja heidän sanoistaan, usein pelästyneistä, ohimennen lausutuista, muodostui hänen eteensä kuva mestauksesta.

Hän sai tietää, että kuolon kuumetauti puistutti lakkaamatta hänen poikaansa, ja että hänet hirtettiin jo tänä yönä juuri ainoastaan sentakia, että vankilan lääkärin todistuksen mukaan hän ei olisi voinut enää elää kuin pari päivää ja pelättiin, että hän kuolisi ennen mestautusta.

Kun tulivat ottamaan hänet, hän ei voinut pelästyksestä puhua. Häntä talutettiin käsivarsista ja hän horjui ja tuskin "heitettiin" nuora, niin hän heitti henkensä, ei riippunut viittä minuuttiakaan. Kun otettiin alas, niin hän oli "aivan, aivan" tavallisten kuolleitten näköinen, niin että päällikkökin sanoi: "Kas vaan, Vashenko on kaikista mestatuista ainoa, joka on kaunis."

— Vaaleni kuin liitu, sulki silmänsä ja puristi huulensa kokoon, — ajatteli äiti, löytäen lohdutusta siinä, että poikansa kuoli "melkein, melkein" omalla kuolemallaan...

— — — — —
Mutta mihin noista kolmesta haudasta hänen poikansa pantiin, — sitä ei kukaan voinut sanoa hänelle...

(Venäjänkielestä suomentanut *E. Hyypeläin*.)

SISÄLLYSLUETTELO:

Junat kiltää!, runo, kirj. Aku Päivö	Siv. 3—7
Sokeat johtajat, kirj. Helen Keller, suom. Severi Alanne (Helen Kellerin muotokuvalla).....	,, 8—25
Työläisfilosofi Josef Dietzgen, kirj. Semkovsky, suom. "Kar- koitettu", Dietzgenin muotokuvalla ja lyhyellä elämä- kerralla	,, 20—30
Kirkko ja kapitalismi Amerikassa, kirj. John Korpi (kirjoit- ukseen liittyy 1 kuva).....	,, 37—43
Michigania kuparialue ja sen järjestäytyminen, kirj. T. H. (10 kuvalla).....	,, 44—63
Muuan tärkeä ajankysymys, kirj. J. G. Ohsol, suom. Severi Alanne (1 kuva).....	,, 64—83
"Demokraattitika", kokouhitt E. S. (8 valtiollista piikakuvaa)	,, 84—96
"Tullitariffin suojelemina", kuva.....	,, 97
Kapitalistisen järjestelmän vaikutus amerikalaiseen maa- talouteen, kirj. Wm. Martilla (kirj. yhteydessä kuva "Työ").....	,, 98—109
Volharding. Palanen Hollannin osuustoimintaliikkeen histo- riaa, kirj. Piet Vlag, suom. Severi Alanne (2 kuvaa)	,, 110—115
Percy B. Shelley, englantilainen vapaurunoiija, kirj. Anna Suell (Shelleyyn muotokuva).....	,, 116—120
Kadun lapsalle, runo, kirj. Mikael Rutanen.....	,, 129
Hymni kärsivälle lidille, kirj. J. E. Joutsen.....	,, 130—133
Mummo, M. Kostjubinski kertomuksesta "Mitä elämän kir- jaan on kirjoitettu", suom. L. S. (kuva: Anders Zorn "Mummo")	,, 134—144
"Älä tapa!", kirj. Onni Saari (kirj. liittyy piikakuva "Haugin rauhanpalatsin edustalla").....	,, 145—155
"Keltaisen maanosaan" avautuminen kapitalismille, kirj. J. M. (5 kuvaa).....	,, 156—167
Tieteitten työmaa, kirj. Severi Alanne.....	,, 168—181
Miti poikansa mestauksen edellä, kirj. E. Millitsina, suom. E. Hyypäilän.....	,, 182—191

KORJATTAVIA PAINOVIRHEITÄ.

Siv. 31 8:nen rivin ylh. lntken tulee kuulua: kukkuloille, filosofiiseen ajattelemiseen. Vielä eräässä

Siv. 35, rivi 10 alh. on: heikkoa, tulee olla: kaikkea.

Siv. 51, rivi 5 ylh. on: kurjalistokortteereista, lue: kurjalisto-
kortteleistä.

Siv. 142, rivi 17 ylh. on: anakin, lue: ainakin.

Sitäpaitsi osassa painosta on sivulle 83, riv. 17 alh. pujahtanut väärä rivi, tulee olla: liuta virkailijain ni-